

Sociale Dienst
Drechtsteden

Jaarstukken 2022

Gemeenschappelijke Regeling Sociaal

VOORWOORD

Met dit voorwoord sluiten we het eerste jaar van de GR Sociaal af. Een jaar waarin hard is gewerkt aan de reguliere dienstverlening én de gevolgen van de ontvlechting van de GR Drechtsteden. De overgang van de taken van het Servicecentrum, het Ingenieursbureau en Gemeentebelastingen en Onderzoekcentrum is afgerond. Zij hebben vanaf 1 januari 2022 onder de vlag van de Servicegemeente Dordrecht hun dienstverlening gecontinueerd. Bureau Drechtsteden en de Regiogriffie zijn per 1 januari 2022 opgeheven. De medewerkers zijn ondergebracht bij de GR Sociaal en de gemeente Dordrecht. De Sociale Dienst Drechtsteden is als GR Sociaal verdergegaan, met een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur bestaande uit wethouders.

Voor de GR Sociaal was 2022 ook een jaar dat, met name in het eerste half jaar, nog werd beïnvloed door Covid-19. We zien dat er op internationaal, nationaal en regionaal/ lokaal niveau ontwikkelingen waren die invloed hadden op inwoners in de Drechtsteden en de te leveren ondersteuning vanuit de GR Sociaal. De oorlog in Oekraïne en de effecten die dat heeft op de energieprijzen en daarmee ook de koopkracht en bestaanszekerheid van inwoners vraagt hierbij veel aandacht.

De dienstverlening langs de drie programmalijnen bestaanszekerheid versterken, ontwikkelen naar werk en zorgen voor ondersteuning liep zo veel als mogelijk gewoon door. Enkele aansprekende voorbeelden van die dienstverlening zijn de Energietoeslag die in 2022 is opengesteld en de start van het hulp bieden aan de vluchtelingen uit Oekraïne (Leefgeld). De hulp aan de toeslagenaffaire en de afronding van de Tozo begin van het jaar zijn twee andere voorbeelden die ook in 2022 de aandacht vroegen.

Het werk van de GR Sociaal is het afgelopen jaar verder geraakt door de voorbereiding op het samengaan met Drechtwerk. Vanaf 1 januari 2023 zijn Drechtwerk en de Sociale Dienst Drechtsteden samen onderdeel van de GR Sociaal. De verbinding van onze organisaties betekent dat we nog beter dan hiervoor in staat zijn om inwoners van de Drechtsteden te ondersteunen met een passend aanbod aan (aangepast) werk. We kunnen dit nu vanuit één (bestuurlijke) visie, één beleid en één aansturing met elkaar oppakken en eenvoudiger samen ons huidige aanbod uitvoeren en nieuw aanbod voor inwoners ontwikkelen. We profiteren van elkaars kennis en mogelijkheden. 2022 stond daarbij met name in het teken van de juridische integratie van de beide GR'en. 2023 zal in het teken staan van de verbinding en samenwerking op de inhoud in het belang van onze inwoners.

We kijken terug op een intensief jaar door de uitdagingen waar de organisatie voor stond. We kijken tegelijkertijd met veel plezier en mooie verwachtingen vooruit naar onze samenwerking in 2023 binnen de GR Sociaal, met gemeenten en onze partners; een nieuw jaar waarin we ons vol inzetten voor een zelfstandig en volwaardig bestaan voor alle inwoners van de Drechtsteden.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
JAARVERSLAG	4
1 SAMENVATTING EN BESTEMMING RESULTAAT	4
2 PROGRAMMAVERANTWOORDING	10
2.1 BESTAANSZEKERHEID VERSTERKEN.....	10
2.2 ONTWIKKELEN NAAR WERK.....	21
2.3 ZORGEN VOOR ONDERSTEUNING.....	28
2.4 BEDRIJFSVOERING.....	32
3 PARAGRAFEN	35
3.1 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING.....	35
3.2 BEDRIJFSVOERING.....	41
3.3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN.....	47
3.4 FINANCIERING.....	48
3.5 VERBONDEN PARTIJEN.....	52
3.6 RECHTMATIGHEID.....	56
3.7 OPENBAARHEIDSPARAGRAAF.....	58
4 JAARREKENING	59
4.1 BALANS EN TOELICHTING.....	59
4.2 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN EN DE TOELICHTING.....	70
4.3 WET NORMERING TOPINKOMENS.....	71
4.4 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN.....	73
4.5 SISA.....	74
6 BIJLAGEN	79
Bijlage 1 Batens en lasten per taakveld.....	80
Bijlage 2 Bijdragen gemeenten realisatie per Opgave en Taakveld/Opgave.....	80
Bijlage 3 Bijdragen gemeenten realisatie per Taakveld.....	83
Bijlage 4 Verdeelsleutels 2022.....	87
Bijlage 5 Voortgang investeringen.....	88

JAARVERSLAG

1 SAMENVATTING EN BESTEMMING RESULTAAT

Algemeen

De jaarstukken 2022 bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de samenvatting, de programmaverantwoording en de paragrafen. Dit hoofdstuk geeft inzicht in het gevoerde beleid en het financiële resultaat per programmaonderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (GR Sociaal). De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting worden verklaard.

Ten opzichte van de laatst vastgestelde stand van de begroting 2022 (de 2e bestuursrapportage 2022 GR Sociaal) bedraagt het jaarresultaat over 2022 in totaal € 1.861.000 (positief). Het financieel resultaat 2022 werd nog negatief beïnvloed door Corona-maatregelen (Tozo) en de uitvoering van de Energietoeslag. Het jaarresultaat bestaat uit twee onderdelen, namelijk (i) resultaatbestemming en (ii) resultaatbepaling. Het resultaat dat ter bestemming wordt voorgelegd is € 145.000 (positief). Het Algemeen Bestuur neemt een besluit over de bestemming van dit resultaat. In paragraaf 1.2 'Voorstel resultaatbestemming' wordt hiervoor een voorstel aan het Algemeen Bestuur voorgelegd. Op de resultaat-bepalende onderdelen is een resultaat behaald van € 1.716.000 (positief). Doordat hier met gemeenten op basis van voor- en nacalculatie wordt afgerekend, maakt dit geen onderdeel uit van het resultaat van de GR Sociaal waarover resultaatbestemming plaatsvindt.

Hieronder wordt per programmaonderdeel eerst een beleidsinhoudelijke samenvatting gegeven. Vervolgens wordt per programmaonderdeel kort het financieel resultaat toegelicht. Tot slot is een voorstel tot resultaatbestemming opgenomen.

1.1 SAMENVATTING

Beleidsinhoudelijke samenvatting

Inleiding

In 2022 is veel op de GR Sociaal afgekomen. Samen met (de afbouw van) de coronamaatregelen en (de voortzetting van) de dienstverlening in het kader van de toeslagenaffaire veranderde de situatie in 2022 drastisch met het aflopen van de contactbeperkende maatregelen en het openen van de wereldmarkt. De gevolgen van verstoorde internationale productie- en transportketens en de gewijzigde arbeidsmarkt werden zichtbaar in schaarste aan grondstoffen, producten en arbeid in tal van sectoren. Hierdoor liep de inflatie, die in de tweede helft van 2021 als gevolg van de eerste versoepelingen al begon te stijgen, steeds verder op.

Dit was al zichtbaar in de prijs van veel gangbare producten, maar werd met name nijpend in de prijsstijging van energie, nu mondiaal de productie weer werd opgestart. Dit effect kreeg nog een grotere impuls met de oorlog in Oekraïne, waardoor de energielevering aan met name Europa onder zeer grote druk kwam te staan. Waar in de voorgaande jaren corona aanleiding gaf tot het uitvoeren van noodmaatregelen, was dat in 2022 de koopkrachtaantasting van een substantieel deel van de bevolking waarbij de energierekening voor veel particulieren en bedrijven nagenoeg onbetaalbaar werd.

Economisch gezien waren de ontwikkelingen in 2022 moeilijk te duiden en op voorhand was nauwelijks in te schatten welk effect de krapte op de arbeidsmarkt enerzijds en de sterke aantasting van de koopkracht anderzijds op de bestandsontwikkeling zou hebben. Ook het CPB, CBS en de DNB namen hun toevlucht tot vooruitzichten in scenario's die door de actualiteit al snel weer achterhaald bleken.

Daarnaast speelde de asielproblematiek, niet alleen van de 'reguliere' asielinstroom in de nieuwe wet Inburgering, maar ook in de gedaante van de opvang van gevluchte Oekraïense burgers een

belangrijke rol. De uitvoering van de inburgeringswet per 1 januari 2022 en de uitvoering van het leefgeld voor Oekraïense vluchtelingen wordt door de GR Sociaal namens de gemeenten uitgevoerd. Al deze ontwikkelingen hebben de GR Sociaal voor grote uitdagingen gesteld. En dat in een jaar dat ook de governance met de totstandkoming van de nieuwe GR Sociaal wijzigde, de eerste voorgenomen herijkingen met gemeenten vorm kregen en geïntegreerd werd met Drechtwerk.

Samenvatting per opgave

Bestaanszekerheid versterken

Naast de reeds geplande herijking van het minimabeleid lag de belangrijkste uitdaging binnen de opgave bestaanszekerheid in 2022 op het bieden van een passend antwoord op de maatschappijbrede aantasting van de koopkracht. Dit heeft de herijking van het minimabeleid in co-creatie met de gemeenten mede vormgegeven, maar het belangrijkste instrument was de uitvoering van de, door het rijk als eerste crisisinstrument ingestelde, energietoeslag onder het regime van de bijzondere bijstand. Deze is in 2022 in twee tranches verstrekt.

Op voorhand zou de krapte op de arbeidsmarkt een sterke daling van het uitkeringsbestand doen vermoeden en de ongekende aantasting van de koopkracht een toenemend beroep op de minimaalvoorzieningen en - op langere termijn - schuldhulpverlening.

Nu de balans is opgemaakt blijken geen van beide verwachtingen echt uitgekomen. Het inkomensbestand is aan het eind van het jaar weliswaar lager dan in het recente verleden, maar is niet met die sprong gedaald die met de krapte op de arbeidsmarkt op voorhand werd verwacht. Uiteindelijk is de eindstand 6.219 en is het bestand daarmee met 3,33% gedaald. En het beroep op het minimabeleid is – behoudens of misschien zelfs dankzij de zeer succesvolle energietoeslag – vooralsnog binnen de perken gebleven. Voor wat betreft schuldhulpverlening is de verwachte boeggolf uitgebleven, dit geldt ook voor vroegsignalering. Er is echter wel sprake van een lichte toename van het aantal aanmeldingen en trajecten.

Ontwikkelen naar werk

Ook in 2022 hebben we gezocht naar het verkleinen van de kloof tussen de doelgroep van de Participatiewet en de snel aantrekkende arbeidsmarkt. Door de grote vraag op de arbeidsmarkt blijft de vraag waarom niet meer inwoners met een uitkering de weg naar de arbeidsmarkt kunnen vinden. Tegelijk is er ook het besef dat een groot deel van de inwoners met een bijstandsuitkering over zoveel bestaanszekerheidsproblematiek beschikken dat het perspectief op werk ver weg is.

De huidige krapte op de arbeidsmarkt heeft ook gevolgen voor het bijstandsbestand. Zo loopt de instroom in de bijstand sterk terug. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat inwoners sneller een geschikte baan vinden voordat zij gebruik moeten maken van de bijstand. Hierdoor stromen inwoners met een hoger arbeidspotentieel nauwelijks meer in. De uitstroom kent eenzelfde daling. Deze wordt enerzijds veroorzaakt doordat de afstand tot de arbeidsmarkt van de in de bijstand resterende klanten, inclusief nieuwe instroom, relatief steeds groter wordt en de problematiek van de klanten steeds complexer. Daarbij zien we ook dat de onrust rond de energie- en koopkrachtontwikkelingen leidt tot meer instabiliteit en stress bij de klanten.

De verzwaring van de problematiek bij inwoners heeft een verdere aanpassing van de dienstverlening (o.a. de methodieken en het huidige instrumentarium) op het vlak van ontwikkelen naar werk noodzakelijk gemaakt. Daarbij is de focus vooral gericht op nadere probleemanalyse en de aanpassing van de inzet t.a.v. specifieke doelgroepen binnen het klantenbestand. Globaal zagen we in 2022 binnen het klantenbestand de volgende ontwikkelingen:

- Een geleidelijke afname van het bestand van inwoners die reeds langere tijd een uitkering ontvangen;
- Een opvallende (relatief) hoge instroom van jongeren;
- Een toenemende instroom van (inburgeringsplichtige) statushouders.

Zorgen voor Ondersteuning

Het aantal inwoners met een indicatie voor maatschappelijke ondersteuning is in het achterliggende jaar opnieuw toegenomen. Dit is in lijn met de prognose en wordt grotendeels veroorzaakt door groeifactoren als vergrijzing en de beweging om langer zelfstandig thuis te blijven wonen. De

ontwikkeling van de lasten loopt niet altijd één op één mee met de ontwikkeling van de aantallen. In de programmaverantwoording wordt per voorziening ingegaan op de ontwikkelingen.

Voor een aantal voorzieningen zijn wachttijden ontstaan. Dit wordt voor de dienstverlenende ondersteuning - zoals huishoudelijke ondersteuning - veroorzaakt door personeelstekort en hoog ziekteverzuim. Voor hulpmiddelen en woningaanpassingen zijn wachttijden het gevolg van de schaarste aan grondstoffen en producten. We staan hierover in nauw contact met de zorgaanbieders en leveranciers en zoeken gezamenlijk naar oplossingen om de wachttijden zoveel mogelijk terug te dringen en te beperken.

In het collectief Wmo-vervoer hebben we in het bijzonder met een aantal knelpunten te maken gehad in het achterliggende jaar. Daarvoor is in 2022 een aantal maatregelen genomen waarin de dienstverlening versoerd werd. Deze maatregelen waren noodzakelijk om het op-tijd-rijd-percentage te herstellen en te zorgen dat inwoners weer betrouwbaar vervoerd konden worden. Eind 2022 lijken deze maatregelen het gewenste effect te sorteren. Voor de toekomst zal een verdere doorontwikkeling van het collectief vervoer nodig zijn om ook in de toekomst een betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige vervoersvoorziening te kunnen bieden.

Dienstverlening

In 2022 is de klanttevredenheid gemiddeld iets lager dan in 2021, maar het meer jaren beeld is stabiel goed en boven de norm van een 7,5. Het minst tevreden is men over de email dienstverlening. Dit als gevolg van het niet in één keer krijgen van het (juiste) antwoord. Eind 2022 is hier een verbeteractie op gezet die direct effect heeft; op het moment van dit schrijven krijgt email dienstverlening een ruime 8. In 2022 werden er 641 bezwaren ingediend. Na een jarenlange dalende trend zien we nu voor het eerst sinds het jaar 2018 een stijging van het aantal bezwaarschriften, met name als gevolg van specifieke maatregelen die het rijk in 2022 nam (zoals de energietoeslag). 2022 stond ook in het teken van de investering in een nauwere en meer integrale samenwerking met gemeentelijke organisaties en ketenpartners in de regio.

Nieuw is dat er na de zomer een pilot is gestart met een integraal consulent vanuit de Sociale Dienst in diverse gemeenten. Deze consulent heeft als doel om samen met ketenpartners op locaties in de wijken integrale dienstverlening te organiseren voor inwoners met multi problematiek waarbij een beperkte mate van zelfregie aanwezig is. Hoewel de ontwikkeling van dit type dienstverlening nog in volle gang is zijn de eerste ervaringen voor alle betrokkenen positief.

Financiële samenvatting

Het jaarresultaat van de GR Sociaal over 2022 bedraagt afgerond € 1,9 mln. (positief) en is als volgt opgebouwd:

- Reguliere dienstverlening	€ 4,0 mln.
- Tozo	€ 1,3 mln. -/-
- Energietoeslag	€ 0,9 mln. -/-
Totaal resultaat 2022	€ 1,9 mln. (afgerond)

Het financieel effect voor gemeenten is afgerond € 1,3 mln. (positief) onder andere in verband met de overheveling van afgerond € 0,4 mln. naar 2023 en resultaatbestemming van circa € 0,2. Het jaarresultaat ligt in de lijn van de verwachting zoals geschetst bij de 2e bestuursrapportage 2022 en valt binnen de bandbreedte van +2% en -2% die bij de primaire begroting 2022 gehanteerd is. Het verschil wordt vooral verklaard door een nadeel bij de opgave Bestaanszekerheid versterken (Tozo en Energietoeslag), een voordeel bij de opgave Ontwikkelen naar werk en een voordeel op de apparaatskosten over alle opgaven.

(bedragen x € 1.000)

Opgaven	Actuele begroting 2022			Realisatie 2022			Afwijking			gemeenten	
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo		
Bestaanszekerheid versterken	166.805	182.119	15.314	161.309	177.299	15.990	-5.496	-4.820	677	-	677
Apparaat bestaanszekerheid versterken	15.257	30.517	15.260	13.913	30.586	16.673	-1.344	69	1.413	-500	913
Inkomensondersteuning	114.247	114.301	54	110.613	109.287	-1.326	-3.634	-5.014	-1.380	500	-880
Kinderopvangtoeslagaffaire	720	720	-	617	617	-	-103	-103	-	-	-
Budgetadvies en schuldbemiddeling	118	118	-	107	117	10	-11	-1	10	-	10
Maatwerkv. inkomenssteun CZG	2.100	2.100	-	2.069	2.100	31	-31	-	31	-	31
Minimabeleid	34.363	34.363	-	33.991	34.593	602	-373	229	602	-	602
Ontwikkelen naar werk	45.661	52.230	6.570	41.502	50.105	8.603	-4.158	-2.125	2.033	-428	1.605
Apparaat ontwikkelen naar werk	10.477	7.287	-3.190	8.660	6.358	-2.301	-1.818	-929	889	-	889
Inburgering	1.291	1.291	-	94	94	-	-1.197	-1.197	-	-	-
Participatie	5.355	14.835	9.480	4.212	14.836	10.624	-1.143	1	1.144	-428	716
Impuls Statushouders	406	686	280	406	686	280	-	-	-	-	-
Wsw	28.132	28.132	-	28.132	28.132	-	-	-	-	-	-
Zorgen voor ondersteuning	76.010	75.246	-765	75.675	75.217	-458	-336	-29	308	-	308
Apparaat zorgen voor ondersteuning	7.451	6.686	-765	7.353	6.671	-682	-98	-15	83	-	83
Begeleiding en kortdurend verblijf	29.155	29.155	-	29.736	29.144	-592	581	-11	-592	-	-592
Huishoudelijke ondersteuning	25.454	25.454	-	24.836	25.480	644	-618	26	644	-	644
Hulpmiddelen	5.380	5.380	-	5.259	5.372	113	-121	-8	113	-	113
Vervoer	8.570	8.570	-	8.489	8.548	59	-81	-22	59	-	59
Overhead	22.336	771	-21.565	24.142	1.512	-22.630	1.806	741	-1.066	-145	-1.210
Apparaat overhead	22.336	771	-21.565	24.034	1.316	-22.718	1.698	545	-1.153	-145	-1.298
Treasury	-	-	-	108	196	88	108	196	88	-	88
Algemene dekkingsmiddelen	-	446	446	90	446	356	90	-	-90	-	-90
Mutatie reserves	-	446	446	90	446	356	90	-	-90	-	-90
Totaal Generaal	310.812	310.812	-	302.719	304.580	1.861	-8.093	-6.232	1.861	-573	1.289

Hierna worden de belangrijkste financiële resultaten per opgave nader toegelicht:

Resultaat opgave Bestaanszekerheid versterken

Inkomensondersteuning

Het resultaat op de reguliere dienstverlening van inkomensondersteuning is per saldo afgerond € 0,4 mln. (positief). Dit wordt vooral veroorzaakt door het saldo van hogere bijstandslasten (€ 0,6 mln.), lagere lasten IOAW/ IOAZ (€ 0,2 mln.) en minder verstrekte loonkostensubsidie (€ 0,4 mln.). Daarnaast is de voorziening dubieuze debiteuren Inkomensondersteuning herijkt, daaruit volgt een vrijval van de voorziening ter grootte van € 0,4 mln.

Ten opzichte van de 2e bestuursrapportage 2022 neemt het tekort (op de BUIG) voor gemeenten per saldo af naar afgerond € 5,7 mln.:

Tekort bij 2e bestuursrapportage 2022	€ 6,1 mln. -/-
Resultaat reguliere dienstverlening inkomensondersteuning 2022	€ 0,4 mln.
Totaal tekort op de BUIG voor gemeenten in 2022	€ 5,7 mln. -/- (afgerond)

Tozo

In de jaren 2020 tot en met 2022 (coronatijd) heeft de SDD zich ingezet om zelfstandig ondernemers, die door de coronacrisis in financiële problemen kwamen, te ondersteunen. Dat begon in 2020 met Tozo-1 (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) en duurde tot 1 oktober 2021 (Tozo-5). In het jaar 2022 zijn alle aanvragen Tozo afgerond. Bij de jaarstukken 2022 GRS wordt er met betrekking tot de Tozo over de jaren 2020 tot en met 2022 € 1,3 mln. afgerekend met gemeenten.

Tegoed gemeenten ultimo 2021 (o.b.v. overgedragen regelingen 2021)	€ 0,7 mln.
Lasten Tozo 2022	€ 3,3 mln. -/-
Baten Tozo 2022	€ 1,2 mln.
Per saldo af te rekenen met gemeenten i.v.m. Tozo	€ 1,3 mln. -/- (afgerond)

In 2022 zijn er geen voorschotten Tozo bij gemeenten in rekening gebracht.

Per saldo bedraagt het resultaat 2022 bij Inkomensondersteuning (reguliere dienstverlening en Tozo) € 0,9 mln. (negatief).

Minimabeleid

Het resultaat 2022 bij minimabeleid is per saldo € 0,6 mln. (positief).

Gedurende het jaar was de verwachting dat in 2022 de uitgaven zouden stijgen ten opzichte van 2021 als gevolg van het beëindigen van de coronamaatregelen. Ondanks de energiecrisis en koopkrachtdaling in 2022 heeft de verwachte stijging van het beroep op de reguliere minimavoorzieningen zich niet doorgezet. Het resultaat op het reguliere budget Minimabeleid over 2022 bedraagt € 1,5 mln. positief, dit is € 0,6 mln. hoger dan de prognose bij de 2e bestuursrapportage 2022 ter grootte van € 0,9 mln. Het positieve resultaat op de lasten bedraagt € 1,3 miljoen en op de baten € 0,2 miljoen.

De energietoeslag is als nieuwe eenmalige vorm van categoriale bijstand per 1 april 2022 ingevoerd. Bij de energietoeslag is sprake van een overschrijding ten opzichte van de 2e bestuursrapportage 2022. Deze overschrijding op de energietoeslag bedraagt circa € 0,9 mln. en is het gevolg van een hoger aantal toekenningen energietoeslag. Het aantal toekenningen betreft de werkelijke toekenningen én een inschatting van de nog af te handelen aanvragen tot en met 31 december 2022.

Resultaat opgave ontwikkelen naar werk

Bij participatie is er een onderbesteding van de middelen waardoor er bij deze jaarstukken € 0,57 mln. terugbetaald wordt aan gemeenten. De voornaamste reden is dat er extra budgetten in 2022 beschikbaar zijn gesteld waar een deel van de inzet uit gefinancierd kan worden, zodat reguliere middelen voor een gedeelte terug kunnen vloeien.

Het project Kinderopvang gemeente Dordrecht en Zwijndrecht is gerealiseerd en hiermee afgerond. Het overschot van € 0,12 mln. wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.

Het project verlengde ondersteuning regionale samenwerking GGZ, centrumgemeente Dordrecht is niet gerealiseerd vanwege de beperkte mogelijkheden. Het bedrag van € 30k wordt terugbetaald aan de gemeente Dordrecht.

Resultaat opgave zorgen voor ondersteuning

Het effect voor gemeenten op de Wmo (exclusief apparaatskosten) bedraagt ruim € 0,2 mln. positief. Als gevolg van lokaal meer-minder gebruik kan het individuele resultaat per gemeente onderling verschillen. In het resultaat is een bedrag van € 0,8 mln. opgenomen aan betaalde meerkosten Corona over 2021 en 2022, waarvoor gemeenten bij de verschillende circulaire aanvullende middelen van het Rijk hebben ontvangen. Vanuit de verwachting dat de kosten binnen de begroting konden worden opgevangen, zijn deze aanvullende middelen niet door de SDD opgehaald.

Bedrijfsvoering

Voor de apparaatskosten over alle opgaven wordt boekjaar 2022 afgesloten met een voordelig resultaat van € 730.000. Bij de 2e bestuursrapportage 2022 was reeds de verwachting dat de apparaatskosten binnen de begroting zouden blijven.

In onderstaande tabel is weergegeven wat het effect is voor de bijdragen van de gemeenten (exclusief het jaarresultaat).

1.2 VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING

Bij de opgaven van de GR Sociaal is sprake van resultaatbepaling (DR 4 december 2018). Bij deze onderdelen worden de vaste financieringsafspraken, inclusief de afrekening met de gemeenten, reeds in de jaarrekening verwerkt, bij wijze van resultaatbepaling. Er is dan geen te bestemmen resultaat meer. De met de gemeenten af te rekenen bedragen worden als schuld of als vordering op de balans van de GRS opgenomen. Gemeenten nemen lokaal dezelfde bedragen, maar dan gespiegeld, in hun balans op.

In bepaalde situaties kan het Algemeen Bestuur worden gevraagd een besluit te nemen over de bestemming van het resultaat in verband met budgetoverheveling/ reservevorming. Niet-bestede budgetten kunnen tot een voordelig resultaat leiden bij de jaarrekening. Aan het Algemeen Bestuur kan worden voorgesteld om het benodigde budget bij de bestemming van het rekeningresultaat in het volgende jaar opnieuw ter beschikking te laten stellen.

(bedragen x € 1.000)

Opgaven	Saldo	Toevoeging reserves	Niet afrekenen met gemeenten	Afrekenen met gemeenten	Stand reserve na toevoeging/ onttrekking
Bes taans zekerheid vers terken	237-	-	-	237-	-
Ontwik kelen naar werk	1.144	-	428-	716	-
Zorgen voor onder steuning	224	-	-	224	-
Bedrijfs voering (overhead)	730	145-	-	585	145
Totaal	1.861	145-	428-	1.289	145

Toelichting:

Per saldo bedraagt het resultaat, ten opzichte van de 2e bestuursrapportage 2022, afgerond € 1,9 mln. (positief). Van dit positieve resultaat wordt voorgesteld om afgerond € 1,3 mln. terug te betalen aan gemeenten.

Versterking Arbeidsmarktregio werkgeversdienstverlening

In samenwerking met centrumgemeente Dordrecht is het budget van € 0,15 mln. ingezet. Er resteert nog een bedrag van € 0,25 mln. en is conform afspraak met centrumgemeente Dordrecht overgeheveld naar 2023. Voor het jaar 2023 is inmiddels een begroting opgesteld.

Regiodeal

Er is in 2022 € 603.000 begroot ten behoeve van het (door)ontwikkelen van programma's en leerlijnen. Het project is gerealiseerd voor € 427.000 (2022). Het verschil van € 176.000 bij de Regiodeal wordt niet afgerekend, maar verrekend met gemeente Dordrecht.

Bedrijfsvoering

Het totale voordeel 2022 op bedrijfsvoering over alle opgaven bedraagt € 730.000. De nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen Gemeenschappelijke Regeling Sociaal geeft de mogelijkheid om reserves te vormen bij bijvoorbeeld budgetoverheveling. Niet-bestede budgetten kunnen tot een voordelig resultaat leiden bij de jaarrekening. Aan het Algemeen Bestuur kan worden voorgesteld om het benodigde budget bij de bestemming van het rekeningresultaat in het volgende jaar opnieuw ter beschikking te laten stellen. Het Algemeen Bestuur beslist op individuele basis over het vormen van zo'n bestemmingsreserve, en over de omvang, opbouw en aanwending. Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om € 145.000 toe te voegen aan een bestemmingsreserve ter dekking van opleidingskosten die in 2023 gemaakt (moeten) worden in plaats van in het jaar 2022. Het betreffen kosten van opleidingen die in 2022 zijn ingekocht die doorlopen in 2023, omdat zij in 2022 niet werden afgerond.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de opgaven én een uitgebreidere analyse per opgave, verwijzen wij u naar hoofdstuk 2 'Programmaverantwoording'.

2 PROGRAMMAVERANTWOORDING

Voor de programmaverantwoording dient het bij de begroting vastgestelde beleid als uitgangspunt. Per programma wordt ingegaan op de drie 'w-vragen':

- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

2.1 BESTAANSZEKERHEID VERSTERKEN

Wat hebben wij bereikt?

Obstakels voor bestaanszekerheid wegnemen
Stabiliteit bieden en bevorderen
Inwoners eerder en beter bereiken

Binnen de opgave "bestaanszekerheid versterken" staan jaarlijks de drie bovenstaande ambities centraal. We bieden inwoners (inkomens)ondersteuning in de vorm van algemene bijstand en minimavoorzieningen en nemen daarmee een aantal financiële obstakels weg, waardoor het perspectief op bestaanszekerheid voor deze inwoners wordt versterkt. Inwoners worden daarnaast geholpen met hun schulden en gecoacht in het versterken van hun financiële zelfredzaamheid. De inzet is daarbij gericht op het zo vroeg mogelijk signaleren, stabiliseren en oplossen van schulden en het creëren van een duurzaam beheersbare en stabiele financiële situatie voor onze inwoners.

Naast bovenstaande ambities is een aantal kwantitatieve doelstellingen (dan wel aannames) geformuleerd die zijn opgenomen in (dan wel ten grondslag hebben gelegen aan) de primaire begroting 2022. Aangezien deze doelstellingen/aannames nog waren gebaseerd op een economische situatie voorafgaand aan die in 2022 met ongekende inflatie en koopkrachtdaling, zijn zij in de tweede bestuursrapportage 2022 op enkele onderdelen aangepast.

Inkomens-voorziening	Stand 1/1/22	Prognose 2022 2e Burap	Stand 31/12/2022
Algemene bijstand	6.433	6.200	6.219

*Daarmee is de daling van het bestand 3,3%.

Minimabeleid	Prim. begroting 22 Aannames	Prognose 2022 2e burap	Stand 31/12/2022
Bijz. bijstand	1.710	1.640	1.562
Bijz. bijstand PMB	5.316	5.316	5.230
Bijz. bijstand Bewind	2.200	2.120	2.043
SMS-Kinderfonds	5.146	5.114	5.315
SUN	250	250	301
CZM minima	4.041	3.799	3.799
CZM CZG	6.762	6.279	6.279

Energietoeslag	Toegekende aanvragen	Ambtshalve toegekend (zonder aanvraag)	Totaal toegekend
31/12/2022	9.745	9.102	18.847

Schuldhelpverlening	Stand 31/12/2022
Budgetbeheer en schuldregeling	
Aantal nieuwe (gestarte) trajecten (doelstelling 1200 per jaar)	1.429
Wachttijd (doelstelling 95%)	82%
Slagingspercentage Schuldregelen (doelstelling 85%)	96%
Slagingspercentage Stabilisatie (doelstelling 75%)	92%
Resultaat vroegsignalering ABS (doelstelling 35%)	67%
Resultaat vroegsignalering P-wet (doelstelling 35%)	67%
Bewindvoering (regeling 50)	
Aantal nieuwe (gestarte) trajecten (doelstelling 125)	98

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Algemeen

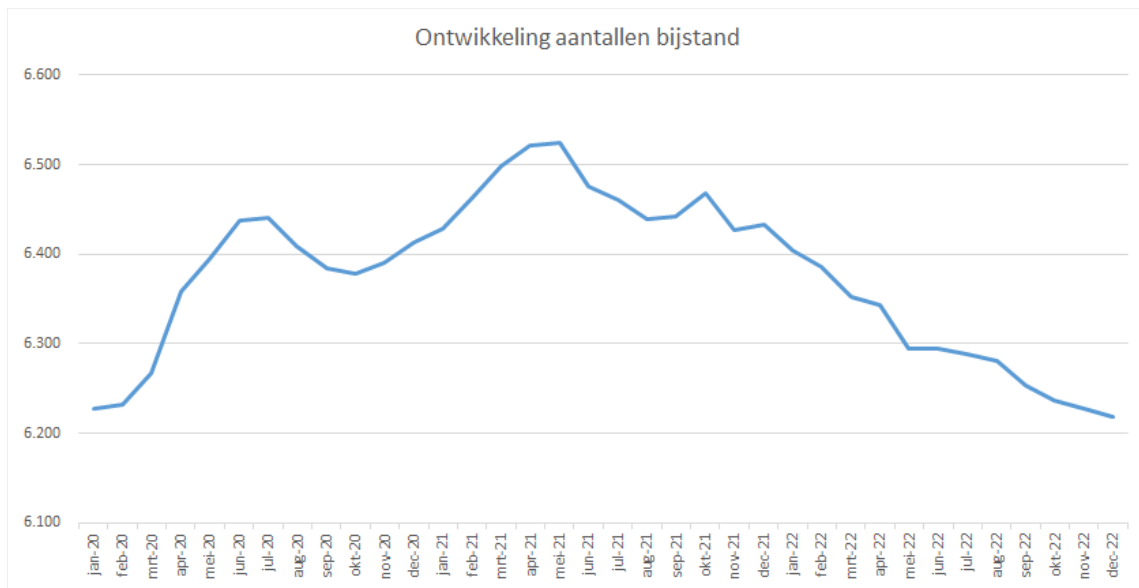
2022 was voor de opgave Bestaanszekerheid Versterken een jaar van grote uitdagingen met een snel veranderende context. Landelijk werd in 2022 een breed scala aan noodmaatregelen getroffen die door de GR Sociaal werden uitgevoerd. 2022 was daarmee het derde jaar op rij dat van de opgave Bestaanszekerheid Versterken om allerlei extra inspanningen werden gevraagd. De belangrijkste daarvan waren de invoering van de energietoeslag, het leefgeld voor Oekraïners en de voortdurende zorg voor de koopkracht van minima en de lagere middeninkomens als extra doelgroep.

Waar op voorhand (door de krapte op de arbeidsmarkt) een sterke daling van het inkomensbestand kon worden verwacht, gold het tegengestelde voor het beroep op de minimavoorzieningen en – met grotere vertraging – op schuldhelpverlening als gevolg van de dalende koopkracht. Terugkijkend op 2022 blijken geen van beide verwachtingen uitgekomen. Het inkomensbestand is aan het eind van het jaar lager dan in het recente verleden, maar is niet met die sprong gedaald die met de krapte op de arbeidsmarkt op voorhand werd verwacht. En het beroep op het minimabeleid is – behoudens of misschien zelfs dankzij de zeer succesvolle energietoeslag – beperkt gebleven. Voor wat betreft schuldhelpverlening is de verwachte boeggolf uitgebleven, dit geldt ook voor vroegsignalering. Er is echter wel sprake van een lichte toename van het aantal aanmeldingen en trajecten.

In het onderstaande wordt nader ingezoomd op de ontwikkelingen per voorziening en een verklaring geboden voor eventuele afwijkingen ten opzichte van de verwachtingen.

Inkomensvoorzieningen

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling te zien van het aantal bijstandsuitkeringen van januari 2020 t/m december 2022. Daar waar in de afgelopen jaren duidelijk de effecten van lockdowns en versoepelingen te herkennen zijn, laat onderstaande grafiek vanaf maart 2021 een geleidelijke daling zien van het klantenbestand. Deze daling is te danken aan de combinatie van het einde van de coronacrisis en de aantrekkende arbeidsmarkt, waardoor het vinden van werk vergemakkelijkt is voor een deel van de klanten, met name de klantgroep die door die crisis in de bijstand terecht is gekomen. Dit is nagenoeg conform de in de tweede burap bijgestelde prognose. De verdere details over instroom en uitstroom komen aan bod bij de opgave Ontwikkelen naar werk.

Om na te gaan of er in het bestand potentieel zit qua gebruik van voorliggende voorzieningen, is eind 2022 met een pilot gestart voor een scan op voorliggende voorzieningen. In deze pilot wordt gekeken of er inwoners met een uitkering zijn die feitelijk (deels) van een financiële voorliggende voorziening gebruik zouden kunnen maken (bijvoorbeeld Toeslagenwet). De eerste resultaten daarvan worden begin 2023 zichtbaar.

Ondernemers

Met de beëindiging van de Bbz-light regeling zijn de steunmaatregelen voor ondernemers definitief ten einde gekomen. De Bbz-light regeling betrof een tijdelijke versoepeling van de Bbz-uitkering. In totaal zijn er 351 aanvragen Bbz-light toegekend. Ook zijn er in 2022 nog 635 aanvragen voor Tozo 4 en Tozo 5 toegekend. Door te veel of onterecht verstrekte Tozo-uitkeringen, is er op dit moment een openstaande vordering van circa € 2,4 mln. verdeeld over in totaal 856 klanten (inclusief voorgaande jaren). Terugvorderen doen we op een manier die past bij de situatie van de ondernemer. Zo is een betaalafpraak altijd bespreekbaar en wordt er indien noodzakelijk uitstel van betaling verleend, om te zorgen dat de bestaanszekerheid niet onder druk komt te staan.

Het Regionaal Bureau voor Zelfstandigen (RBZ) voert het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) uit voor de Drechtsteden. Eind 2020 is het Ondernemersloket opgezet, waarmee er één centrale ingang is gekomen voor alle zelfstandig ondernemers. Zelfstandig ondernemers kunnen hier terecht voor al hun vragen. Vanuit dit loket vindt er doorgeleiding plaats naar passende hulp, bijvoorbeeld schuldhulpverlening. In totaal zijn er in 2022 27 schuldhulpverleningstrajecten via het RBZ afgerond en zijn er nog 24 lopende trajecten schuldsanering of budgetbegeleiding.

Het totaal aantal afgehandelde aanvragen door het RBZ is fors gestegen in 2022 naar 553, ten opzichte van 178 aanvragen in 2021. Deze stijging heeft voornamelijk te maken met de Bbz-light regeling. Aangezien dit een versoepeling van het Bbz betrof, kwam een groter aantal ondernemers hiervoor in aanmerking. Ook het aantal aanvragen voor bedrijfskapitaal met levensonderhoud is gestegen van 8 aanvragen in 2021 naar 17 aanvragen in 2022, evenals aanvragen voor levensonderhoud waar een sterke stijging te zien is van 4 aanvragen in 2021 naar 39 aanvragen in 2022. De stijging laat zien dat er een gestegen behoefte is aan Bbz na de beëindiging van de ondersteuningsmaatregelen vanuit het Rijk, al moet nog uitwijzen of dit een tijdelijke of structurele behoefte betreft.

Leefgeld Oekraïense vluchtelingen

Sinds 1 april 2022 is de Rijksregeling opvang Ontheemden Oekraïne in uitvoering en daarmee hebben Oekraïners recht op leefgeld. De SDD voert de leefgeldregeling uit voor de Drechtstedengemeenten conform de Dienstverleningsovereenkomst. Hierin is opgenomen dat iedere drie maanden de gemaakte kosten aan verstrekt leefgeld plus de uitvoeringskosten worden doorbelast aan de gemeenten. De SDD is verantwoordelijk voor het proces van registratie tot en met de daadwerkelijke verstrekking van leefgeld. Er zijn sinds de start van de leefgeldregeling 1668 Oekraïense

rekeninghouders die leefgeld hebben ontvangen, waarvan 803 Oekraïense rekeninghouders een lopende leefgeld uitkering genieten (stand 31 januari 2023). Hiervan bevinden 650 Oekraïners zich in gemeentelijke opvang en 153 Oekraïners in particuliere opvang.

Minimabeleid

Ondanks de energiecrisis en koopkrachtdaling in 2022 heeft de verwachte stijging van het beroep op de reguliere minimavoorzieningen zich niet doorgezet. Alleen bij de collectieve zorgverzekering voor minima, het persoonlijk minimabudget en het noodfonds van Stichting Urgente Noden (SUN) zijn meer huishoudens bereikt.

Bijzondere bijstand

Het beroep op bijzondere bijstand is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2021. Hierbij valt op dat het aantal huishoudens dat bijzondere bijstand voor inrichtingskosten heeft ontvangen voor het tweede jaar op rij hoog is. In vergelijking met 2019 is dit aantal met vijftig procent gestegen. Inwoners kiezen hierbij ook steeds vaker, 31 keer in 2022, voor de optie om de bijzondere bijstand voor inrichtingskosten 'in natura' te ontvangen in plaats van leenbijstand. Hiervoor wordt samengewerkt met een stichting die de tweedehands inboedel aan huis kan afleveren.

Mogelijk heeft de uitbetaling van de energietoeslag vanaf april 2022 voorkomen dat er een extra beroep werd gedaan op reguliere minimavoorzieningen zoals de bijzondere bijstand. Inwoners hebben bovendien de energietoeslag ter hoogte van € 1.300 in één of twee keer uitbetaald gekregen. Landelijk kreeg iedereen bovendien in november en december 2022 een compensatie van 2 x 190 euro. Niet alle inwoners kregen echter direct te maken met een hogere energierekening, meestal pas na ontvangst van de jaarafrekening, terwijl de compensatie voor de energiekosten al eerder was ontvangen en er daardoor geen tekort was op de huishoudbegroting.

Naast de energietoeslag konden inwoners in 2022 in aanmerking komen voor individuele bijzondere bijstand voor de verhoogde energiekosten. Het gebruik hiervan was minimaal, onder andere door voorliggende voorzieningen als de energietoeslag en de voorwaarde dat niet eerder wordt toegekend dan op basis van de feitelijk gemaakte kosten zoals vermeld op de jaarafrekening.

Eenmalige energietoeslag 2022

De eenmalige energietoeslag is in april 2022 ingevoerd in verband met de gestegen energieprijzen. De energietoeslag is voor een grote groep 'ambtshalve' uitbetaald (onder meer aan inwoners die in de periode van 1 juli 2021 tot 1 april 2022 bijzondere bijstand of het persoonlijk minimabudget hebben ontvangen). Voor de inwoners die de energietoeslag niet op deze zogenoemde 'ambtshalve' wijze uitbetaald hebben gekregen, stond de mogelijkheid open om de energietoeslag aan te vragen. Inwoners kwamen bij een inkomen tot 120% van het Wettelijk sociaal minimum (WSM) in aanmerking voor € 1.300 en bij een inkomen tussen 120-130% van het WSM voor € 900 of € 1.100, afhankelijk van de gemeente.

De energietoeslag is in totaal 18.847 keer toegekend. Van de 19.400 huishoudens met een inkomen tot 130% WSM heeft afgerond 97% de energietoeslag op aanvraag of ambtshalve toegekend gekregen.

Er is een overschrijding van het budget dat door het kabinet beschikbaar is gesteld voor de uitvoering van de energietoeslag. Dit komt doordat de Drechtsteden in hun beleid een ruimere doelgroep hebben gekozen, waarbij ook inkomens tussen 120-130% WSM in aanmerking komen. Een andere reden is dat het bereik en het aantal ontvangen aanvragen hoger is dan verwacht. Ook hoger dan waar het Rijk bij de vaststelling van de financiering vanuit is gegaan. Het tekort op de energietoeslag bedraagt € 0,9 miljoen en kan worden opgevangen met het overschot op het totale minimabeleid.

SMS-Kinderfonds

Het SMS-Kinderfonds wordt uitgevoerd via de Dordtpas (Dordrecht) en Stichting Leergeld (overige gemeenten). In 2022 hebben minder kinderen gebruikgemaakt van het SMS-Kinderfonds via Leergeld. De afschaffing van de vergoeding van de vrijwillige ouderbijdrage per 1 januari 2022 heeft bovendien gevolgen voor de uitgaven van het SMS-Kinderfonds. Het tegoe dat hierdoor is vrijgekomen is bij de Dordtpas vooral ingezet voor sportactiviteiten. Bij Leergeld hebben kinderen minder vaak een nieuwe bestemming gevonden voor het vrijgekomen tegoe, hetgeen voornamelijk heeft geleid tot een afname van de uitgaven bij de kinderen op het voortgezet onderwijs.

Sociaal Leenfonds

Vanaf 1 april 2022 is het Sociaal Leenfonds in het leven geroepen voor inwoners met betalingsachterstanden of noodzakelijke kosten die zij even niet kunnen dragen. Deze regeling wordt uitgevoerd door Stichting Urgente Noden (SUN) en is bedoeld om inwoners in een vroeg stadium met hun geldzorgen te helpen om zo verdere problematische schulden te voorkomen. In 2022 hebben 22 huishoudens gebruikgemaakt van het Sociaal Leenfonds.

Herijking en campagne minimabeleid

In 2022 heeft de regionale herijking minimabeleid definitief vorm gekregen met de gemeenten. Dit heeft tot besluitvorming geleid in alle raden in het najaar van 2022. Met deze herijking zijn er, naast meer diversiteit tussen de gemeenten, ook nieuwe vormen van bijzondere bijstand ontwikkeld (een belangrijke daarvan is coulanse op de medische kosten). Het effect hiervan krijgt zijn weerslag in 2023. Verwacht wordt dat hiermee het bereik voor de bijzondere bijstand zal gaan toenemen. Dit volgen we in 2023 via de reguliere cyclus. Tot slot zijn eind 2022 de voorbereidingen voor een campagne gestart voor het onder de aandacht brengen van voorzieningen. Deze campagne krijgt definitief vorm in 2023, maar draagt naar verwachting mede bij aan het vergroten van het bereik.

Schuldhelpverlening

De resultaten over 2022 zijn conform doelstelling, met uitzondering van de doelstelling op de wachttijd en de (extra) doelstelling ten aanzien van bewindvoering in eigen beheer.

Zoals eerder aangegeven in de bestuursrapportages is er in 2022 (nog) geen sprake geweest van een boeggolf van aanmeldingen voor schuldhelpverlening. Wel is het aantal aanmeldingen en gestarte trajecten in 2022 gestegen ten opzichte van 2021. Zo is er een toename van 67 aanmeldingen in 2022 (1.118 aanmeldingen in 2022 ten opzichte van 1.051 in 2021) en een toename van het aantal gestarte trajecten. Waren er in 2021 1.051 nieuwe schuldhelpverleningstrajecten gestart, in 2022 is dit aantal gestegen tot 1.429 nieuwe schuldhelpverleningstrajecten inclusief de hernieuwde nazorgtrajecten. Afgezien van voorgaande nazorgtrajecten, zijn er in 2022 1.235 nieuwe trajecten gestart en is deze doelstelling sinds jaren behaald.

Voor wat betreft de wachttijd heeft er in 82% van de gevallen een eerste gesprek plaatsgevonden binnen 10 werkdagen. De lagere score op de doelstelling heeft o.a. te maken met de beschikbaarheid van de inwoner zelf, het plannen van intakegesprekken op locatie van bijvoorbeeld het wijkteam en het voeren van tandemgesprekken met collega's van het wijkteam of andere instanties. Hierdoor is het planningstechnisch niet altijd mogelijk om binnen 10 werkdagen een gesprek te laten plaatsvinden.

Concluderend zou voorzichtig gesteld kunnen worden dat de stijging van de energielasten en de koopkrachtcrisis hebben geleid tot een stijging van de aanmeldingen en nieuwe trajecten van schuldhelpverlening. Dit is ook terug te zien in de stijging van het aantal aanmeldingen voor crisisgesprekken voor hulp bij dreigende huisuitzetting of afsluiting van energie die hebben plaatsgevonden in 2022.

Bovengenoemde problematiek heeft echter niet alleen geleid tot meer aanmeldingen en trajecten ook was dit goed zichtbaar bij inwoners in een lopend schuldhelpverleningstraject. Veel inwoners konden de hoge termijnbedragen of de jaarafrekeningen van de energie niet meer betalen en de uitgaven voor boodschappen etc. kwamen onder druk te staan. De inkomsten en uitgaven waren in een dusdanige disbalans dat er een structureel tekort ontstond. De energietoelage heeft hierin enige verlichting geboden maar was in sommige gevallen niet genoeg om het tekort op de huishoudbegroting te dekken. Vanuit de uitvoering is er sterk ingezet op het voorkomen dat schuldhelpverleningstrajecten om deze reden beëindigd zouden worden en met succes, dit is dan ook niet het geval geweest.

Landelijk is hier ook stevig op ingezet, zo is de Regeling afsluitbeleid kleinverbruikers in oktober 2022 tijdelijk aangepast tot 1 april 2023 zodat niemand afgesloten kan worden van energie wegens betalingsachterstanden. Tevens geeft de regeling ruimte voor coulantere betalingsregelingen of zelfs uitstel van betaling. Ter ondersteuning hiervan is tevens de intentieverklaring "Samen schuldregelingen redden" ondertekend door het ministerie, VNG, NVVK en schuldeisers waaronder ook de Rijksuitvoerders als de Belastingdienst, UWV etc.

Bewindvoering (in eigen beheer)

Er zijn in 2022 98 nieuwe trajecten bewindvoering gestart en op 31 december 2022 waren er 149 lopende trajecten bewindvoering. Het aantal van 98 nieuw gestarte trajecten ligt onder de doelstelling van 125 nieuw gestarte trajecten. Deze doelstelling was ook ambitieus ingestoken gezien de ontwikkelingen van de afgelopen jaren en het feit dat de SDD één van de spelers is op de bestaande markt en derhalve moet concurreren met het bestaande aanbod. Desondanks is er, door bewindvoering in eigen beheer zoveel mogelijk onder de aandacht te brengen, een mooi resultaat behaald. Dit geldt tevens voor de uitstroom. Het aantal lopende trajecten fluctueert door de in- en uitstroom van cliënten. In 2022 zijn er 65 cliënten uitgestroomd om diverse redenen variërend van het intrekken van de aanvraag door de cliënt tot aan uitstroom omdat de schuldsituatie is opgelost. Voor wat betreft uitstroom wegens het oplossen van de schuldsituatie, zijn er in 2022, 22 cliënten om die reden uitgestroomd.

Vroegsignalering

In 2022 is er ondanks de door inflatie stijgende kosten van levensonderhoud geen sprake geweest van een explosieve toename van het aantal vroegsignalen gedurende het jaar, ook is er geen constante lijn van stijging of daling zichtbaar. Het aantal signalen per maand fluctueerde gedurende het jaar. Mogelijke oorzaken hiervoor kunnen zijn het actiever benaderen door signaalpartners van hun klanten en het coulanter zijn met betalingsregelingen. Andere mogelijke verklaringen kunnen liggen in de wijziging van wet- en regelgeving zoals de Regeling afsluitbeleid kleinverbruikers waardoor de energiemaatschappijen zelf meer actie moeten ondernemen richting de consument en de landelijke intentieverklaring "Samen schuldregelingen redden". Tevens kan het zijn dat de energietoeslag in 2022 en de overheidsmaatregelen zoals de BTW verlaging en de landelijke compensatie van 2 x € 190 in november en december 2022 hieraan hebben bijgedragen.

Voor wat betreft de doelstelling van vroegsignalering, is deze in 2022 behaald, het slagingspercentage van vroegsignalering bedroeg 67% ten opzichte van de doelstelling van 35%. Hetgeen inhoudt dat 67% van de inwoners waarover signalen zijn ontvangen, zijn bereikt en voorzien van advies en informatie, zijn doorverwezen naar andere vormen van dienst- en hulpverlening, zijn ingestroomd in een schuldhulpverleningstraject of dat er geen verdere actie nodig was.

Toeslagenaffaire

In de Drechtsteden hebben zich tot en met eind 2022 in totaal 1.040 inwoners gemeld als zijnde gedupeerde van de kinderopvangtoeslagaffaire of waarvan hun gegevens zijn doorgegeven door de Belastingdienst. Eind 2022 werden er 466 (mogelijk of reeds erkend) gedupeerde ouders actief ondersteund door het hulpteam van regisseurs. Andere inwoners wensten geen hulp, hebben niet gereageerd op het hulpaanbod of waren al reeds geholpen door het hulpteam.

In 2022 hebben er diverse landelijke ontwikkelingen plaatsgevonden inzake de kinderopvangtoeslagaffaire. Zo is de Wet hersteloperatie toeslagen in november 2022 in werking getreden en is de Kindregeling ingegaan. Hiernaast is er ook een specifiek hulpaanbod gecreëerd inzake uithuisplaatsingen van kinderen en voor gedupeerden die willen terugkeren vanuit het buitenland naar Nederland. Voor wat betreft de schuldenaanpak is er in 2022 ook de mogelijkheid tot compensatie voor reeds bestaande schulden gerealiseerd. Generiek probleem blijft echter ook in 2022 de doorlooptijden bij het Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) voor wat betreft het herstelproces met als gevolg dat het vertrouwen van de burgers in een oplossing steeds verder daalt.

Wat heeft het gekost?

Opgave Bestaanszekerheid versterken	Geactualiseerde begroting			Jaarrekening			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Apparaat Bestaanszekerheid versterken	15.257	30.517	15.260	13.913	29.673	15.760	-1.344	-844	500
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	118	118	0	107	107	0	-10	-10	0
Inkomensondersteuning	114.247	114.301	54	110.613	110.167	-446	-3.635	-4.135	-500
Kinderopvangtoeslagaffaire	720	720	0	617	617	0	-103	-103	0
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.100	2.100	0	2.069	2.069	0	-31	-31	0
Minimabeleid	34.363	34.363	0	33.991	33.991	0	-372	-372	0
Totaal	166.805	182.119	15.314	161.309	176.623	15.314	-5.496	-5.496	0

Bedragen x € 1.000

Bijdragen gemeenten exclusief DVO's			
Opgave Bestaanszekerheid versterken	Geactualiseerde begroting	Jaarrekening	Verschil
Apparaat Bestaanszekerheid versterken	30.366	29.453	-913
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	118	107	-10
Inkomensondersteuning	104.743	105.623	880
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.100	2.069	-31
Minimabeleid	34.363	33.761	-602
Totaal	171.690	171.013	-677

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

Budgetadvies en Schuldbemiddeling

Het programma budgetadvies en schuldbemiddeling is begroot op € 0,12 mln. De uitgaven zijn conform de begroting. De gemaakte kosten hebben met name betrekking op bekendheid, doorontwikkeling van schuldhulpverlening in de Drechtsteden, Geldfit en borgstelling saneringskrediet.

Inkomensondersteuning

Reguliere bijstand (excl. Tozo)

De totale lasten van de reguliere bijstandsuitkeringen dalen ten opzichte van de 2e bestuursrapportage 2022 met € 1,5 mln. De totale baten laten een daling zien van € 1,1 mln. Per saldo een positief resultaat ter grootte van € 0,4 mln. In de 2e bestuursrapportage 2022 werd nog uitgegaan van een tekort over 2022 van € 6,1 mln. (excl. Tozo). Het feitelijk saldo over 2022 komt uit op een lager tekort namelijk € 5,7 mln. (excl. Tozo). Daarmee is het tekort (excl. Tozo) ten opzichte van de 2e bestuursrapportage 2022 € 0,4 mln. lager.

Onderstaande tabel laat het verloop zien van het tekort (excl. Tozo) ten opzichte van de 2e bestuursrapportage 2022.

Actuele begroting 2e bestuursrapportage 2022		-€ 6,1	mln.	tekort
A. hoger gemiddeld prijs		-€ 0,6	mln.	

B. minder lasten IOAW	€ 0,2	mln.	
C. minder loonkosten subsidies minder debiteuren	€ 0,3	mln.	
D. bijstand actualisering voorziening	-€ 0,4	mln.	
E. debiteuren	€ 0,4	mln.	
F. financiering project Handhaving	€ 0,5	mln.	
Jaarrekening 2022	-€ 5,7	mln.	tekort

- A. Een hogere gemiddelde prijs van de reguliere bijstand;
 B. Lagere uitgaven IOAW;
 C. Minder verstrekte Loonkostensubsidie;
 D. Minder/ lagere vorderingen debiteuren;
 E. De actualisering voorziening dubieuze debiteuren heeft een positief effect ten gunste van het resultaat;
 F. De financiering van het project Handhaving dient uit de eigen middelen plaats te vinden (Drechtraad 5 oktober 2021). Hiervoor zijn de lasten van de Bijstand verlaagd.
 Dit heeft geen effect op het tekort, het betreft een administratieve verwerking.

Tozo

Onderstaande tabel geeft aan wat de lasten en baten zijn van de Tozo 2022.

	Tozo Lasten / Baten in periode januari t/m december 2022							Realisatie 2022
	Alblasserdam	Dordrecht	HardinxveldG	H.I. Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	
Uitgaven Tozo BBZ uitvoeringskosten	-112	-1.415	-51	-106	-180	-160	-376	-2.400
Uitgaven Tozo SDD uitvoeringskosten	21.147	321.743	12.840	44.561	44.561	15.105	93.653	553.610
Uitgaven Tozo BBZ bedrijfskapitaal	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitgaven Tozo BBZ lo	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitgaven Balansboeking Tozo 2021 geboekt in 2022		52.861	1.648	774	26.796	13.766	10.289	106.133
Uitgaven Tozo SDD lo	123.584	1.487.770	57.060	185.567	275.233	77.251	388.745	2.595.210
Totaal lasten	144.619	1.860.959	71.497	230.796	346.410	105.962	492.310	3.252.553
Terugvordering Tozo BBZ	9.368	105.397	12.389	17.136	22.236	14.915	55.676	237.118
Terugvordering Tozo SDD	-2.569	144.956	11.016	32.651	47.713	49.689	31.166	314.621
inkomsten Noodplan zelfstandigen diversen (bestemm.res., Rijk.)	17.038	259.227	10.345	35.902	35.902	12.170	75.456	446.040
Balansboeking RBZ bedrijfskap 25%	11.779	107.261		8.427	20.600	7.581	31.384	187.032
Balansboeking Tozo 2021 geboekt in 2022		52.861	1.648	774	26.796	13.766	10.289	106.133
Balansboeking Overboek rest Tozo 2021 naar balans	334.821	-1.483.553	690.975	625.079	247.917	430.204	-211.114	634.329
Af te rekenen met gemeenten Tozo	-225.817	2.674.810	-654.876	-489.173	-54.755	-422.363	499.454	1.327.279
Totaal baten	144.619	1.860.959	71.497	230.796	346.410	105.962	492.310	3.252.553

Bovenstaande tabel laat een tekort op de Tozo zien van 2020 tot en met 2022 ter grootte van € 1,3 mln. Hieronder is de opbouw van het tekort te zien.

Actuele begroting 2e Bestuursrapportage 2022		
	€ 0,0 mln.	tekort
A. meer lasten Tozo	-€ 0,8 mln.	
B. meer debiteuren balansboeking vanuit	€ 0,2 mln.	
C. 2021	-€ 0,7 mln.	
Jaarrekening 2022	-€ 1,3 mln.	tekort

- A. Dit betreft het saldo van:
- boeken van de loonheffingen per einde jaar;
  - balanscorrectie in verband met overloop 2020;
  - hogere inhuurkosten;
  - terugdraaien van dubbele inhuurkosten welke per abuis bij de begroting bij de lasten is meegenomen.
- B. Meer vorderingen debiteuren;
 C. Dit betreft de balanscorrectie in verband met overloop 2020 (zie ook A.).

In verband met de landelijke discussie van afgelopen jaren over de verantwoording/ controle van de uitvoering van de Tozo-regeling zijn de afgelopen jaren extra (uitvoerings-)kosten gemaakt. De eisen die gesteld werden aan de verantwoording sloten niet geheel aan op de bedoeling van de regeling. Dat is een landelijke discussie waarvan in april 2020 al is ingebracht in de gesprekken met het ministerie SZW dat als de control eisen hoog zijn dat dan het bedrag wat uitgegeven moet worden aan de controle de vergoeding gaat overstijgen (zie ook jaarstukken 2021 GR Drechtsteden).

Gezien het risico op onrechtmatigheid en de daarmee corresponderende terugbetaling zijn de afgelopen jaren daarom extra kosten gemaakt om de controle en verantwoording van de Tozo goed af te ronden.

Bij deze jaarrekening wordt de Tozo (2020 t/m 2022) afgesloten en afgerekend met gemeenten. Hierbij wordt rekening gehouden met:

- Definitieve verrekening 2020;
- De voorlopige/ definitieve verrekening 2021;
- Kosten gemaakt in 2022 waarvoor nog geen financiering is ontvangen.

Voor het jaar 2020 is er vanuit het Rijk reeds een definitieve verrekening geweest basis van de SiSa 2020. Hieruit volgde per saldo een terugbetaling van gemeenten aan het Rijk van € 0,7 mln. Voor 2021 volgde per saldo een voorlopige terugbetaling van € 0,5 mln. (op basis van Het Beeld van de Uitvoering 2021). In totaal dus een terugbetaling van gemeenten aan het Rijk ter grootte van € 1,2 mln. Deze is intussen door de gemeenten aan het Rijk betaald (voor de gemeenten Dordrecht en Zwijndrecht was er per saldo een ontvangst). Voor de verstrekkingen Tozo in het jaar 2022 is nog subsidie verstrekt door het Rijk. Op basis van deze jaarrekening en het aantal genomen besluiten is er in totaal € 2,3 mln. te ontvangen. Per saldo leidt dit tot een tekort op de Tozo voor alle jaren van € 0,2 mln.

Tozo debiteuren

Op basis van de recente opboekingen, ontvangsten en afboekingen van de Tozo debiteuren dient de voorziening € 2,1 mln. groot te zijn. De hoogte van de voorziening blijft gelijk aan die van 2021.

Leefgeld opvang Oekraïners

In de realisatiecijfers van de jaarstukken zijn de lasten en baten (circa € 2,9 mln.) van het betaalde Leefgeld opvang Oekraïners niet opgenomen. De uitvoeringskosten (circa € 0,1 mln.) zijn wel in de jaarcijfers opgenomen. Via DVO is er in totaal circa € 3,0 mln. in rekening gebracht bij gemeenten. In de begroting is Leefgeld opvang Oekraïners opgenomen voor een bedrag van € 4,6 mln. hetgeen de reden is voor lagere baten en lasten.

Kinderopvangtoeslagaffaire

In 2022 is de Hersteloperatie Kinderopvangtoeslagaffaire Drechtsteden voortgezet. De uitgaven zijn € 0,1 mln. lager dan begroot. De uitgaven worden op basis van de afgesloten DVO's met gemeenten afgerekend.

Maatwerkvoorziening inkomenssteun

De uitgaven zijn nagenoeg gelijk aan de begroting. De kosten bijzondere bijstand voor indirecte medische kosten zijn lager dan begroot.

Minimabeleid

Het positieve resultaat bij Minimabeleid bedraagt op de lasten € 0,4 mln. en € 0,2 mln. op de baten. Per saldo afgerond € 0,6 mln. positief. Het resultaat op de lasten bestaat uit een negatief resultaat van circa € 0,9 mln. energietoeslag en een positief resultaat van € 1,3 mln. op het reguliere budget Minimabeleid.

Eenmalige energietoeslag 2022

De overschrijding ten opzichte van de 2e bestuursrapportage op de energietoeslag bedraagt € 0,9 mln. De overschrijding is het gevolg van een hoger aantal toekenningen energietoeslag. Het aantal toekenningen betreft de werkelijke toekenningen en een inschatting van de nog af te handelen aanvragen per 31 december 2022.

In het Algemeen Bestuur van 13 oktober 2022 is besloten om voor de Energietoeslag de verdeelsleutel te baseren op de verhouding van de inkomsten uit het Rijksbudget dat gemeenten voor de energietoeslag ontvangen. Als een gemeente individueel afwijkt van het voorgestelde bedrag is dit per gemeente verrekend.

Aantallen energietoeslag:

Aantal doelgroep	Energietoeslag	Uitbetaalde energietoeslagen	Begrote toekenningen 2e burap 2022	Verschil
Doelgroep <120%		16.969	16.676	293
Doelgroep 120% > 130%		1.878	1.634	244
Totaal		18.847	18.310	537

De overschrijding energietoeslag ten opzichte van Rijksbudget bedraagt € 4,0 mln. In onderstaande tabel zijn de kosten per doelgroep gespecificeerd en het verschil ten opzichte van de begroting van de 2e bestuursrapportage 2022.

Financiële doorvertaling Energietoeslag:

	Jaarrekening	Overzicht 2e burap	Verschil
Kosten <120 - € 1.300	€ 23.265.311	€ 22.753.332	€ 511.979
Totaal Rijksbudget Drechtsteden	€ 21.331.907	€ 21.331.907	-
Tekort t.o.v. Rijksmiddelen	€ 1.933.404	€ 1.421.425	€ 511.979
Kosten 120>130 - € 900	€ 1.940.991	€ 1.702.890	€ 238.101
Extra kosten gemeenten Papendrecht en Zwijndrecht	€ 99.400	-	€ 99.400
Totaal tekort t.o.v. Rijksmiddelen (inclusief extra doelgroep)	€ 3.973.794	€ 3.124.315	€ 849.479

Bij de berekening van de ruimere doelgroep (inkomen tussen 120% -130% WSM) is uitgegaan van een verhoging met € 300: dus van € 600 naar € 900. De gemeenten Papendrecht en Zwijndrecht wijken af van deze regionale lijn, de extra kosten bedragen voor de gemeente Papendrecht € 37.600 en voor de gemeente Zwijndrecht € 61.800.

Het Rijk heeft bij de decembercirculaire 2022 € 500 mln. beschikbaar gesteld voor de energietoeslag 2023. Het Rijk biedt gemeenten de mogelijkheid om een bedrag van € 500 van de energietoeslag 2023 toe te voegen aan de energietoeslag 2022 en uit te betalen vóór 1 juli 2023. In 2022 hebben de gemeenten geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. De gemeenten dienen dit budget bij de jaarrekening te bestemmen voor 2023.

Minimabeleid

Het positieve resultaat op het reguliere budget Minimabeleid bedraagt € 1,5 mln., dit is € 0,6 mln. hoger dan de prognose van de 2e bestuursrapportage 2022. Het positieve resultaat op de lasten bedraagt € 1,3 mln. en op de baten € 0,2 mln.

Het positieve resultaat bestaat uit onderstaande posten:

Lagere lasten SMS Kinderfonds € 0,9 mln. De lasten zijn € 0,3 mln. lager dan de prognose van de tweede programmaverantwoording 2022. Gedurende het jaar was de verwachting dat in 2022 de

uitgaven zouden stijgen ten opzichte van 2021 als gevolg van het beëindigen van de coronamaatregelen. Er was gerekend met hogere uitgaven voor de Dordtpas en Stichting Leergeld. Zowel bij de Dordtpas als bij Stichting Leergeld blijkt dit niet het geval. Daarnaast heeft, zoals eerder aangegeven, de afschaffing van de vergoeding van de vrijwillige ouderbijdrage per 1 januari 2022 gevolgen voor de uitgaven van het SMS-Kinderfonds.

Lagere lasten bewindvoering € 0,1 mln. In 2022 is het aantal klanten die bijzondere bijstand ontvangen voor de kosten van bewindvoering, voor het eerst sinds 2015, niet toegenomen. Bewindvoering kent twee hoofdvormen, te weten regulier of standaardbewind dat ingesteld wordt op grond van lichamelijke of geestelijke toestand en schuldenbewind dat uitgesproken wordt op grond van problematische schulden en/ of verkwisting.

Als gekeken wordt naar de twee hoofdvoorzieningen, is er in de afgelopen jaren een lichte afname/ stabilisatie van de uitgaven voor schuldenbewind en een toename van de uitgave van standaardbewind. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat er meer dan voorheen lichtere trajecten werden ingezet en dus vergoed.

Lagere lasten bijzondere bijstand (exclusief bijzondere bijstand voor bewindvoeringskosten en PMB) € 0,3 mln. De uitgaven bijzondere bijstand zijn in 2022 gedaald ten opzichte van 2021. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door de afname uitgaven aan kosten voor overige algemene levensbehoeften, verhuiskosten en aanvullende bijstand voor jongeren jonger dan 21 jaar.

Het positieve resultaat op de baten betreft hogere opbrengsten terugvordering van € 0,2 mln.

2.2 ONTWIKKELEN NAAR WERK

Wat hebben wij bereikt?

<i>Iedereen die kan werken, bemiddelen we direct naar de arbeidsmarkt</i>
<i>We maken inwoners waardevol voor de arbeidsmarkt</i>
<i>Inwoners met een verminderde arbeidsmarktwaarde begeleiden we</i>

Binnen de opgave "ontwikkelen naar werk" staan jaarlijks de drie bovenstaande ambities centraal. Het streven is om zo veel mogelijk inwoners met een uitkering naar een zo hoog mogelijk en duurzaam niveau van participatie binnen de samenleving en arbeidsmarkt te ontwikkelen. Ook in 2022 hebben we gezocht naar het verkleinen van de kloof tussen de doelgroep van de Participatiewet en de snel aantrekkende arbeidsmarkt. We helpen bijstandsgerechtigden, waar dit kan, ontwikkelen naar (betaald) werk, zodat zij zo zelfstandig mogelijk zelf hun inkomen kunnen verwerven. Zij worden waardevoller voor de arbeidsmarkt wanneer hun arbeidsmarktwaarde wordt vergroot. Daarom werken we aan het wegnemen van belemmeringen die het vinden en behouden van werk in de weg staan. Wanneer er (nog) een te grote afstand tot de arbeidsmarkt is, zetten we in op een arbeidsmatig en/of maatschappelijk perspectief, waarbij het gaat om het bieden van stabiliteit en ondersteuning bij het meedoen in de samenleving, zoals een participatieplek, vrijwilligerswerk of arbeidsmatige dagbesteding. Inwoners met korte afstand tot de arbeidsmarkt worden zo snel mogelijk bemiddeld naar betaald werk.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Algemeen

De periode na de Coronapandemie heeft gezorgd voor een moeilijk voorspelbare tijd. Ten tijde van het formuleren van de primaire begroting voorspelde het CPB nog een stijging van 2% (eerder zelfs 6%). In mei 2022 stelde het CPB de norm bij naar een daling van 3,6%. In september 2022 werd die zelfs aangepast naar 5,3%. Daarbij constateerden de meeste gemeenten al dat die laatste prognose minder reëel was. Door de geleidelijke afname van het bestand neemt relatief de afstand tot de arbeidsmarkt van het zittende bijstandsgerechtigden toe. We zien dat de huidige lage instroom meer dan in het verleden een complexere problematiek kent.

Aantal inwoners met een uitkering

Door deze ontwikkelingen is in de tweede bestuursrapportage de uitstroombestemming op een klantenbestand van 6.200 gehandhaafd. Uiteindelijk waren er op 31-12-2022 6.219 uitkeringsdossiers, waarmee de beoogde doelstelling van 6.200 nagenoeg is bereikt.

Instroom

Zoals bij de opgave bestaanszekerheid al vermeld is, is het aantal uitkeringsdossiers 6.219 op 31-12-2022. Het aantal uitkeringsdossiers is het saldo van de instroom van nieuwe bijstandsgerechtigden en de uitstroom van bijstandsgerechtigden. De instroom van bijstandsgerechtigden ziet er als volgt uit:

	Totale instroom 2020	Totale instroom 2021	Instroom t/m 30-09-2022	Totale instroom 2022
Aantal dossiers	1.498	1.363	685	1.037

Gedurende de periode van Corona kende de instroom een grillig verloop. Desondanks was er sprake van een lichte daling t.o.v. het jaar daarvoor. In de eerste helft van 2022 leek er sprake van meer stabilisatie t.a.v. de instroom en een doorzetting van de reeds ingezette daling. Vanaf augustus is er sprake van een verdere doorzetting van deze daling, die zich tot het einde van 2022 heeft verscherpt.

De nieuwe instromers hadden voorheen vaak een groter uitstroompotentieel dan inwoners die langer in het bestand verblijven. Dit is echter inmiddels niet meer het geval. Met de verdere daling van de instroom zien we dat de instroom die zich in de loop van 2022 heeft gemeld kampt met een relatief grotere problematiek.

Op deze ontwikkeling was al geanticipeerd door aanpassing van de gesprekken bij aanvraag van een uitkering. Binnen deze gesprekken wordt meer integraal gekeken naar de verschillende leefgebieden

en vraagstukken binnen de situatie van de klant. Interventies gericht op de versterking van de bestaanszekerheid hadden daarbij, zeker gezien de koopkrachtontwikkelingen, prioriteit. Aanvullend op de brede intake wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van aanvullend onderzoek om de complexe situatie van de klant zo optimaal mogelijk in kaart te brengen en de richting op de arbeidsmarkt en de uiteindelijke plaatsing zo duurzaam mogelijk te maken.

Globaal zien wij binnen de instroom de volgende ontwikkelingen:

- Een opvallende (relatief) hoge instroom van jongeren;
- Een toenemende instroom van (inburgeringsplichtige) statushouders.

Hoewel de doelgroep jongeren onder de huidige economische omstandigheden vaak juist daalt, zien wij nu juist een stijging. De oorzaak hiervan is vooral een toename van psychosociale problematiek in combinatie met een zwakke financiële situatie. De huidige tijdsgeest versterkt door gevoelens van eenzaamheid en sociale onthechting tijdens de Coronaperiode hebben deze problematiek verder versterkt. Met inzet van extra crisismiddelen is de aanpak op jongeren geïntensiveerd. Voor de komende periode wordt deze lijn doorgetrokken met inzet van alternatieve financiering (ESF). Voor de doelgroep statushouders wordt gewerkt aan een verdere versterking van hun arbeidsmarktmogelijkheden in het kader van de afbouw van de Impulsregeling.

Het grootste deel van de instroom bestaat uit de nieuwe doelgroep van de Wet inburgering. Vrijwel al deze mensen ontvangen een inburgeringsprogramma (van max. 3 jaar) om op termijn een duurzame en zelfstandige rol in de samenleving te kunnen vervullen. Daardoor stroomt deze nieuwe aanwas niet direct door naar fulltime betaald werk. Nadere inzet op parttime werk wordt daarbij geïntensiveerd.

Uitstroom

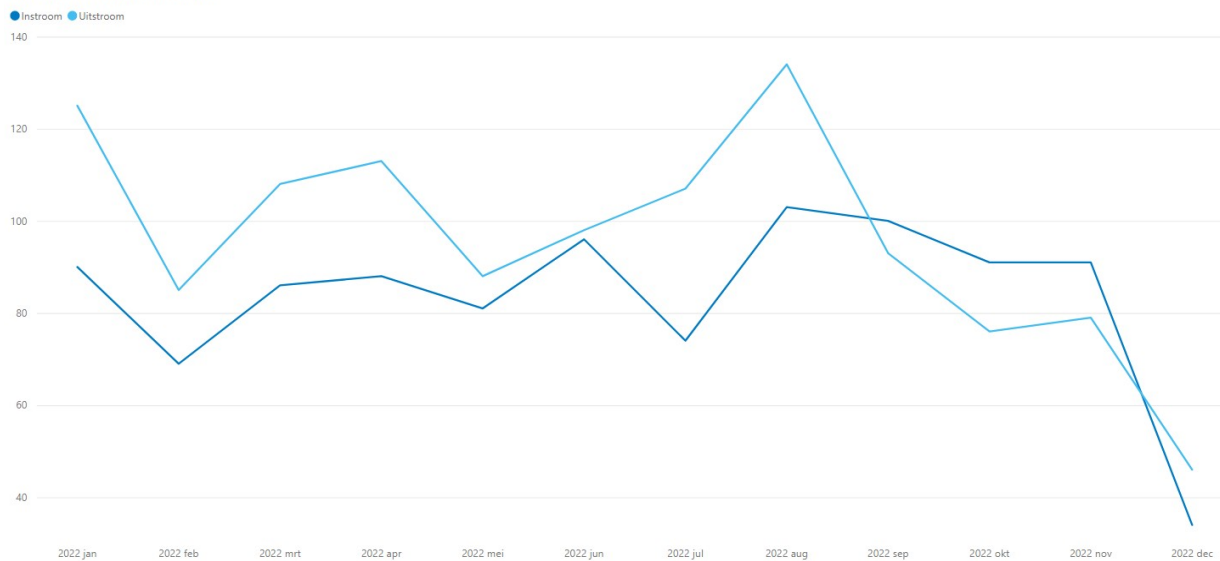
De ontwikkeling in de uitstroom is in onderstaande tabellen inzichtelijk gemaakt:

	Totale uitstroom 2020	Totale uitstroom 2021	Totale uitstroom t/m 30-09-2022	Totale uitstroom 2022
Aantal dossiers	1.355	1.473	767	1.165

	Totale uitstroom door werk 2020	Totale uitstroom door werk 2021	Totale uitstroom door werk 2022
Aantal dossiers	572	721	537

Bij deze cijfers zien we een duidelijke relatie tussen de daling van de instroom en de daling van de uitstroom. Wanneer de instroom lager is, volgt ook een lagere uitstroom. Deze relatie wordt duidelijk wanneer wij de instroom en uitstroom samenbrengen in een grafiek:

Instroom en uitstroom per maand

Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt zien we daarbij dat de lagere uitstroom gedurende 2022 verder doorzet en naar het einde van het jaar verder verscherpt. Als we kijken naar de doelgroep die uitgestroomd is in 2022 valt op dat zij allemaal relatief lang een uitkering ontvingen, namelijk gemiddeld 38 maanden. Ook dit zegt iets over de intensievere dienstverlening die nodig is om inwoners te activeren en te ontwikkelen naar werk. De toegenomen onrust rond de energie- en koopkrachtontwikkelingen heeft tot meer instabiliteit en stress bij de klanten geleid. Deze verzwarende van de problematiek heeft zowel gevolgen voor de klant als de inzet vanuit de dienstverlening.

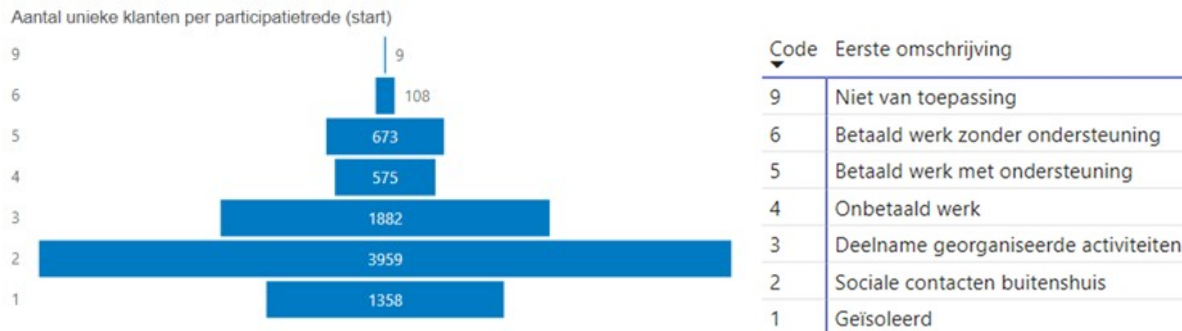
Door deze ontwikkelingen is het aantal gevallen waarbij er sprake is van multiproblematiek toegenomen evenals die intensiteit van aandacht en ondersteuning vanuit de dienstverlening. Deze omstandigheden hebben een verdere aanpassing van de dienstverlening op het vlak van ontwikkelen naar werk in gang gezet. De huidige dienstverlening en daarmee de programma's zijn er onder andere op gericht dat klanten een reëel beeld krijgen van wat ze aankunnen en wat hun talenten zijn in combinatie met de beschikbare banen op de arbeidsmarkt. Hierbij wordt ook meer geïnvesteerd in een verdere versterking van de benodigde randvoorwaarden om de werkfitheid bij de klanten te bevorderen. Naast aspecten als zelfredzaamheid en duurzaamheid van de uiteindelijke plaatsing speelt in toenemende mate de inzet op gedragsverandering een rol. Dit heeft in 2022 zijn beslag gekregen in onze dienstverlening. We kijken onder andere naar de inzet van nieuwe of andere instrumenten (waaronder de mogelijkheid voor deelname aan een mogelijke pilot voor een bredere inzet van de no risk-polis) en een verdere intensivering van de samenwerking met Drechtwerk die in 2023 verder vorm gaat krijgen. Ook lokale sociale ontwikkelingsbedrijven zijn een optie voor de vraagstukken die we tegenkomen.

De krapte op de arbeidsmarkt heeft niet alleen invloed op het bijstandsbestand maar ook voor de benodigde personele inzet voor de dienstverlening. Dit geldt niet alleen voor de eigen organisatie maar ook voor de externe samenwerkingspartners. Dit begint zich in toenemende mate te manifesteren in de kinderopvang, onderwijs- en zorgorganisaties, wat tot knelpunten kan leiden ook in de dienstverlening binnen ontwikkelen naar werk.

Stappen op de participatieladder

De doorstroom naar voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling en arbeidsbemiddeling stagneerde in het afgelopen jaar. Een belangrijke oorzaak is de beperking van instroom. Er is afgelopen jaar gezocht naar manieren om de doorstroom vanuit het zittend bestand te vergroten. Voor de dienstverlening aan de doelgroep, die niet op korte termijn, door een stapeling van problematieken, ontwikkelbaar is naar werk, is samenwerking met ketenpartners cruciaal. We werken daarbij met gemeentegerichte teams en focusteams (jongeren, statushouders en dak- en thuislozen). In veel gevallen spreken consulenten de klanten lokaal en werken ze samen aan het vergroten van het netwerk, zodat klanten beter worden ondersteund. Het doel is om de klanten via motiverende gespreksvoering in beweging te krijgen zodat een gedragsverandering ontstaat en de klant kan ontwikkelen naar het voor hem/haar hoogst haalbare trede op de participatieladder, waarbij uitstroom

naar (reguliere) werk het ultieme doel is. In 2021 en 2022 is in beeld gebracht wat de kenmerken zijn van het zittende bestand. Enerzijds om in beeld te brengen hoe groot de afstand tot de arbeidsmarkt is van de doelgroep, maar ook om op langere termijn de stappen op de participatieladder te kunnen vastleggen. Daarnaast is in beeld gebracht welke beperkingen de klant heeft waardoor een hogere stap op de participatieladder een uitdaging is. In onderstaande grafiek valt op dat het grootste deel van de klanten zich nog bevinden in de onderste treden van de ladder. Op basis van de tot op heden gemaakte analyses bestaat wel een reëel perspectief op nadere stappen

Met diverse gemeenten zijn we in 2022 het gesprek aangegaan over het vergroten van de mogelijkheden tot meedoen in de samenleving. Waar voor de ene persoon meedoen het maximaal haalbare is, is dat voor andere personen een eerste stap op weg naar betaald werk. De participatieplekken zijn onderdeel van deze oplossing, maar ook activeringsactiviteiten dragen hieraan bij. In 2023 hopen we daarmee een groei op de participatieladder te kunnen vastleggen.

Het grootste deel van de bestaande doelgroep noemt een lichamelijke of mentale aandoening als belangrijkste beperking. Daarnaast zien we ook een toename van problematiek bij specifieke doelgroep in het bestand als jongeren en statushouders, vallend onder de Wet inburgering 2013. Op deze groepen is in 2022 gestart met nadere analyses. Deze analyses richten zich onder meer op:

1. Een analyse van de doelgroep met lichamelijke en/of mentale klachten door een extern bureau en de mogelijkheden;
2. Een uitgebreide nadere analyse van de doelgroep van het Jongerenteam;
3. Een gefaseerde analyse van de doelgroep statushouders, vallend onder de Wet inburgering 2013.

Ad 1. De GR Sociaal bemiddelt, sinds de invoering van de Participatiewet, bovengemiddeld veel inwoners met een arbeidsbeperking naar werk. Het blijft een ambitie om zoveel mogelijk inwoners met een arbeidsbeperking te plaatsen op arbeidsmarkt. Dit is de reden dat we een extern adviesbureau opdracht hebben gegeven nader onderzoek te doen naar de afstand tot de arbeidsmarkt van deze doelgroep. De uitkomsten verwachten we in 2023. Het belangrijkste instrument bij de bemiddeling van werk voor deze doelgroep bestaat uit de toepassing van loonkostensubsidie. Als ambitie voor 2022 is daarbij de realisatie van 750 – 800 plaatsingen beoogd. In totaal zijn over 2022 862 plaatsingen gerealiseerd.

Ad 2 en 3. Beide doelgroepen kennen binnen de GR Sociaal een specifieke aanpak. Om ook voor deze groepen een beter inzicht te krijgen en te toetsen op mogelijk arbeidspotentieel is een specifieke onderzoeksvraag ontwikkeld en wordt ook hier momenteel een nadere analyse op uitgevoerd.

Handhaving

In 2021 lag het aantal inwoners dat specifiek uitstroomde als gevolg van handhaving op 214. In 2022 liep dit aantal verder af naar 201.

	Totale uitstroom door handhaving 2020	Totale uitstroom door handhaving 2021	Totale uitstroom door handhaving tm 30-09-2022	Totale uitstroom door handhaving 2022
Aantal dossiers	232	214	114	201

Het karakter van handhaving is de afgelopen jaren geleidelijk veranderd van streng naar meer zorgzaam en gericht op publieke waarde. Ook de integrale handhaving helpt om problematiek vroeger te onderkennen en aan te pakken. De handhaving krijgt hiermee een meer preventief gericht karakter. Met deze preventieve inzet zijn via Handhaving aan De Poort 247 aanvragen in behandeling genomen waarvan er 77 preventief zijn afgewezen. Mede door deze ontwikkelingen is de uitstroom door handhaving dan ook lager dan in de voorgaande periode.

Wet Inburgering

Met de invoering van de nieuwe Wet inburgering 2021 is er een nieuwe taak toegevoegd aan de dienstverlening. Waar wij ten aanzien van deze doelgroep eerst alleen verantwoordelijk waren voor de uitvoering van de Participatiewet heeft de inzet zich verbreed met een groot deel van de uitvoering van het inburgeringsproces. Om deze taak goed te kunnen uitvoeren wordt nauw samengewerkt. De prioriteit bij de aanpak van deze doelgroep richt zich vooral op het vinden van aansluiting op het reguliere (beroeps)onderwijs. Op basis van de leerbaarheid en het competentieniveau staan daarvoor verschillende inburgeringstrajecten met aanvullende modules ter beschikking. De inzet van werk dient daarbij zoveel mogelijk ondersteunend te zijn aan de inburgeringsproces. Met het instrumentarium van de nieuwe Wet inburgering is de verwachting dat op termijn meer statushouders blijvend duurzaam uitstromen naar werk. Daartegenover staat dat het aantal statushouders de afgelopen periode gestegen is en naar verwachting ook de komende jaren verder zal toenemen.

De uitvoering van de nieuwe wetgeving gaat gepaard met diverse (landelijke) kinderziektes (o.a. systeem-problematiek DUO, lastig toe te passen regels rondom financieel ontzorgen etc.). Bovendien hebben we de toestroom van inburgeraars zien toenemen door een verdere verhoging van de taakstelling voor het tweede half jaar en een verhoogde toestroom doordat het COA ook reeds anticipeert op een verdere toename van de taakstelling (circa 500 in 2023). Dit heeft er in 2022 mede voor gezorgd dat er een grotere werkdruk was dan vooraf was begroot. In 2022 gaat het om in totaal 445 koppelingen van inburgeringsplichtige statushouders aan gemeenten, waarvan er 226 zijn ingestroomd. De overige 219 verblijven momenteel nog in een AZC in afwachting van huisvesting.. Binnen het inburgeringsproces zijn 180 personen in traject genomen, waarvan 30 onder de WI 2013, 87 onder de WI 2021 en 63 gezinsmigranten.

We zien dat statushouders onder het regime van de wet Inburgering feitelijk pas vanaf mei 2022 zijn ingestroomd. De bijbehorende inburgeringstrajecten zijn daarbij pas vanaf september van start gegaan. Hierdoor zijn er in 2022 nog weinig feitelijke kosten gemaakt. De hiervoor beschikbare middelen zijn hierdoor grotendeels overgeheveld naar 2023.

Wat heeft het gekost?

Opgave Ontwikkelen naar werk	Geactualiseerde begroting			Jaarrekening			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Apparaat Ontwikkelen naar werk	10.477	7.287	-3.190	8.660	5.469	-3.190	-1.818	-1.818	0
Inburgering	1.291	1.291	0	94	94	0	-1.197	-1.197	0
Participatie	5.355	14.835	9.480	4.212	13.692	9.480	-1.143	-1.143	0
Statushouders	406	686	280	406	686	280	0	0	0
WSW	28.132	28.132	0	28.132	28.132	0	0	0	0
Totaal	45.660	52.230	6.570	41.502	48.072	6.570	-4.158	-4.158	0

Bedragen x € 1.000

Bijdragen gemeenten exclusief DVO's			
Opgave Ontwikkelen naar werk	Geactualiseerde begroting	Jaarrekening	Vershil
Apparaat Ontwikkelen naar werk	5.114	4.226	-889
Inburgering	1.291	1.291	0
Participatie	14.202	13.516	-686
Statushouders	686	686	0
WSW	28.132	28.132	0
Totaal	49.425	47.850	-1.575

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

Inburgering

Bij de 1e bestuursrapportage 2022 is € 1,29 mln. opgehaald ten behoeve van de inzet van inburgeringsvoorzieningen. Hiervan is € 0,1 mln. uitgegeven. De reden voor deze onderbenutting is dat in het eerste jaar het grootste deel van het budget door het Rijk wordt uitgekeerd maar de duur van het inburgeringstraject is (max) 3 jaar waardoor de kosten vooral in latere jaren gemaakt worden. De Wet inburgering 2021 kent een reserveringsregeling. We maken hiervan gebruik door het budget (het restantbedrag) als vooruitontvangen bedragen over te hevelen naar 2023 (Algemeen Bestuur 1 december 2022: 2e bestuursrapportage 2022 GR Sociaal). De trajecten van de inburgeringsplichtigen die gestart zijn in 2022 kunnen hiervan betaald worden.

De afrekening van de gerealiseerd lasten is op basis van solidariteit. Het aandeel van een gemeente is bepaald aan de hand van het aantal gestarte leerroutes.

Participatie

In onderstaande tabel wordt het onderdeel Participatie nader toegelicht.

Analyse Participatie 2022

Programma	2e burap 2022			jaarrekening 2022			Afwijking	Afwijking	
	Laasten	Baten	Saldo	Laasten	Baten	Saldo			
Participatie	2.492	2.492	0	1.927	1.927	0	-565	-565	minderlasten Participatie
Steuimaatregelen crisis	1.816	1.816	0	1.816	1.816	0	0	0	conform begroting
Inzet apparaat	9.480	9.480	0	9.480	9.480	0	0	0	conform begroting
Versterking AMR werkgeversdienstverlening	399	399	0	147	147	0	-252	-252	restant overgeheveld naar 2023
Regiodeal	603	603	0	427	427	0	-176	-176	meer co-financiering Participatie
Gem D+Z kinderopvang	215	215	0	94	94	0	-121	-121	restitutie gemeente Dordrecht en
Gem D Verlangde ondersteuning reg samenw	30	30	0	0	0	0	-30	-30	restitutie gemeente Dordrecht
Totaal	14.835	14.835	0	13.691	13.691	0	-1.144	-1.144	

Participatie/ steunmaatregelen crisis

De baten Participatie zijn in lijn met de begroting. De middelen zijn uitgegeven aan instrumentarium voor re-integratie. Per saldo een positief resultaat van € 0,57 mln. Dit bedrag wordt afgerekend met de gemeenten. Bij de 2e burap 2022 is reeds € 1 miljoen teruggeven aan gemeenten.

Inzet apparaat

Vanuit het budget Participatie wordt € 9,8 mln. aan apparaat Ontwikkelen naar Werk gefinancierd. Hiervan worden taken gefinancierd, die in eigen beheer worden uitgevoerd. Ook hierop is een overschot als gevolg van het niet kunnen opvullen van vacatures. Dit overschot is verwerkt op het onderdeel apparaat.

Versterking Arbeidsmarktregio werkgeversdienstverlening

In samenwerking met centrumgemeente Dordrecht is het budget van € 0,15 mln. ingezet. Er resteert nog een bedrag van € 0,25 mln. en is conform afspraak met centrumgemeente Dordrecht overgeheveld naar 2023. Voor het jaar 2023 is inmiddels een begroting opgesteld.

Regiodeal

Er is bij Centrumgemeente Dordrecht subsidie Regiodeal aangevraagd van jaarlijks € 0,45 mln. ten behoeve van het (door)ontwikkelen van programma's en leerlijnen. Het project is ook in 2022 gerealiseerd. Voor het jaar 2023 is binnen de Regiodeal nogmaals ruim € 0,4 beschikbaar. De inhoudelijke rapportage loopt via centrumgemeente Dordrecht.

Project Kinderopvang gemeente Dordrecht en Zwijndrecht

Dit project is gerealiseerd en hiermee afgerond. Het overschot wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.

Project verlengde ondersteuning regionale samenwerking GGZ, centrumgemeente Dordrecht

Het project is niet gerealiseerd vanwege de beperkte mogelijkheden. Het bedrag van € 30k wordt terugbetaald aan de gemeente Dordrecht.

Wsw, Drechtwerk

Conform de septembercirculaire 2022 is er een totaalbedrag van € 28,13 mln. aan Sw-gelden opgehaald en vervolgens één-op-één doorgestort naar Drechtwerk op basis van de financieringsafspraken (zie ook 2e bestuursrapportage 2022 GR Sociaal).

Impuls statushouders

De realisatie van de financiën is in lijn met de begroting. Conform afspraak zijn de meerkosten Impuls Statushouders gefinancierd uit het Participatiebudget. Het betreft een bedrag van € 0,58 mln. Dat is € 0,04 mln. meer dan gepland.

2.3 ZORGEN VOOR ONDERSTEUNING

Wat hebben wij bereikt?

<i>Kwalitatief, doelmatig en effectief ondersteunen met keuzevrijheid voor de inwoners</i>
<i>Mensgericht ondersteunen</i>
<i>Innovatie binnen de geboden ondersteuning en samenwerking aanjagen</i>

Het afgelopen jaar hebben we de samenwerking met gemeenten en zorgaanbieders verder geïntensiveerd. Samen met gemeenten werken we aan een herijking van het Wmo beleid, hierbij hebben we extra aandacht voor de verbinding van algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. Concreet zien we dit terug in de aanwezigheid van Wmo-consulenten in de sociale wijkteams. Samen met zorgaanbieders en sociale wijkteams zorgen we voor ondersteuning van onze inwoners. Daarnaast werken we met zorgaanbieders verder aan het verbeteren van de kwaliteit en onderliggende processen. Contractmanagement zorgt voor monitoring van de ondersteuning op kwaliteit, doelmatigheid en effectiviteit. Hierin werken zij samen met Wmo-consulenten en toezichthouders Wmo. Met de ondersteuning brengen we de Regionale visie in de praktijk: Iedereen een zelfstandig en volwaardig bestaan.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Algemeen

In 2022 hebben we ruim 11.500 nieuwe meldingen afgehandeld van inwoners die een beroep deden op Wmo-ondersteuning en bijna 6.500 heronderzoeken uitgevoerd. Net als in 2021 zorgt dit aantal voor een (structureel) hoge werkdruk, waardoor termijnen van onderzoek soms onder druk staan. Uiteindelijk waren er in 2022 ruim 22.000 inwoners die gebruik maakten van een Wmo-voorziening. Hierbij ging het om bijna 44.000 indicaties. Nadat een inwoner een melding doet volgt er een gesprek met een Wmo-consulent. Tijdens dit gesprek onderzoekt de consulent wat passende ondersteuning is voor de inwoner.

Ontwikkelingen per voorziening

In 2022 hebben we diverse ontwikkelingen gezien op de Wmo-voorzieningen. In de ontwikkeling van de klantaantallen en de kosten op de Wmo zien we dat de groei in aantallen niet overal gelijk loopt met de ontwikkeling van de kosten. Dit kan verschillende oorzaken hebben, deze zullen we hieronder per voorziening bespreken.

Dagbesteding

Bij dagbesteding zien we in 2022 een stijging ten opzichte van 2021 en is weer terug op het niveau van 2019. Het aantal inwoners met dagbesteding lijkt weer gestabiliseerd na onrustige jaren door de Corona pandemie. In de voorliggende jaren waren inwoners terughoudend met het aanvragen van dagbesteding.

Individuele begeleiding

De groei op individuele begeleiding zet ook door in 2022. Ten opzichte van 2021 zijn er 3,5% meer inwoners met een indicatie individuele begeleiding. Samen met zorgaanbieders en gemeenten werken we aan (innovatieve) oplossingen om de groei te dempen. Denk hierbij aan een pilot blended care (combinatie van fysieke ondersteuning en beeldzorg). Daarnaast werken we samen met gemeenten aan het afschalen van lichte vormen van begeleiding naar het lokale voorveld.

Huishoudelijke ondersteuning

Ten opzichte van 2021 is het aantal inwoners met huishoudelijke ondersteuning gegroeid met 5% in 2022. Dit is in lijn met de trend die is ingezet sinds de invoering van het abonnementstarief (eigen bijdrage) in 2019. Door krapte op de arbeidsmarkt zijn er wachttijden bij de huishoudelijke ondersteuning. In gevallen van spoed kan nog steeds de spoedprocedure worden ingezet. Daarnaast zijn we gestart met het afschalen van het onderdeel wassen en strijken van de huishoudelijke ondersteuning naar een algemene voorziening. Met een aantal gemeenten is een algemene (pilot)voorziening ingericht die op 1 oktober is geopend. Aan het eind van december maakten 80 mensen gebruik van deze algemene voorziening. In de toekomst verwachten we, na contractherziening, dat dit kan bijdragen aan het dempen van de kosten van de maatwerkvoorziening.

Daarnaast zijn er verkennende gesprekken gevoerd om extra aanbieders huishoudelijke ondersteuning te contracteren. Dit heeft vooralsnog niets opgeleverd. Deze aanbieders konden niet direct leveren en zouden personeel gaan werven in de regio. De ervaring in andere delen van het land leert dat personeel wisselt van werkgever. Het leveringsvolume wordt zo niet uitgebreid, maar leidt juist tot meer versnippering van het aanbod. Daarom is ervoor gekozen om deze aanbieders niet te contracteren.

Collectief vervoer

Ook in 2022 zet de stijging van het gebruik van het collectief vervoer door. Tegelijkertijd staat de continuïteit van het vervoer onder druk. Door aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt, een toenemende vraag naar vervoer, een afname van het aanbod, meer files en een hoog ziekteverzuim onder personeel zijn de problemen afgelopen jaar toegenomen. Er zijn enkele kortetermijnoplossingen ingezet, waardoor het op-tijd-rijd-percentage moet stijgen. Een van deze oplossingen is dat de minimale reserveringstijd is verschoven naar tenminste 24 uur voorafgaand aan de rit (met uitzondering van spoedritten en medisch noodzakelijke ritten). Ook worden in de spitsuren geen ritten meer buiten de regio gereden, zodat bussen minder in de file staan. Daarnaast wordt aan klanten gevraagd als zij een afspraak maken voor een reis in de spits of het ook mogelijk is om buiten de spits te reizen. Inmiddels is het eerste effect van deze oplossingen zichtbaar. De op-tijd-rijd-percentages zijn bij de afsluiting van het jaar boven de afgesproken doelstelling 92%.

Rolstoelen

In 2022 is het aantal klanten met een rolstoel verder gedaald. De daling is wel minder sterk dan in 2021. De verwachting is dat door de vergrijzing dit uiteindelijk gaat ombuigen. Maar deze verwachte ombuiging vertaalt zich nog niet in de cijfers.

Krapte arbeidsmarkt

Aan het begin van het jaar waren de coronamaatregelen nog een dreigende factor in de dienstverlening en het leveren van ondersteuning. Maar de laatste maanden zorgt de krappe arbeidsmarkt voornamelijk voor problemen. Zo ontstaan wachttijden voor cliënten voor dienstverlenende ondersteuning en voorzieningen. De langere levertijd bij voorzieningen geldt ook voor onderdelen en reparaties. We proberen samen met zorgaanbieders en leveranciers er alles aan te doen om de wachttijden te beperken.

Cijfers per voorziening

Voorziening	Standcijfer	Prognose 2022 ¹		Realisatie 2022	
	# klanten 31-12-2021	# klanten 31-12-2022	Groei %	# klanten 31-12-2022	Groei %
Huishoudelijke ondersteuning	8555	9133	7,4%	8980	5%
Individuele begeleiding	2677	2810	5%	2770	3,5%
Dagbesteding	1031	1118	2%	1081	4,8%
Rolstoelen	2370	2394	1%	2338	-1,4%
Vervoer Scootmobielen	2359	2476	5%	2509	6,4%
Vervoer Drechthopper	10503	10936	5%	10892	3,7%
Woonvoorzieningen	484	520	5%	483	-0,4%

¹ Uitgangspuntennotitie 2022

¹ Uitgangspuntennotitie primaire begroting 2022

Wat heeft het gekost?

Opgave Zorgen voor ondersteuning	Geactualiseerde begroting			Jaarrekening			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Apparaat Zorgen voor ondersteuning	7.451	6.686	-765	7.353	6.588	-765	-98	-98	0
Begeleiding en kortdurend verblijf	29.155	29.155	0	29.736	29.736	0	581	581	0
Huishoudelijke ondersteuning	25.454	25.454	0	24.836	24.836	0	-618	-618	0
Hulpmiddelen	5.380	5.380	0	5.259	5.259	0	-121	-121	0
Vervoer	8.570	8.570	0	8.489	8.489	0	-81	-81	0
Totaal	76.010	75.245	-765	75.675	74.910	-765	-336	-336	0

Bedragen x € 1.000

Bijdragen gemeenten			
Opgave Zorgen voor ondersteuning	Geactualiseerde begroting	Jaarrekening	Verschil
Apparaat Zorgen voor ondersteuning	5.546	5.462	-83
Begeleiding en kortdurend verblijf	28.603	29.195	592
Huishoudelijke ondersteuning	24.239	23.595	-644
Hulpmiddelen	5.184	5.071	-113
Vervoer	7.812	7.753	-59
Totaal	71.384	71.076	-308

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

Het effect voor gemeenten op de Wmo (exclusief apparaatskosten) bedraagt ruim € 0,2 mln. positief. Als gevolg van lokaal meer-minder gebruik kan het individuele resultaat per gemeente onderling verschillen. In het resultaat is een bedrag van € 0,8 mln. opgenomen aan betaalde meerkosten Corona over 2021 en 2022, waarvoor gemeenten bij de verschillende circulaire aanvullende middelen van het Rijk hebben ontvangen. Vanuit de verwachting dat de kosten binnen de begroting konden worden opgevangen, zijn deze aanvullende middelen niet door de SDD opgehaald.

Huishoudelijke ondersteuning

Op het onderdeel huishoudelijke ondersteuning is sprake van een overschot van € 0,6 mln. Het financieel voordeel hangt deels samen met de huidige wachtlijst voor deze voorziening waardoor niet alle geïndiceerde zorg ook meteen kan worden verzilverd als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt. Samen met zorgaanbieders wordt gezocht naar mogelijkheden om de wachtlijst terug te dringen maar het is nog ongewis in welke mate dit lukt en hoe zich dit zal verhouden tot een naar verwachting blijvend stijgende vraag. In 2022 is € 0,4 miljoen uitgegeven aan meerkosten Corona huishoudelijke ondersteuning. Dit betreft niet alleen kosten die zijn gemaakt in 2022, maar ook nagekomen declaraties over 2021.

Hulpmiddelen en vervoer

De hulpmiddelen en het vervoer sluiten het jaar positief af met een cumulatief overschot van bijna € 0,2 mln. Komend jaar moet wel rekening worden gehouden met hogere lasten als gevolg van een sterke stijging van de tarieven van de voorzieningen. De stijging van de lonen en de prijzen van materialen, grondstoffen en de energiekosten, werken via de contractueel overeengekomen jaarlijkse prijsindexatie door in de tarieven van de aanbieders.

Begeleiding en kortdurend verblijf

Tegenover het overschot op de huishoudelijke ondersteuning, hulpmiddelen en het vervoer staat een tekort op de voorziening begeleiding en kortdurend verblijf van bijna € 0,6 mln. Afgelopen jaar zijn de kosten van individuele begeleiding verder toegenomen, maar bleef de uitnutting van de pgb-budgetten iets achter. Ook hebben we meer dan gemiddeld te maken gehad met nagekomen declaraties van zorgaanbieders. Dit komt doordat er aanpassingen zijn doorgevoerd in het zogenaamde berichtenverkeer die bij een aantal zorgaanbieders tot storing in hun systemen hebben geleid, waardoor uitval op declaraties ontstond en declaraties in een later stadium opnieuw moesten worden ingediend. Procesmatig is deze vertraging niet te voorkomen. Net als bij de huishoudelijke ondersteuning hebben we in 2022 ook circa € 0,4 miljoen uitgegeven aan meerkosten Corona begeleiding en kortdurend verblijf.

2.4 BEDRIJFSVOERING

Wat hebben wij bereikt?

Op de reguliere bedrijfsvoering speelden in 2022 drie belangrijke ontwikkelingen:

1. Organisatieontwikkeling
2. De gevolgen van het regionale programma "ICT Beweegt"
3. Huisvesting

Organisatieontwikkeling

De ontwikkeling van de GR Sociaal als geheel heeft grotendeels in het teken gestaan van het daadwerkelijk starten met werken in de hernieuwde structuur van de GR Sociaal, waarbij ook een nieuw bestuurlijk proces met een nieuw bestuur verder vorm heeft gekregen. Ook het herijken van het beleid in een nieuw beleidsproces (in co-creatie met gemeenten) heeft in 2022 de eerste resultaten opgeleverd en bleek een intensief proces te zijn zowel voor de GR Sociaal als de gemeenten.

Tevens zijn in 2022 alle voorbereidingen van de integratie met de GR Drechtwerk gestart en is gezorgd dat alle gemeenteraden hiertoe tijdig een besluit konden nemen. Per 1 januari 2023 heeft Drechtwerk zich daadwerkelijk bij de GR Sociaal gevoegd en daarmee zijn beide GR'en tot één aangepaste GR sociaal omgevormd met daarin twee organisatieonderdelen, te weten Drechtwerk en Sociale Dienst Drechtsteden. Vanaf 1 januari 2023 geldt er één gezamenlijk bestuur en één gezamenlijke leiding. In de tweede bestuursrapportage werd nog melding gemaakt van het risico op kosten in 2022 in verband met deze integratie. Inmiddels is duidelijk dat de integratie in 2022 niet tot extra kosten heeft geleid voor de GR'en en deelnemende gemeenten.

Naast deze integratie heeft de GR Sociaal in 2022 intensief ingezet op het actualiseren van de kennis van alle medewerkers van de GR Sociaal, vanuit de gedachte dat we steeds integraler in het sociaal domein samen aan de slag zijn. Intern is daartoe het opleidingsprogramma Samen Wijzer gelanceerd. In 2022 is in dat kader iedereen binnen de GR Sociaal integraal getraind op kennis van de 3 inhoudelijke opgaven (bestaanszekerheid versterken, zorgen voor ondersteuning en ontwikkelen naar werk). Door alle medewerkers dezelfde basistrainingen te geven, ontstaat er ook meer begrip en verbinding in hoe de inhoud zich tot elkaar verhoudt in het belang van de inwoner. Het programma wordt voor 2023 herijkt en krijgt een vervolg.

Het vinden van personeel is ook voor de GR Sociaal een grote uitdaging gebleken, mede gelet op de extra inzet voor onder andere Tozo, toeslagenaffaire en Energietoeslag. Inmiddels zien we ook op reguliere vacatures steeds grotere uitdagingen ontstaan. Dit zal voor 2023 naar verwachting niet anders zijn.

Daarnaast is in 2022 meer en meer verbinding gezocht met de behoeften van de gemeenten. De behoefte van de gemeenten aan data en sturingsinformatie is groot en heeft verschillende doelen: zicht op eigen inwoners, zicht op 'lokaal gebruik' in aantallen en kosten voor de P&C cyclus, het verkrijgen van data met gegevens van andere domeinen en het meten van het effect van interventies. SDD faciliteert de gemeenten in deze behoefte met het 'gemeente dashboard' waarin informatie van informatie over uitkeringsgerechtigden, schuldhulpverlening en WMO samenkomt. Sinds januari hebben in totaal 35 beleidsmedewerkers vanuit de gemeenten toegang tot de dashboards en recent ook de 7 wethouders.

Tot slot heeft de herijking van het minimabeleid in 2022 tot noodzakelijke aanpassingen geleid in systemen en dashboards (o.a. vanwege verschillen per gemeenten). De wijzigingen hebben kostenneutraal kunnen plaatsvinden. In 2023 volgen we de effecten van de herijking op bedrijfsvoering periodiek en rapporteren hierover via de reguliere P&C cyclus.

ICT: gevolgen regionale programma "ICT Beweegt"

2022 stond voor bedrijfsvoering grotendeels in het teken van de voorbereidingen voor het regionale programma "ICT Beweegt". In 2022 is de GR Sociaal overgestapt op Microsoft 365 en heeft de herimplementatie van Teams plaatsgevonden. Ook zijn de voorbereidingen voor de implementatie van een nieuwe IT werkplek ('Digitale werkruimte') gestart. Verreweg de meeste tijd voor de GR Sociaal in 2022 is de voorbereiding en de overgang van het Drechtsteden rekencentrum naar een rekencentrum

van leverancier KPN. In 2022 zijn grote stappen gezet om afscheid te nemen van allerlei ontwikkeld maatwerk, door gestandaardiseerde oplossingen te gaan gebruiken. De inspanningen van de GR Sociaal hebben ondertussen geleid tot het afscheid nemen van meer dan 35 maatwerkapplicaties/lijstwerk en het in gebruik nemen van meer dan 70 gestandaardiseerde Cognosrapportages.

Zowel in 2022 als 2023 bleef en blijft de uitdaging groot om voldoende capaciteit vrij te maken voor alle acties die nodig zijn voor het regionale programma. Het programma zorgt voor grote en ingrijpende wijzigingen voor het organisatieonderdeel Sociale Dienst Drechtsteden:

- Vrijwel alle systemen worden 'geraakt' door deze veranderingen, ook de systemen die essentieel zijn voor de dienstverlening aan de inwoners en de bedrijfsvoering;
- Alle medewerkers krijgen te maken met deze veranderingen;
- Het programma vraagt een grote, deels nog onbekende, inzet van medewerkers van de GR Sociaal;
- Het programma legt een groot beslag op de capaciteit van de servicegemeente. Dat maakt dat ook de druk op de ICT afdeling van de Sociale Dienst Drechtsteden zelf groter is.

We zagen in 2022 een risico in onverwachte kosten voor ICT en zien deze risico's ook voor 2023. Denk daarbij aan: kosten voor bemensing van het programma, doorlopen van werkzaamheden Servicegemeente Dordrecht voor het rekencentrum, kosten voor projectmanagement, kosten om laptops te vervangen in verband met invoering Digitale Werkruimte.

Huisvesting

Het gebouw 'De Hellingen' wordt gehuurd van de gemeente Dordrecht, waarbij de onderhoudskosten volledig voor rekening van de GRS komen. Investeringskosten zijn nodig om de functionaliteit van de panden op orde te houden, maar worden beperkt tot het strikt noodzakelijke. Verder wordt kritisch gekeken naar onderhoudsverplichtingen.

De plannen van de gemeente Dordrecht voor de ontwikkeling van de Spuiboulevard hebben tot gevolg dat de Sociale Dienst Drechtsteden het huidige pand moet verlaten. De kosten van de nieuwe huisvesting zullen in ieder geval hoger zijn dan het huidige huurcontract, dat loopt tot en met het eerste kwartaal 2025. Er is in de kosten niet voorzien. Met de projectorganisatie van gemeente Dordrecht vindt overleg plaats over welke extra kosten er gemaakt moeten worden met betrekking tot de voorbereiding op de huisvesting na het eerste kwartaal 2025 en waar deze kosten zullen landen.

Daarnaast participeert de GR Sociaal in de ontwikkeling van het Huis van Stad en Regio. Ook hiervoor worden kosten gemaakt. De afspraken daarover liggen bestuurlijk vast in een Samenwerking Overeenkomst (SOK) samen met de andere bewoners van het Huis zoals Dordrecht Marketing en de Bibliotheek. In de buraps zijn de risico's rondom de toekomstige huisvesting van de GRS in het Huis van Stad en Regio reeds gemeld. Als voorbereiding op de definitieve huisvesting in 2025 in dit Huis is de komende jaren extra inzet nodig. Deze extra inzet kostte in 2022 € 250.000.

Wat heeft het gekost?

Opgave Overhead	Geactualiseerde begroting			Jaarrekening			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Apparaat Overhead	22.336	771	-21.565	24.034	2.704	-21.330	1.698	1.933	235
Treasury			0	108	108	0	108	108	0
Totaal	22.336	771	-21.565	24.142	2.812	-21.330	1.806	2.041	235

Bedragen x € 1.000

Bijdragen gemeenten			
Opgave Overhead	Geactualiseerde begroting	Jaarrekening	Verschil
Apparaat Overhead	699	2.087	1.388
Treasury		-88	-88
Totaal	699	2.000	1.301

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

Voor de apparaatskosten over alle opgaven wordt boekjaar 2022 afgesloten met een voordelig resultaat van € 642.000. Bij de 2e bestuursrapportage 2022 was reeds de verwachting dat de apparaatskosten binnen de begroting zouden blijven.

Het resultaat op treasury (€ 88.000) betreft het saldo van de werkelijke rentelasten en de gerealiseerde rentebaten.

3 PARAGRAFEN

3.1 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit die de GR Sociaal heeft om deze niet-begrote kosten te kunnen dekken. Het weerstandsvermogen kan worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om materiële tegenvallers op te kunnen vangen binnen de eigen begroting zonder dat het beleid behoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus de continuïteit van de organisatie te waarborgen. Reguliere risico's maken geen deel uit van de risico's die zijn opgenomen in deze paragraaf. Dit omdat hiervoor verzekeringen kunnen worden afgesloten dan wel door middel van het treffen van een voorziening ondervangen kunnen worden.

Uitgangspunt is echter dat het weerstandsvermogen voor de risico's bij de GR Sociaal wordt georganiseerd bij de deelnemende gemeenten. De GR Sociaal beschikt daarbij zelf niet over weerstandsvermogen in de vorm van reserves. De drie belangrijkste redenen hiervoor zijn:

1. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de financiering van de gemeentelijke taken, ook voor de taken die aan de GR Sociaal zijn overgedragen. Gemeenten zijn dan ook beter in staat het benodigde weerstandsvermogen integraal en efficiënt te bepalen en daarbij in te passen in het lokale beleid daarvoor. Hierbij wordt tevens onnodige reservevorming en daarmee onnodig beslag van financiële middelen voorkomen;
2. De keuze weerstandsvermogen op één plaats, bij de gemeenten, te organiseren geeft duidelijkheid. Indien bij de GR Sociaal ook reserves worden aangehouden blijft onzeker of die reserves wel nodig zijn, of ze groot genoeg zijn en/of wanneer gemeenten toch aangesproken gaan worden wanneer risico's zich voordoen;
3. Besluitvorming is eenvoudiger. Door de keuze bij de GR Sociaal geen reserves aan te houden voor het organiseren van weerstandsvermogen, zullen bij positieve exploitatieresultaten de overblijvende middelen terugvloeien naar de gemeenten. Bij negatieve exploitatieresultaten volgt een aanvullende gemeentelijke bijdrage.

In bijzondere situaties blijft de mogelijkheid van reservevorming bestaan, maar dan niet als onderdeel van het organiseren van weerstandsvermogen. Voorbeelden hiervan zijn fondsvorming, budgetoverheveling, tijdelijke negatieve reserves. Het Algemeen bestuur van de GR Sociaal beslist op individuele basis over het vormen van zo'n bestemmingsreserve en over de omvang, opbouw en aanwending.

(bedragen x € 1.000)

	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene reserve	-294	-269	-223	-90	-
Bestemmingsreserves	964	587	1.156	1.765	-
Reserve Groeiagenda	400	200	-	-	-
Innovatiereserve SDD	209	209	209	-	-
Innovatiereserve Leertuinen SDD	208	178	178	-	-
Frictiereserve SCD	147	-	769	1.765	-
Totaal reserves	670	318	933	1.675	-

In de navolgende tabel zijn de risico's opgenomen die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. In de tweede kolom is de kans waarop een risico zich kan voordoen weergegeven. Indien de kans groot is, dan is de kans dat een risico zich voordoet 75%, 50% bij een gemiddelde kans en 25% bij een kleine kans. De impact is Kans x Omvang.

Omschrijving	Kans	Totale omvang	Impact	Toelichting
Herijking minimabeleid	p.m.			In 2022 vond er een herijking minimabeleid plaats. De herijking minimabeleid zal o.b.v. van de gemeentelijke beleidswensen leiden tot aanpassingen in beleid en zal tevens een financieel effect hebben op de begroting 2023. Onderdeel van de herijking minimabeleid is o.a. ook de aanpassing van de website van GR Sociaal. De financiële vertaling van de herijking minimabeleid zal in de 1e bestuursrapportage 2023 worden verwerkt.
Ontwikkeling kosten Wmo	Zeer groot (90%)	2.100.000	1.890.000	Bij de vaststelling van de primaire begroting 2023 is besloten om een pas op de plaats te maken en de begroting vooralsnog gelijk te houden aan het niveau van 2022. Daarbij is rekening gehouden met ruimte in de begroting omdat niet alle indicaties verzilverd kunnen worden als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt. Op sommige voorzieningen verwachtten we een plus en andere een min, per saldo leken de verschillen in financiële zin elkaar uit te middelen. Wat we op dat moment niet voorzagen was dat de prijzen voor de lonen, materialen en grondstoffen enorm hard zouden stijgen. Deze ontwikkeling zien we terug in de prijsindexaties 2023 voor de Wmo voorzieningen, die uitzonderlijk hoog zijn ten opzichte van voorgaande jaren.
Energielasten huisvesting	Gemiddeld (50%)	200.000	100.000	De energieprijzen voor 2022 zijn fors gestegen sinds het opstellen van de begroting 2022 en 2023. GR Sociaal had een contract voor gas met energieleverancier Gazprom. Vanwege de economische sancties tegen Rusland is dit contract tussentijds beëindigd. Wij dienden het resterende gasverbruik voor 2022 in te kopen tegen actuele marktprijzen, wat naar verwachting leidde tot hogere energielasten. Door de relatief zachte winter in 2022 is de stijging van energielasten (gas) tot nu toe enigszins beperkt gebleven. Het verbruik in 2023, mede afhankelijk van weersinvloeden, heeft invloed op de uiteindelijke financiële effecten 2023. Het risico bestaat dat de energielasten in 2023 het beschikbare budget significant overschrijden.
Arbeidsontwikkeling	p.m.			Door krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om (goed opgeleid en ervaren) personeel te werven. Ook bij de SDD staan vacatures lang open. De schaarste

				op de arbeidsmarkt zal op korte termijn niet direct een knelpunt zijn bij de kwaliteit van dienstverlening aan de klanten van de SDD. Op langere termijn kan dat echter wel het geval zijn. De SDD doet allerlei inspanningen om goed personeel te werven en te behouden.
Totaal			1.990.000	

Afgewikkelde risico's

In de volgende tabel zijn de afgewikkelde risico's vermeld.

Omschrijving	Kans	Totale omvang	Impact	Toelichting
Bestandsontwikkeling inkomensondersteuning	Matig (25%)	-200.000	-50.000	De prognose is dat eind 2022 het aantal bijstandsgerechtigden maximaal 6.200 zal zijn. Dit wijkt af van de prognose van het CPB (6.100). Blijkt dat door een meevallende (plaatselijke) conjunctuur op het eind van het jaar er 50 bijstandsgerechtigden minder te zijn is er een kans van € 200.000. Dit positieve risico/ deze kans heeft zich niet voortgedaan, het aantal bijstandsgerechtigden ultimo 2022 was 6.219.
Bandbreedte in begroting voor onzekerheid	Matig (25%)	8.200.000	2.050.000	De begroting en meerjarenraming van de sociale dienst kent een bandbreedte, gezien de grote onzekerheden. De onderkant van de bandbreedte is in de begroting toegepast voor de budgetten en gemeentelijke bijdragen. Er is daarmee een risico dat budgetten en gemeentelijke bijdragen hoger worden. Ten opzichte van de bovenkant van de bandbreedte is het maximale risico € 8,2 miljoen. Hiervan is 25% in de risicoparagraaf opgenomen.
Integratie Drechtwerk	Matig (25%)	200.000	50.000	Voor de integratie tussen GR Drechtwerk en GR Sociaal is eerder een bedrag van € 400.000 genoemd voor mogelijke kosten. Ingeschat wordt dat er nog maximaal € 50.000 nodig is. Het kan zijn dat door onvoorziene omstandigheden toch een hoger bedrag nodig is. Dit risico heeft zich niet voortgedaan.
Energietoeslag	Gemiddeld (50%)	870.000	435.000	Voor de Energietoeslag is er landelijk € 1,4 miljard beschikbaar gesteld. Voor de Drechtsteden is er in totaal circa € 21,3 budget beschikbaar gesteld. Aangezien de Drechtsteden bij de toekenning van de energietoeslag voor een ruimere doelgroep hebben gekozen dan waarvoor het Rijk middelen beschikbaar heeft gesteld en het bereik hoger ligt dan verwacht, zullen de uitgaven energietoeslag naar verwachting € 24,5

				miljoen bedragen. Deze uitgaven zijn gebaseerd op een prognose waarbij een inschatting is gemaakt van de nog te ontvangen en af te handelen aanvragen. De overschrijding ten opzichte van het beschikbaar gestelde budget bedraagt € 3,1 miljoen. Bij de verwachte aantal aanvragen is niet uitgegaan van 100% bereik. Het verschil tussen de begrote uitgaven en de uitgaven bij een bereik van 100% is het vermelde risico. Het tekort t.o.v. de Rijksbudgetten bij de jaarrekening 2022 bedraagt € 4,0 mln.
Bedrijfsvoering	Gemiddeld (50%)	200.000	100.000	De bedrijfsvoering moet aan steeds meer regels voldoen. Bijvoorbeeld de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en informatiebeveiliging, maar ook de steeds meer opkomende landelijke standaardisering. Daarnaast moet de informatisering aan steeds grotere eisen voldoen. We zien dat we als overheid minder snel van deze ontwikkelingen gebruik maken. De mogelijkheden die door de markt worden aangeboden en dat wat door onze inwoners wordt gebruikt, wijkt in toenemende mate van elkaar af. Systemen en hun onderlinge relatie/uitwisseling worden complexer en dat vraagt om heroverweging. Ook de sterke afhankelijkheid van de IT-systemen en daarmee onze kwetsbaarheid blijft een risico. De grote(re) incidenten die we hebben afgelopen jaar hebben ervaren onderstrepen dit.
Ontwikkeling macrobudget n.a.v. aflopen Bbz-light	Gemiddeld (50%)	-400.000	-200.000	De uitgaven Bbz zijn in het eerste kwartaal fors hoger door de ondersteunende maatregel Bbz-light (i.v.m wegvallen Tozo). Deze maatregel is per 1 april komen te vervallen. In hoeverre dit nog na-ijlt is lastig aan te geven. Daarnaast is het moeilijk te voorspellen wat voor een effect de te verwachten faillissementen hebben op eventuele aanvragen Bbz. Zijn er verder geen nakomende kosten Bbz-light en blijken de faillissementen mee te vallen is er een kans van € 400.000. Dit positieve risico/ deze kans heeft zich niet voortgedaan.
Huisvesting	Gemiddeld (50%)	300.000	150.000	Het pand 'De Hellingen' wordt gehuurd tot en met het eerste kwartaal 2025. Investerings zijn nodig om de functionaliteit van de panden op orde te houden, maar worden beperkt tot het striktnoodzakelijke. Ook de jaarlijkse onderhoudskosten kunnen oplopen, door de ouderdom van het pand. Er wordt steeds kritisch gekeken naar de noodzaak

				van investeringen en onderhoudsverplichtingen. Risico is dat de extra kosten niet binnen de bestaande budgetten kunnen worden opgevangen. Dit risico heeft zich in 2022 niet voortgedaan. In de primaire begroting 2023 is dit risico opgenomen.
Energietoeslag		p.m.		Gepaard aan de eenmalige energietoeslag treedt nog een risico op: in de wetswijziging die de eenmalige energietoeslag mogelijk maakt, is tevens de wettelijke ruimte geschapen voor tegemoetkomingen voor energiekosten op basis van de individuele bijzondere bijstand. De kans is zeer reëel dat voor een (aanzienlijk) deel van de doelgroep de eenmalige energietoeslag niet toereikend zal zijn. Dit zal vooral inwoners treffen wier energiecontract recentelijk is, of binnenkort wordt, gewijzigd. Zonder aanvullende landelijke maatregelen zullen zij mogelijk een beroep doen op de individuele bijzondere bijstand. Een fors beroep impliceert niet alleen hoge apparaatskosten (want de afhandeling vergt individuele toetsing van recht en noodzaak, gebaseerd op werkelijke uitgaven), maar ook hoge programmakosten. Bij de septembercirculaire is € 35 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar gesteld om zowel via vroegsignalering als via de bijzondere bijstand gerichte hulp aan te bieden aan burgers. Voor Drechtsteden betekent dit een totaalbedrag van € 0,5 miljoen. Het is op voorhand niet duidelijk of deze compensatie afdoende is. Vooralsnog is dit risico van als p.m. opgenomen.
Interbestuurlijk Programma		p.m.		In 2021 zijn er verkiezingen geweest. Na de verkiezingen wordt een nieuw Interbestuurlijk Programma (IBP) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Rijk afgesproken. O.a. ambities op het gebied van milieu, economie, woningbouw. In het vorige IBP bleek dat er voor veel ambities geen budget beschikbaar was. Ook nu lijkt dit het geval. Voor de reeds afgesproken ambities van het Rijk (o.a. woningbouw en milieu) is onvoldoende budget gemeenten gereserveerd. Vooralsnog is dit risico van als p.m. opgenomen.
Totaal				2.535.000

Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat gemeenten en gemeenschappelijke regelingen een basisset van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in de begroting en de jaarstukken. Het betreft schuldquota leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit. Aangezien de GR Sociaal geen grondexploitatie heeft en geen gemeentelijke belastingen heft, zijn deze kengetallen niet opgenomen. Naast de door de BBV voorgeschreven kengetallen, is tevens de weerstandsratio toegevoegd.

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
Netto schuldquote	1%	3%	0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	1%	3%	0%
Solvabiliteitsratio	9%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	-0,3%	0%	0%
Ratio weerstandsvermogen	6,43	Niet bekend	p.m.

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de GR Sociaal ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een percentage tussen de 0% en 100% is voldoende. Een quote boven de 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. De norm houdt in dat de netto schuldquote ruim onder de 130% dient te zijn wanneer zij voornemens is een grote investering te doen. De GR Sociaal heeft een netto schuldquote van 0%. Dit geeft aan dat de GR Sociaal in staat is om met haar eigen middelen aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. Met correctie voor leningen bedraagt de netto schuldquote van de GR Sociaal 0%.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de GR Sociaal in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsrisico wordt verstaan: het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Normaal bevindt het solvabiliteitsratio zich tussen de 30% en 80%. De GR Sociaal heeft een ratio van 0% wat zou aangeven dat het bezit van de GR Sociaal relatief zwaar belast is met schuld. Kijkende naar de wijze waarop de GR Sociaal is gefinancierd, is een lage solvabiliteitsratio conform de verwachtingen. Immers, conform het beleidskader risicomanagement en weerstandsvermogen mag de GR Sociaal een beperkte structurele weerstandscapaciteit in de vorm van reserves aanhouden. Hierdoor heeft de GR Sociaal een beperkt eigen vermogen.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met in achtneming van beperkingen en verruiming van de exploitatie door dotatie en onttrekking aan reserves. De maatstaf geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen VNG norm voor het niveau van dit kengetal.

Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsratio geeft de verhouding tussen de risico's en het weerstandsvermogen van de GR Sociaal. Het weerstandsvermogen bestaat uit het totaal van de reserves, post onvoorzien en de stille reserves. De GR Sociaal heeft geen post onvoorzien en stille reserves. Dit betekent dat de weerstandscapaciteit gelijk is aan de omvang van de reserves, ofwel € 0. Het totaal van de risico's bedraagt afgerond € 1.990.000. Hiermee is de weerstandsratio gelijk aan 0. De ratio is onvoldoende. Uitgangspunt is echter dat het weerstandsvermogen voor de risico's bij de GR Sociaal wordt georganiseerd bij de deelnemende gemeenten. In de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen van de GR Sociaal is vastgelegd dat de weerstandscapaciteit van de GR Sociaal een incidenteel karakter heeft en op zeer beperkte basis structurele capaciteit (in de vorm van reserves) wordt georganiseerd. In bijzondere situaties blijft de mogelijkheid van reservevorming bestaan, maar dan niet als onderdeel van het organiseren van weerstandsvermogen. Gevolg hiervan is dat gemeenten direct aangesproken worden indien financiële tegenvallers van enig omvang zich voordoen.

3.2 BEDRIJFSVOERING

Dienstverlening

Onze inzet is erop gericht de dienstverlening continu te optimaliseren. Dit doen we door aan te sluiten bij de leefwereld van de inhoud en maatwerk te leveren als dat nodig is. In onze bejegening zijn we beleefd betrokken, betrouwbaar, behulpzaam en begrijpelijk (de 5 B's). Ook zetten we in op uitbreiding en verbetering van de digitale dienstverlening om aan te sluiten bij de behoefte aan snelle en efficiënte toegang tot voorzieningen. Om te weten of we dit alles goed doen, meten we continu de klanttevredenheid. Naast deze metingen leveren klachten en bezwaarschriften belangrijke input op voor verbetermogelijkheden in de dienstverlening.

In de dienstverlening investeren we ook in integrale dienstverlening door betere samenwerking met gemeenten en ketenpartners. Voor inwoners met multi problematiek is dit een belangrijke aanvulling op de reguliere dienstverlening.

In 2022 zien we dat de uitvoering van crisisregelingen een uitdaging was voor de dienstverlening. De Wet eenmalige energietoeslag lage inkomens (Energietoeslag) heeft geleid tot veel extra telefoontjes, meer bezwaarschriften en extra klachten. Het effect hiervan was langere wachttijden aan de telefoon en herstelwerk in de bezwaarfase.

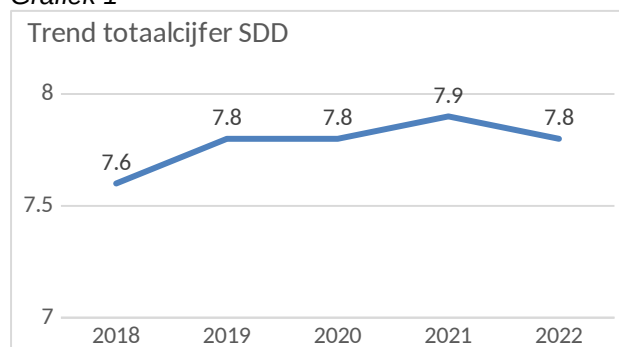
In het totaalbeeld valt op dat ondanks de extra druk op de uitvoering de klanttevredenheid met een 7,8 op een goed niveau blijft en de dalende trend in het aantal klachten zet voort. De stijging van het aantal bezwaarschriften is toe te schrijven aan de Energietoeslag en het staartje van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo).

In dit onderdeel van de jaarrekening wordt de informatie uit de klantsignalen in beeld gebracht, waarbij ook de meer jaren trend inzichtelijk wordt gemaakt. Daarnaast gaan we kort in op de uitwerking in 2022 van de integrale dienstverlening en de Wet Open Overheid. Tot slot volgt informatie rondom de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Klanttevredenheid

In 2022 is de klanttevredenheid gemiddeld iets lager dan in 2021, maar het meerjarenbeeld is stabiel goed en boven de norm van een 7,5 (zie grafiek 1). Dit klanttevredenheidcijfer is het gewogen gemiddelde van alle gemeten onderdelen, in tabel 2 zijn de resultaten per onderdeel weergegeven.

Grafiek 1

Tabel 1

KTV cijfer	2021	2022
Instream bijstand	7,9	7,6
Participatiegesprek	8,3	8,2
WMO	8,2	8
Digitale aanvraag	8	8
Telefonie	8	7,9
Email	7,1	7
Info en Advies	8,6	8,6

Over de hele linie bezien zijn klanten het meest tevreden over vriendelijkheid, deskundigheid, betrokkenheid en goed luisteren. Dit is gebaseerd op ruim vijf duizend ingevulde enquête formulieren in 2022. Het minst tevreden is men over de email dienstverlening. Dit als gevolg van het niet in één keer krijgen van het (juiste) antwoord. Eind 2022 is hier een verbeteractie op gezet die direct effect heeft; op het moment van dit schrijven krijgt email dienstverlening een ruime 8. De telefonie scoort voor het eerst in twee jaar onder de 8 wat direct samenhangt met de opgelopen wachttijden in 2022.

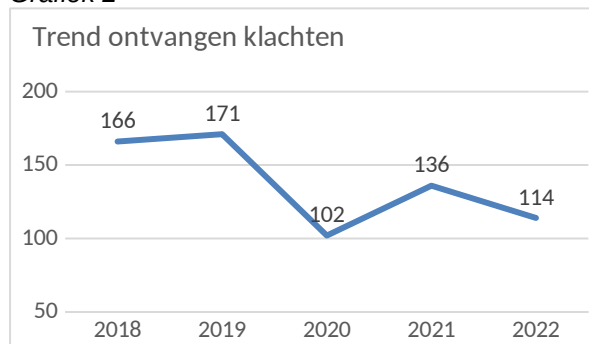
Wie alleen kijkt naar afgehandelde klachten (zie hierna) zou makkelijk de conclusie kunnen trekken dat bejegening een aandachtspunt is. De klanttevredenheidsmeting echter laat zien dat dit veel genuanceerder ligt.

De tevredenheid over het aanvragen van bijstand is in 2022 lager dan in 2021. Ondanks deze daling zijn de scores goed op de aspecten die voor klanten belangrijk zijn: duidelijke en vriendelijke communicatie en het voldoen aan verwachtingen (drivers). Opvallend is dat 40 respondenten (35%) een 10 geeft voor het aanvragen van bijstand. De klanten die minder tevreden zijn (17%) noemen daarvoor als reden de duur van het aanvraag proces en de betaling van de uitkering.

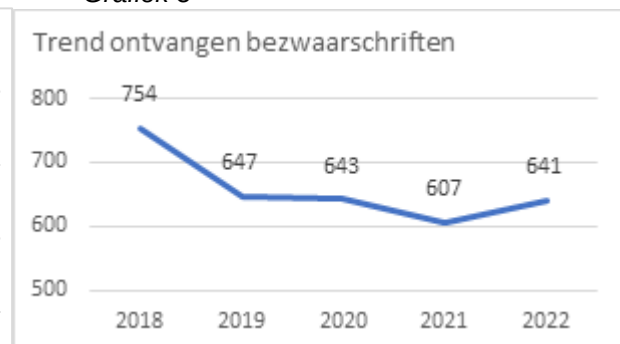
Instroom klachten en bezwaren

De instroom van klachten is dit jaar verder gedaald naar 114 ontvangen klachten (zie grafiek 2). In 2022 werden er 641 bezwaren ingediend. Na een jarenlange dalende trend zien we nu voor het eerst sinds het jaar 2018 een stijging van het aantal bezwaarschriften (zie grafiek 3).

Grafiek 2

Grafiek 3

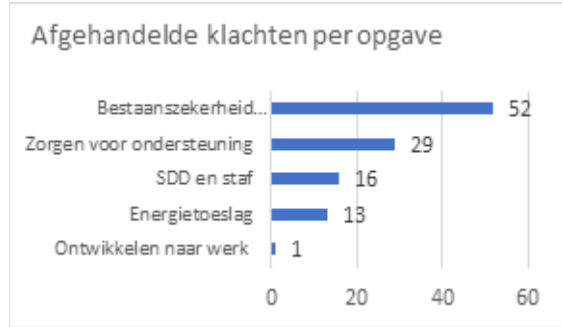
Deze stijging van het aantal binnengekomen bezwaarschriften heeft te maken met de Covidcrisis en de Energiecrisis. In het kader van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) zijn in totaal 55 bezwaarschriften ontvangen in 2022 en in het kader van de Wet eenmalige energietoeslag lage inkomens (Energietoeslag) zijn in totaal 182 bezwaarschriften ontvangen in 2022.

Overigens is het aantal bezwaarschriften afgezet tegen het aantal primaire besluiten ruim minder dan 1% (0,6%).

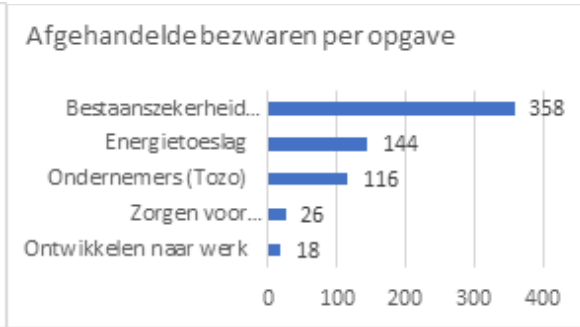
Afgehandelde klachten en bezwaren

In 2022 zijn 111 klachten afgehandeld, waarvan het grootste deel betrekking heeft op de dienstverlening in de opgave bestaanszekerheid versterken. Het aantal afgehandelde bezwaarschriften in 2022 bedroeg 662. Ook het overgrote deel van de afgehandelde bezwaarschriften heeft betrekking op deze opgave (348). Dat is begrijpelijk omdat binnen deze opgave klanten direct geraakt worden in hun financiële situatie. Het gaat daarbij om klachten en bezwaren over de toekenning van (bijzondere) bijstand, handhaving, terugvordering, inhoudingen en schuldhelpverlening. De afgehandelde klachten en bezwaren over de energietoeslag zijn in grafiek 4 en 5 apart in beeld gebracht.

Grafiek 4

Grafiek 5

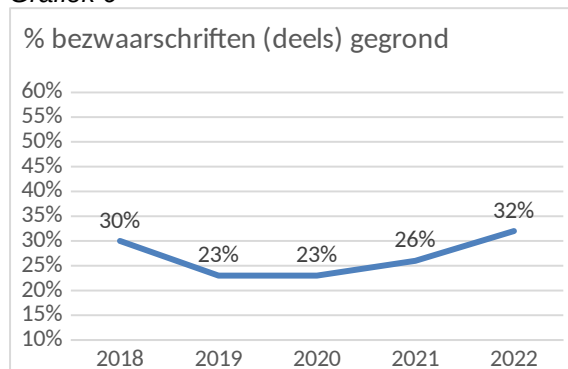
Een kwart van de afgehandelde klachten (28) heeft betrekking op ervaren bejegening. Voor zover hier een rode draad te trekken is zien we dat handhavingsonderzoeken door de klant als intimiderend of vernederend kunnen worden ervaren (11 bejegeningssklachten). 17% van de afgehandelde klachten (19) betrof het niet nakomen van afspraken. Meestal gaat het hier om het niet of niet tijdig reageren op een terugbelverzoek. Dit heeft de aandacht.

Opvallend in 2022 is het hoge aantal klachten over Wmo zorgaanbieders. In totaal ontvingen we 41 klachten over zorgaanbieders, waarvan 21 over de Drechthopper. Over de problemen bij de Drechthopper zijn alle stakeholders en de klanten in het najaar geïnformeerd door Stroomlijn. Vanaf dat moment zijn er nog maar 4 klachten over de Drechthopper binnen gekomen. Over zorgaanbieder Medipoint zijn 11 klachten ingediend in 2022, waarvan 9 in de 2^e helft van het jaar. Personeelsgebrek en de langere levertijd van onderdelen spelen hier een rol. Alle klachten over zorgaanbieders worden apart geregistreerd en door de zorgaanbieders afgehandeld. Vanuit de Wmo wordt vinger aan de pols gehouden bij de afhandeling. Ook contractbeheer volgt de situatie nauwgezet en is periodiek in gesprek met de zorgaanbieders en leveranciers.

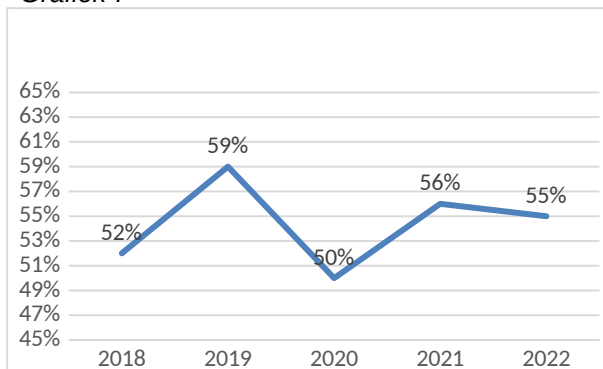
Van de in totaal 662 afgehandelde bezwaarschriften in 2022 waren er 215 (deels) gegrond. Dit percentage (32%) stijgt sinds 2021 (zie grafiek 6). Deze stijging is het gevolg van een wijziging in de manier van afhandelen van de bezwaarschriften die veel meer is gericht op het leveren van maatwerk. Enerzijds gebaseerd op de regionale visie van de Drechtsteden en anderzijds omdat de rechtbanken en de Centrale Raad van Beroep na de toeslagaffaire het roer volledig hebben omgegooid en in bijna elke zaak wordt eerst en vooral kijken naar de mogelijkheden van een schikking.

Als een klant zich onheus bejegend voelt past uiterste zorgvuldigheid. Daar waar we het beter hadden kunnen doen in de dienstverlening zijn we niet zuinig in het erkennen daarvan. Dat verklaart het 'hoge' percentage gegronde klachten. Van de 111 afgehandelde klachten in 2022 was 55% gegrond, wat niet afwijkt van de meer jaren trend (zie grafiek 7).

Grafiek 6

Grafiek 7

Afhandeltermijnen

De wettelijke termijn voor klachtafhandeling is 6 weken. Het streven is echter om dit veel sneller te doen en zo snel mogelijk contact te leggen met de klager. In 2022 is 90% van de klachten binnen de wettelijke termijn afgehandeld, waarvan 59% binnen 3 weken, zie tabel 2. Ondanks het lager aantal klachten is het dus iets minder goed gelukt om de servicetermijn te realiseren. Daar is geen eenduidige verklaring voor.

Tabel 2

Afhandelingstermijn		
Jaar	Waarvan binnen 3 weken	Binnen 6 weken
2018	64%	94%
2019	67%	93%
2020	74%	95%
2021	69%	89%
2022	59%	90%

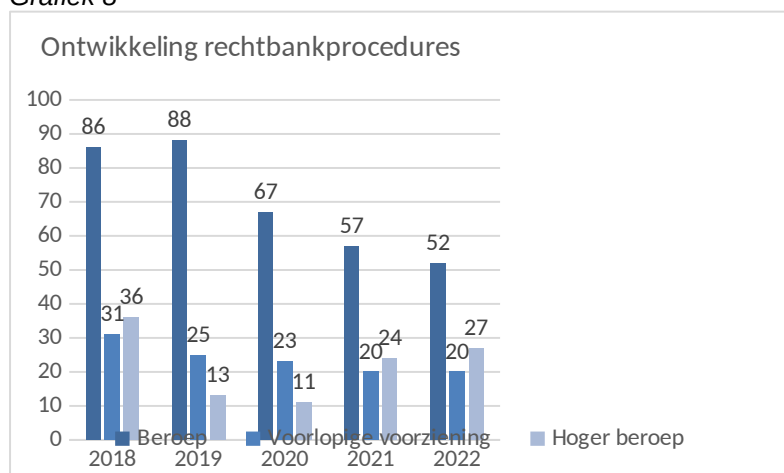
Het streven is om 75% van de bezwaarschriften binnen 12 weken af te handelen. Dit jaar is deze doelstelling niet gehaald met 62%. Daarbij speelt een rol dat in de bezwaarfase extra focus ligt op maatwerk en meer wordt geïnvesteerd in het 'er samen uitkomen' met de bezwaarmaker. Dit vraagt extra tijd van zowel de behandelaar als de bezwaarmaker.

Toch is 62% afgehandeld binnen 12 weken een verbetering ten opzichte van 2021 (toen 51%). Bij de afhandelingstermijn zien we twee uitschieters. In de afhandeling van de Tozo bezwaarschriften wordt slechts 27% binnen 12 weken afgehandeld. Maar als het gaat om de Energietoeslag wordt 94% binnen 12 weken afgehandeld.

Hoger beroep

In 2022 is er 52 maal beroep bij de rechtbank ingesteld. Dit is minder dan in 2021. De stijgende lijn in bezwaar zet zich dus niet voort in beroep, zie grafiek 8. Dit is vooral te danken aan het feit dat er in de bezwaarfase steeds vaker een oplossing voor het probleem van de burger wordt bereikt. Het aantal hoger beroepsprocedures is met 27 iets gestegen t.o.v. 2021. De Centrale Raad van Beroep is ook een nieuwe manier van werken ingeslagen (na de Toeslagenaffaire) waardoor advocaten nu eerder geneigd zijn om uitspraken van de rechtbank opnieuw te laten toetsen in hoger beroep. Daarnaast is het ook voor onszelf belangrijk om uitspraken van de Rechtbank die afwijken van de vaste jurisprudentie te laten toetsen door de Centrale Raad van Beroep. Hierdoor kan zo nodig onze eigen vaste werkwijze en beoordeling aangepast worden als de Centrale Raad van Beroep de jurisprudentie aanpast.

Grafiek 8

Integrale dienstverlening

In de jaren voorafgaand aan 2022 is op verschillende vlakken geïnvesteerd in een nauwere en meer integrale samenwerking met gemeentelijke organisaties en ketenpartners in de regio. Initiatieven die hiertoe behoren zijn het beschikbaar stellen van medewerkers van de vak afdelingen en de klantenservice in gemeenten (o.a. gemeentehuis en wijkteams) met als doel om lokale toegang te bevorderen en integraal zorgaanbod aan te bieden daar waar nodig en mogelijk.

Het jaar 2022 stond in het teken van het verder uitbouwen van deze relaties in gemeenten daar waar deze diensten nog niet beschikbaar waren en de samenwerking verder vorm te geven. Nieuw is dat er na de zomer een pilot is gestart met een integraal consulent vanuit de Sociale Dienst in de gemeenten Zwijndrecht, Henrik-Ido-Ambacht, Alblasserdam en Hardinxveld-Giessendam. Deze integraal consulent heeft als doel om samen met ketenpartners op locaties in de wijken integrale dienstverlening te organiseren voor inwoners met multi problematiek waarbij een beperkte mate van zelfregie aanwezig is. Hoewel de ontwikkeling van dit type dienstverlening nog in volle gang is zijn de eerste ervaringen voor inwoners positief en zijn ook de betrokken partners en medewerkers erg enthousiast over de mogelijkheden. Er wordt volop gebouwd aan een beter begrip van elkaars dienstverlening en hoe deze in aanvulling op elkaar kunnen worden ingezet of waarbij juist stapeling kan worden voorkomen. Er zijn voorbeelden van vastgelopen casussen waarbij een doorbraak is gerealiseerd, voorbeelden waarbij er kosten-effectiever is omgegaan met de geboden zorg en klanten ervaren het als prettig dat zij nu een duidelijke aanpak ervaren waarbij er één centraal aanspreekpunt is.

Het komend jaar gaan we verder op de ingeslagen weg waarbij verdere investeringen vullen volgen in het optimaliseren van lokale toegang, een integrale triage en betere toeleiding naar passende zorgconcepten. De inzet zal niet alleen bestaan uit het verbreden van het lokale aanbod van professionals vanuit de Sociale Dienst maar juist ook uit het optimaliseren van gezamenlijke processen en dienstverleningsconcepten met ketenpartners.

Wet Open Overheid (WOO)

In 2022 zijn de voorbereidingen voor implementatie van de WOO die in mei 2022 in werking trad. Sinds mei 2022 zijn er 7 verzoeken ingediend, waarvan er 1 uiteindelijk als informatieverzoek is afgehandeld. Tevens loopt er een intensief verzoek door vanuit 2021, waarbij het gaat om honderden documenten die opgevraagd zijn en uitgezocht en geanonimiseerd moeten worden.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Voor het eerst rapporteren we in deze jaarrekening over de AVG en de privacy-casussen die de GR Sociaal in 2022 heeft gehad. In onderstaande tabel is kort de informatie rondom de AVG weergegeven:

Onderdeel	Cijfers
Privacy audit	1
DPIA	3 (geactualiseerd), 2 (lopend)
Rechten van betrokkenen	9
Datalekken	32

Uitgevoerde privacy audits

In 2022 is de eerste privacy audit uitgevoerd inzake de Wet politiegegevens (Wpg). Een wet waar ook de GR Sociaal aan heeft te voldoen, vanwege het in dienst hebben van bijzonder opsporingsambtenaren (BOA). De audit is uitgevoerd over het jaar 2021. Allereerst is een interne audit uitgevoerd, gevolgd door een externe privacy audit die uitgevoerd is door BDO. Het rapport van de externe privacy audit is in december 2022 naar de Autoriteit Persoonsgegevens verstuurd en heeft geleid tot een verbeterplan, waarin in 2023 uitvoering zal worden gegeven.

DPIA's

Voor het in kaart brengen van grote privacyrisico's zijn in 2022 een drietal Data Protection Impact Assessments (DPIA) geactualiseerd. Een DPIA is een onderzoek dat duidelijk maakt of en waar grote privacyrisico's ontstaan bij het gebruik van persoonsgegevens gebruikt en laat ook zien waar maatregelen genomen (kunnen) worden om de risico's te verkleinen of te voorkomen. De DPIA Toezicht & Handhaving (Pw) is afgerond. De DPIA Inkomen (Pw) en de DPIA Wpg zijn aangeboden aan de Functionaris Gegevensbescherming. Op het moment van schrijven van de jaarrekening loopt de DPIA Toezicht & Handhaving (WMO) en de DPIA schuldhulpverlening (Wgs).

Rechten van betrokkenen, klachten en bezwaren

In 2022 zijn 9 AVG-verzoeken binnengekomen voor inzage in het dossier. Hiervan zijn 4 tijdig afgehandeld, 2 afgewezen en 1 ingetrokken door de klant. Er zijn 2 verzoeken te laat afgehandeld, omdat de ingebrekestelling en een afspraak met de klant elkaar hebben gekruist. Er zijn geen AVG-verzoeken binnengekomen inzake de Wpg.

Datalekken

Er zijn in totaal 32 datalekken gemeld bij de GRS. Bij deze datalekken zijn persoonsgegevens van klanten bij een verkeerde ontvanger terechtgekomen. De datalekken zijn in alle gevallen veroorzaakt door menselijke fouten (bijvoorbeeld door dubbele brieven in een envelop en/of fouten in het (mail)adres bij een handmatige invoer). Betreffende afdelingen en medewerkers worden altijd geïnformeerd en verzocht om contact op te nemen met de betrokkenen en hen te informeren over het datalek en de werkwijze op dat punt continu onder de aandacht te hebben en te verbeteren. Van alle datalekken zijn er 10 bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) gemeld in verband met een hoog privacyrisico, zowel de melders als betrokkenen zijn geïnformeerd over de melding bij de AP. Er is geen sprake geweest van datalekken met strafrechtelijke gegevens (Wpg) of bijzondere persoonsgegevens.

Functionaris Gegevensbescherming (FG)

In 2022 is een nieuwe FG aangesteld (tevens door het Algemeen en Dagelijks bestuur benoemd), na vertrek van de vorige FG. De FG heeft in 2022 de samenwerking opgezocht met de FG van Drechtwerk in het kader van de integratie van beide Gemeenschappelijke Regelingen. Beiden hebben in praktische zin afspraken met elkaar gemaakt over lopende zaken en aandachtspunten die in 2023 opgepakt kunnen worden.

3.3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Het Algemeen Bestuur van de GR Sociaal heeft, in februari 2022, de Nota Activabeleid 2022 vastgesteld. Deze nota geeft weer hoe binnen de GR Sociaal wordt om gegaan met investeringen, die meerjarig worden gebruikt. De Nota is gevormd aan de hand van de het meest recente BBV en de notitie Materiële Vaste Activa van de commissie BBV.

De GR Sociaal heeft een beperkt aantal kapitaalgoederen. Het grootste deel bestaat uit gedane investeringen (verbouwingen) in en aan het pand aan de Hellingen, meubilair en de inrichting van het Werkplein. De GR Sociaal heeft voor het pand de Hellingen met de eigenaar, gemeente Dordrecht, een huurcontract afgesloten. De onderhoudskosten van deze panden worden opgevangen binnen de exploitatie van de GR Sociaal.

3.4 FINANCIERING

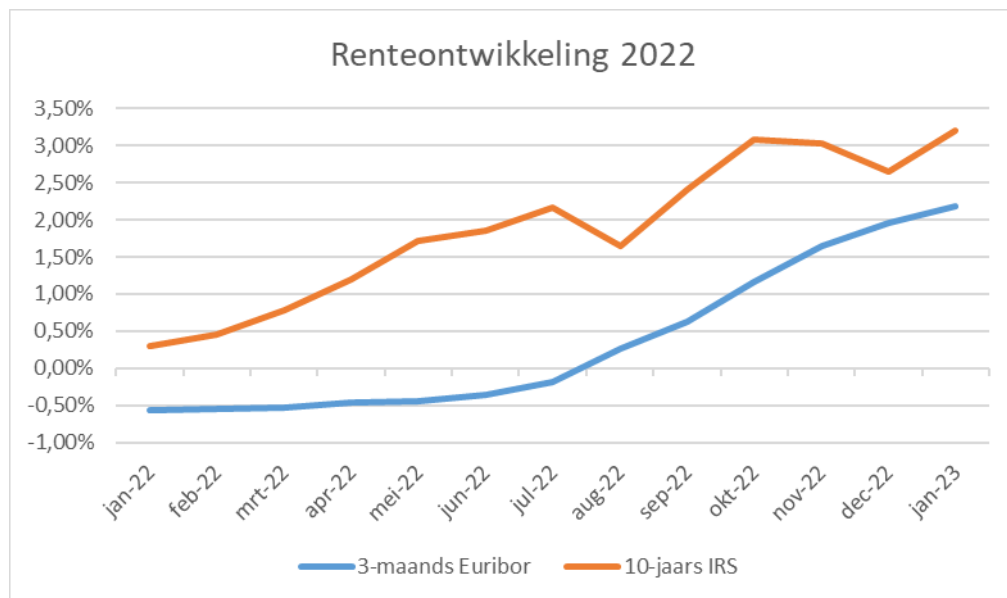
Algemeen

De inflatie is in 2022 verder gestegen. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft daarom meerdere renteverhogingen doorgevoerd die doorwerken in de marktrentetarieven. Tevens heeft de centrale bank het opkoopprogramma van staatsleningen gedurende 2022 gestaakt. Het stoppen van dit programma heeft een opwaarts effect op met name de lange rente. Ook de verwachte inflatie op de lange termijn spelen een belangrijke rol. De 10-jaarsrente bedroeg begin januari 2022 ongeveer 0,30%. Eind december 2022 was dit tarief gestegen naar 3,20%.

De 3-maands Euribor begon het jaar met een rentetarief van -0,57%. Gedurende het jaar is dit rentetarief gestegen naar 2,18% eind december. Deze stijging is in lijn met de renteverhogingen die de ECB heeft doorgevoerd. In 2023 zijn er inmiddels al renteverhogingen doorgevoerd en aangekondigd, dus de verwachting is dat de 3-maands Euribor nog verder zal stijgen.

Onder de huidige marktomstandigheden blijft het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen, de kasgeldlimiet zoveel mogelijk optimaal te benutten en kort te financieren. De financieringsfunctie van de GR Sociaal dient uitsluitend de publieke taak. Zij voert een prudent beleid binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

De ontwikkeling van de rente gedurende 2022 kan als volgt worden weergegeven:

Bedacht moet worden dat, indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen, er thans opslag geldt bovenop het IRS-tarief zoals hierboven weergegeven. Voor een 10-jaars lening bedroeg die eind 2022 circa 0,1%.

Interne rente

Voor de interne doorberekening van de rentekosten naar de investeringen hanteert de GR Sociaal een percentage van 1,0%.

Renteschema

De externe rentelasten over de lange financiering		€	-
De externe rentelasten over de korte financiering		€	-41.393
De externe rentebaten		-/- €	15.817
<i>Saldo rentelasten en rentebaten</i>		€	-57.210
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	-	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- €	-	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ €	-	
		-/- €	-
<i>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>		€	-57.210
Rente over eigen vermogen		€	-
Rente over voorzieningen		€	-
<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		€	-57.210
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		€	30.317
Renteresultaat op het taakveld treasury		-/- €	-87.527
<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		€	-57.210
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		€	30.317
Vershil (absoluut)		€	87.527
Vershil (procentueel)			-153,0%

Gelet op het in absolute termen geringe toegerekende rentebedrag is besloten de rente niet te actualiseren.

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mag een bedrag van 2% van het begrotingstotaal buiten de Schatkist worden gehouden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. Uit onderstaande tabel blijkt dat het drempelbedrag van € 6.220.000 niet is overschreden.

(bedragen x € 1.000)

1) Benutting drempelbedrag Schatkistbankieren 2022:

Begrotingstotaal	€	311.000
Wettelijk percentage		2,00%
Drempelbedrag	€	6.220

2) Kwartaaluitkomsten benutting drempelbedrag 2022:

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld positieve banksaldi	€ 44	€ 0	€ 524	€ 1.478

Interne ontwikkelingen

Financiering

Er loopt geen langlopende financiering. Omdat er ruimte beschikbaar was ten opzichte van de kasgeldlimiet (zie hieronder) was er geen noodzaak tot het aantrekken van nieuwe financieringsmiddelen.

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de kasgeldlimiet, de renterisico's en de kredietrisico's.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximumbedrag waarop een gemeenschappelijke regeling haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd <1 jaar) mag financieren. De limiet wordt uitgedrukt in een percentage van het begrotingstotaal (8,2%). Voor het jaar 2022 bedroeg de kasgeldlimiet € 29 miljoen. In onderstaande tabel is de benutting van de kasgeldlimiet over 2022 weergegeven.

Tabel 1 Verloop kasgeldlimiet 2022

(bedragen x € 1.000)

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)	€ 6.653	€ 18.695	€ 27.259	€ 6.627
Kasgeldlimiet	€ 28.985	€ 28.985	€ 28.985	€ 28.985
Overschrijding kasgeldlimiet	-	-	-	-
Ruimte onder kasgeldlimiet	€ 22.332	€ 10.290	€ 1.726	€ 22.358

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de GR Sociaal binnen de kasgeldlimiet heeft geopereerd. Om binnen de kredietlimiet van de BNG te blijven zijn er kasgeldleningen aangetrokken van gemiddeld € 19 miljoen tegen een gemiddelde rente van -0,15%.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Op grond van het eerder in deze paragraaf vermelde begrotingstotaal bedroeg de renterisiconorm van de GR Sociaal over 2022 € 70,7 miljoen. Het werkelijke renterisico was 0, omdat er op geen langlopende lening loopt.

Kredietrisico's

De GR Sociaal loopt een zeer laag kredietrisico op uitzettingen. Uitzettingen zijn binnen de Wet fido gedefinieerd als verstrekte geldleningen en beleggingen. Per eind 2022 beschikte de GR Sociaal over de volgende uitzettingen:

Tabel 2 Overzicht uitzettingen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Per 1 januari 2022	Per 31 december 2022
Lening St. Breedband (Dark Fiber)	€ 18	€ -
Leningen Stroomlijn BV	€ 255	€ 500
Lening Baanbrekend Detacheren BV	€ 500	€ 300
Totaal	€ 773	€ 800

Een in 2020 aan Stroomlijn BV verstrekte lening van € 255.000 loopt nog tot 2025. In 2022 is er € 245.000 extra verstrekt conform de mogelijkheden in de bestaande overeenkomst. Het rentetarief op deze lening is 3-maands Euribor met een opslag van 1,0%.

Aan Baanbrekend Detacheren BV is eind 2019 een 5-jarige lening van € 500.000 verstrekt tegen een rente gebaseerd op het 3-maand Euribortarief met een opslag van 1,0%. Op deze lening is in 2022 € 200.000 afgelost.

De GR Sociaal loopt geen kredietrisico's uit verstrekte borgstellingen.

Informatievoorziening

Op grond van de bepalingen in het Financieringsstatuut beschikt de GR Sociaal over een Treasury Comité waaraan ook de portefeuillehouder Financiën deelneemt. In dit overleg kunnen alle aspecten die samenhangen met de uitvoering van de financieringsfunctie aan de orde komen. In 2022 is het Treasury Comité niet bijeengekomen.

Relatiebeheer

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is huisbankier van de GR Sociaal. Naast de BNG houdt de GR Sociaal een rekening aan bij Rabobank, ING en ABN AMRO. Dit vindt zijn oorsprong in de door de servicegemeente beheerde betalingsmodules van deze banken.

3.5 VERBONDEN PARTIJEN

Deze paragraaf verschaft inzicht in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de GR Sociaal bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Volgens artikel 15 BBV bevat de paragraaf tenminste de visie en de beleidsvoornemens op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de programmabegroting.

In de jaarstukken 2021 waren alle verbonden partijen opgenomen van de GR Drechtsteden. Na de overgang naar GR Sociaal resteren daarvan 2 partijen die hierna genoemd worden. De andere verbonden partijen zijn overgegaan naar de gemeente Dordrecht.

De GR Sociaal participeert in andere partijen om haar doelen te realiseren of processen tot uitvoer te brengen. Bij een deel van die organisaties is de GR Sociaal zowel bestuurlijk als financieel betrokken. In dat geval is sprake van een 'verbonden partij'. Het Algemeen bestuur GR Sociaal kan besluiten tot oprichting van en deelneming in andere partijen indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang.

Het BBV specificeert de begrippen bestuurlijk en financieel belang als volgt:

- *bestuurlijk belang*: zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur (directie, Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders) of uit hoofde van stemrecht;
- *financieel belang*: wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is wanneer de partij failliet gaat, of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat en de verbonden partij vervolgens niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Veelal gaat dit om gestort aandelenkapitaal, (fonds)bijdragen, verstrekte leningen of verleende garanties.

De GR Sociaal participeert in de volgende twee (privaatrechtelijk) verbonden partijen:

Vennootschappen en coöperaties:

1. Baanbrekend Detacheren BV;
2. Stroomlijn BV.

Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties
Naam verbonden partij	Baanbrekend Detacheren BV
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar belang	De vennootschap heeft ten doel het detacheren van inwoners, van de Drechtstedengemeenten, met afstand tot de arbeidsmarkt als bedoeld in de Participatiewet.
Omvang van financieel belang	Medio oktober 2018 is Baanbrekend Detacheren BV ontstaan, uit de Statutenwijziging van Drechtwerk Diversiteit B.V. Daarbij heeft de GRD 50% van de aandelen verworven van Openbaar Lichaam Sociale Werkvoorziening Drechtwerk, tot dan toe enig aandeelhouder van deze vennootschap. Vanaf 1 januari 2019 worden de exploitatielasten van de vennootschap, bestaande uit personeelskosten van gedetacheerden en apparaatslasten, gefinancierd uit de volgende inkomstenstromen: (a) Inkomsten uit detacheringen, (b) ontvangsten uit Loonkostensubsidie en (c) inkomsten uit de dienstverleningsovereenkomst met de GR Sociaal. De GR Sociaal bezit 50 aandelen B, elk nominaal groot € 1. De overige aandelen zijn in handen van Drechtwerk. Eind 2022 heeft de GR Sociaal het belang van Drechtwerk tegen nominale waarde overgenomen, waardoor zij nu enig aandeelhouder is. In 2019 is er een lening verstrekt ter grootte van € 500.000, met een looptijd van 5 jaar. In 2022 is hierop € 200.000 afgelost, waardoor de restschuld per eind 2022 € 300.000 bedraagt.

Bestuurlijk belang	De Drechtraad heeft op 6 februari 2018 besloten om deel te nemen aan een BV die ten doel heeft het detacheren van inwoners met grote afstand tot de arbeidsmarkt (doelgroep van de Participatiewet en Wet Sociale Werkvoorzieningen) en waarvan het Openbaar Lichaam Drechtsteden en GR Sociale Werkvoorziening Drechtsteden 'Drechtwerk' enige aandeelhouders waren. Eind 2022 heeft de GR Sociaal het belang van Drechtwerk tegen nominale waarde overgenomen, waardoor zij nu enig aandeelhouder is.
Deelnemende partijen	Aandeelhouders: na de aandelenoverdracht van eind 2022 is de GR Sociaal enig aandeelhouder. Gedetacheerden: inwoners uit de Drechtsteden met een afstand tot de arbeidsmarkt vanuit de P-wet. Klanten: het klantenbestand bestaat met name uit organisaties die al gebruik maakten van de detacheringsconstructie van de GR Sociaal.

Beleidsinformatie

Verbonden doelstelling Een toekomstbestendige, professionele uitvoeringsorganisatie voor het detacheren van inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt met het oog op stabiliteit en participatie van deze doelgroep en het stimuleren van duurzame uitstroom uit de uitkering.

Actuele opgaven van verbonden partij

- Rechtmatige en doelmatige organisatie van detachering van de doelgroep P-wet en Wajong;
- Begeleiding en ontwikkeling van de medewerker;
- Stimuleren van duurzame uitstroom naar regulier werk bij een reguliere werkgever.

Ontwikkelingen

2022 heeft in het teken gestaan van de verdere uitwerking van de ontwikkelopgave vanuit de Cao Aan de Slag en de doorontwikkeling van onze interne organisatie. We hebben een methodiek ontwikkeld voor de begeleiding en ontwikkeling van onze medewerkers, op basis van een Duurzaam Inzetbaarheids- en Ontwikkelplan (DIOP). We hebben onze organisatie opgesplitst in een team Trajectbegeleiding en een team Backoffice. Trajectbegeleiding fungeert als eerste aanspreekpunt voor onze medewerkers en verzorgt hun begeleiding. Alle administratieve taken zijn belegd in het team Backoffice. Daarnaast hebben we een nieuw IT-systeem in gebruik genomen, dat speciaal is ingericht op de urenregistratie, salarisadministratie, facturatie en het contractbeheer volgens de Cao Aan de Slag. De ontwikkelopgave vanuit de Cao vraagt ook om herijking van de samenwerking tussen Baanbrekend Detacheren en de Sociale Dienst. In 2022 zijn hierover oriënterende gesprekken gevoerd, die in 2023 verder concreet dienen te worden uitgewerkt.

Eind 2022 heeft de GR Sociaal het aandelenbelang van Drechtwerk in Baanbrekend Detacheren BV overgenomen en daarmee enig aandeelhouder van de vennootschap geworden. Herziening van de governance structuur (in het licht van de integratie tussen de Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk) zal de eerste helft van 2023 plaatsvinden.

Financieel belang

Aandelenkapitaal GRS 100% van het aandelenkapitaal, nominale waarde € 100.

Eigen vermogen aan het begin van het begrotingsjaar	€ 200.948	Eigen vermogen aan het einde van het begrotingsjaar	n.n.b.
---	-----------	---	--------

Vreemd vermogen aan het begin van het begrotingsjaar	€ 1.052.672	Vreemd vermogen aan het einde van het begrotingsjaar	n.n.b.
--	-------------	--	--------

Jaarlijkse bijdrage € 0,7 mln.

Toelichting financieel belang Het voorlopige resultaat voor belastingen over 2022 bedraagt ruim € 36.000. Hierin is voor ruim € 18.400 aan fiscale advieskosten meegenomen ten behoeve van het verkrijgen van vrijstelling op betaling van vennootschapsbelasting. Beleidsmatige resultaten:

	gedurende 2022 had BBDeta gemiddeld 87 medewerkers in dienst. De totale instroom bedroeg 28 nieuwe medewerkers. Daar stond een uitstroom tegenover van 31 medewerkers, waarvan 4 medewerkers uitstroonden vanwege ziekte of ontslag. Van de overgebleven 27 medewerkers gingen er 17 in dienst bij de inlener of een andere reguliere werkgever (63%). Los van de directe besparingen die een dienstverband bij BBDeta oplevert (de medewerker is immers uit de uitkering), is de doelstelling van het instrument detacheren het stimuleren van duurzame uitstroom. In totaal zijn sinds de start inmiddels 224 medewerkers uitgestroomd, waarvan 89 medewerkers naar een vaste baan bij een reguliere werkgever. Daarmee is bijna 40% van onze uitstroom te betitelen als duurzaam. Voor de uitvoering van de detacheringsactiviteiten ontvangt Baanbrekend Detacheren BV een vergoeding van de SDD.
Vaststelling begroting en jaarrekening	De jaarrekening 2021 is opgemaakt en op 22 december 2022 vastgesteld door de algemene vergadering van de vennootschap. De begroting 2022 van Baanbrekend Detacheren B.V. is vastgesteld door het bestuur. De aflossing van € 200.000 op het middellange krediet heeft in 2022 plaatsgevonden.
Financieel resultaat	Het voorlopige resultaat voor belastingen over 2022 bedraagt ruim € 36.000.
Risico's	Het risico dat bij faillissement van de VP het ingebrachte kapitaal en de verstrekte lening(en) niet worden terugbetaald.
Naam verbonden partij	Stroomlijn BV
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar belang	Het op elkaar afstemmen van het doelgroepenvervoer en kleinschalige mobiliteitsoplossingen, en het op efficiënte wijze uitvoering geven daaraan.
Omvang van financieel belang	Het belang van de GR Sociaal bedraagt 100% van de aandelen (gestort en opgevraagd kapitaal Stroomlijn BV bedraagt € 1). In 2020 is er een overeenkomst van geldlening getekend voor een lening u/g aan Stroomlijn BV van maximaal € 500.000 (DR 14 januari 2020). Hiervan is € 255.000 in 2020 uitbetaald. In 2022 is de lening aan Stroomlijn BV met € 245.000 verhoogd tot een bedrag van € 500.000. Ter verbetering van de vermogenspositie van Stroomlijn BV heeft per 21 januari 2020 een agiostorting plaatsgevonden ter grootte van € 450.000. Ten slotte financiert de SDD deels de regiekosten en draagt daarmee mede bij aan de exploitatiekosten van Stroomlijn BV.
Bestuurlijk belang	De Algemene Vergadering van Aandeelhouders bestaat uit twee bestuurders die namens het Dagelijks Bestuur de rol van eigenaar van Stroomlijn vervullen. Er is een nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen de rol van het Dagelijks Bestuur als eigenaar en die van de opdrachtgevers (o.a. SDD).
Deelnemende partijen	De GR Sociaal is volledig aandeelhouder van Stroomlijn BV en als onderdeel hiervan de Sociale Dienst Drechtsteden de grootste opdrachtgever. Stroomlijn kent naast de GR Sociaal ook andere opdrachtgevers. Zo wordt in 2022 aansturing gegeven aan, het Jeugdwet vervoer (SOJ), het vervoer van Baanbrekend Drechtsteden, het leerlingenvervoer, gymvervoer, vervoer vanuit de wet langdurige zorg, beschermd wonen en regisseur OV in DMG concessie voor de ketenmobiliteit.
Beleidsinformatie	
Verbonden doelstelling	Vanuit de Wmo hebben de Drechtsteden een compensatieplicht richting inwoners die een beperking ondervinden in hun mobiliteit. In voorkomende gevallen kan die beperking inhouden dat er

Actuele opgaven van verbonden partij	<p>(taxi)vervoer aangeboden wordt aan de betreffende inwoner. Dit wordt doelgroepenvervoer genoemd. Stroomlijn regisseert dit doelgroepenvervoer. Door het doelgroepenvervoer publiek aan te sturen kunnen gebruikers van het vervoer optimaal worden gecompenseerd in hun mobiliteitsbeperking. De eigen kracht wordt benut en maatwerk wordt mogelijk.</p> <p>Regie en beheer voeren op alle vervoersopdrachten. Door ontwikkelen tot ontwikkelbedrijf om mensen op te leiden tot een kwalitatief goede chauffeur. Stroomlijn richt zich daarnaast in opdracht van de aandeelhouders op de betaalbaarheid van de systemen, de opgave 'De Bereikbare Stad en Regio' en het verduurzamen van het vervoer via het zero emissie convenant doelgroepenvervoer.</p>		
Ontwikkelingen	-		
Financieel belang			
Aandelenkapitaal GRS	Het belang van de GR Sociaal bedraagt 100% van de aandelen (gestort en opgevraagd kapitaal Stroomlijn BV bedraagt € 1).		
Eigen vermogen aan het begin van het begrotingsjaar	€ 1	Eigen vermogen aan het einde van het begrotingsjaar	€ 450.001
Vreemd vermogen aan het begin van het begrotingsjaar	€ 2.026.855	Vreemd vermogen aan het einde van het begrotingsjaar	n.n.b.
Jaarlijkse bijdrage			
Toelichting financieel belang	Stroomlijn BV heeft in 2021 een resultaat van € 0 behaald.		
Vaststelling begroting en jaarrekening	De jaarrekening 2021 is op 31 maart 2022 vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders.		
Financieel resultaat	Het voorlopige resultaat voor belastingen over 2022 bedraagt ruim € 0.		
Risico's	Het risico dat bij faillissement van de VP het ingebrachte kapitaal en de verstrekte lening(en) niet worden terugbetaald.		

3.6 RECHTMATIGHEID

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 1 december 2022 is het controleprotocol voor 2022 vastgesteld. Op basis van het controleprotocol zijn interne controles uitgevoerd die de accountant uit hoofde van zijn wettelijke taak heeft beoordeeld.

Begrotingsrechtmatigheid

Een begrotingsrechtmatigheid houdt in dat financiële beheershandelingen passen binnen de begroting en balansmutaties. Het normenkader bij het begrotingscriterium is als volgt:

- bij de staat van baten en lasten is mogelijk sprake van begrotingsonrechtmatigheid als het totaal van baten of lasten per programma met minimaal € 125.000 is overschreden of onderschreden;
- bij investeringen is mogelijk sprake van begrotingsonrechtmatigheid als het toegestane investeringsvolume per programma met minimaal € 125.000 of 10% is overschreden.

Bij overschrijdingen dient aangegeven te worden welke van de volgende twaalf soorten van begrotingsonrechtmatigheid aan de orde is:

I. Onjuist programma, product, budget;

II. Onjuist begrotingsjaar;

III. Extra kosten gedekt door baten c.q. minder baten gecompenseerd door minder kosten;

IV. Extra kosten of minder baten, tijdig gesignaleerd;

V. Extra kosten of minder baten, achteraf onrechtmatig (zoals mutaties algemene uitkering);

VI. Extra uitgaven door hogere doorbelasting vanuit de kostenplaatsen;

VII. Fout in de begroting;

VIII. Extra kosten of minder baten, niet tijdig gesignaleerd;

IX. Extra kosten of minder baten, opzettelijk stil gehouden;

X. Extra investeringen, kosten komen later (afschrijvings- en financieringslast);

XI. Extra kosten door niet passende activiteiten;

XII. Minder kosten, maar te lage passende activiteiten.

De oorzaken onder I tot en met VII genoemd zijn niet van invloed op de strekking van de controleverklaring. De oorzaken die onder de punten VIII tot en met XII worden genoemd zijn dat in principe wel en kunnen bij het vaststellen van de jaarrekening alsnog worden goedgekeurd. Begrotingsonderschrijdingen zijn in principe niet onrechtmatig tenzij deze in strijd zijn met het beleid dat het Algemeen Bestuur GR Sociaal (of voorheen de Drechtraad) heeft vastgesteld.

(bedragen x € 1.000)

Opgave	Lasten	Onrechtmatig	Toelichting	Oordeel
Bestaanszekerheid versterken	-5.496	-	Betreft overschrijding van de lasten binnen staand beleid waardoor het, gezien het controleprotocol, geen invloed heeft op de strekking van de controleverklaring.	Rechtmatig
Ontwikkelen naar werk	-4.158	-	Betreft overschrijding van de lasten binnen staand beleid waardoor het, gezien het controleprotocol, geen invloed heeft op de strekking van de controleverklaring.	Rechtmatig
Zorgen voor ondersteuning	-336	-	Betreft overschrijding van de lasten binnen staand beleid waardoor het, gezien het controleprotocol, geen invloed heeft op de strekking van de controleverklaring.	Rechtmatig
Overhead	1.806	-	Betreft budgetoverschrijding die geheel wordt gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (bijdragen deelnemende gemeenten) en telt derhalve o.b.v. Kadernota Rechtmatigheid niet mee in het oordeel van de accountant.	Telt niet mee in oordeel
Reserves	90	-	Betreft aanzuivering van de Algemene Reserve door Hardinxveld-Giessendam via resultaatbestemming/ -bepaling. Eén en ander conform besluit Drechtraad van 14 juni 2016.	Telt niet mee in oordeel
Totaal	-8.094	-		

Voor een toelichting op de analyse van de afwijkingen tussen begroting na wijziging (2e bestuursrapportage 2022) en de realisatie in 2022 wordt verwezen naar de programmaverantwoording in hoofdstuk 2. Per programma is bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' een toelichting opgenomen.

Rechtmatigheidsverklaring

Vanaf het controlejaar 2023 zal niet langer de accountant, maar het Dagelijks Bestuur verantwoording af leggen over rechtmatigheid. Het Dagelijks Bestuur is al staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid en moet vanaf 2023 zelf verantwoording afleggen over de naleving van de regels die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de GR Sociaal.

Waar voorheen de externe accountant een oordeel vormde over de rechtmatigheid en hierover verslag uitbracht, moet de GR Sociaal vanaf 2023 zelf een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. Nu is het nog de accountant die hierover het gesprek voert met het Algemeen Bestuur. Vanaf 2023 gaat het Algemeen Bestuur hierover in gesprek met het Dagelijks Bestuur en kan zo haar controlerende rol beter vervullen. Het Algemeen Bestuur bepaalt straks ook waar de grens ligt en wanneer zij geïnformeerd wilt worden, voor iedere euro of boven een bepaald bedrag. De accountant controleert uiteindelijk de jaarrekening en de bijbehorende rechtmatigheidsverantwoording op getrouwheid en rechtmatigheid.

3.7 OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder andere dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo. De openbaarheidsparagraaf Woo moet in de begroting en jaarstukken worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf, zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen. Deze verplichting geldt reeds voor de jaarstukken 2022.

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Het doel van de wet is overheden transparanter te maken. De Woo-contactpersoon is een nieuwe rol per 1 mei 2022. De Woo-contactpersoon beantwoordt op laagdrempelige wijze vragen over de bij de gemeente beschikbare informatie. De senior bij bezwaar & beroep is vooralsnog als Woo-contactpersoon aangewezen en daarom heen zijn medewerkers georganiseerd die mee kunnen denken bij de verschillende verzoeken en de afhandeling ervan.

Voor de GR Sociaal betekende de invoering van de WOO, naar een contactpersoon, ook de noodzaak tot herinrichting van het proces, de overstap naar een goed archiefsysteem op dit punt en de training van medewerkers. We sluiten qua verdere doorontwikkeling en implementatie (deze loopt ook in 2023 door) waar mogelijk aan bij de regionale werkgroepen.

Veel meer dan de Wet openbaarheid van bestuur – de voorganger van de Woo – legt de Woo de nadruk op actieve openbaarmaking. Actieve openbaarmaking betreft het uit eigen beweging (digitaal) publiceren van overheidsinformatie. De Woo stelt de verplichting om 17 gespecificeerde informatiecategorieën openbaar te maken. Deze verplichting zal niet voor alle categorieën tegelijk gelden. Naar verwachting zullen in 2023 de eerste categorieën gepubliceerd moeten worden. Zonder exacte fasering is in een Kamerbrief gemeld dat onder andere convenanten en (de beslissingen op) Woo-verzoeken (voorheen Wob-verzoeken genaamd), als eerste ter hand zullen worden genomen in het implementatietraject. Als publicatiekanaal wordt daarbij gekeken naar een digitaal platform. Momenteel wordt landelijk en regionaal gekeken wat hiervoor geschikt kan zijn.

De actieve openbaarmakingsplicht vergt een aanpassing van de interne informatiehuishouding en de administratieve processen binnen de organisatie. Hiermee is in 2022 al een start gemaakt. In 2023 zal de verdere implementatie vorm krijgen om te zorgen dat wij voldoen aan de Woo door in ieder geval de op dat moment verplichte informatiecategorieën actief openbaar te maken. Daartoe behoort dus ook de technische aansluiting op een mogelijk platform. Het proces van actieve openbaarmaking zal op efficiënte, veilige en AVG-conforme wijze worden ingericht. In 2023 zal de invulling van de rol als contactpersoon worden geëvalueerd op basis van de ervaringen die zijn opgedaan in de tweede helft van 2022 en de gevolgen van de verdere implementatie in 2023. De mogelijk extra werkdruk die dit met zich meebrengt zal in kaart worden gebracht en indien noodzakelijk volgt een apart voorstel richting bestuur hoe hiermee om te gaan.

Het aantal omvangrijke Woo-verzoeken neemt toe, ook bij de GR Sociaal. Dit levert voor de GR Sociaal een hoge werkdruk op en legt druk op de ambtenaren die hiermee bezig zijn. Steeds vaker worden duizenden documenten opgevraagd, wat een onevenredige verzwaring van de werkdruk met zich meebrengt. Indien nodig wordt extra ondersteuning geboden door de inhuur van administratieve medewerkers en juristen voor omvangrijke Woo-verzoeken.

4 JAARREKENING

De jaarrekening bestaat uit de balans en toelichting, het overzicht van baten en lasten en toelichting, Wet normering topinkomens en de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa).

4.1 BALANS EN TOELICHTING

4.1.1 BALANS

Balans per 31 december 2022			
(bedragen x € 1.000)			
ACTIVA	2022	2021	
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa	711		7.867
Investerings met economisch nut			
overige investeringen met een economisch nut	711	7.867	
Financiële vaste activa	1.250		2.150
Kapitaalverstreking aan deelnemingen	450	1.377	
Leningen aan deelnemingen	800	755	
Overige langlopende leningen	0	18	
TOTAAL VASTE ACTIVA	1.961		10.017
VLOTTENDE ACTIVA			
Voorraden	1		550
Onderhanden werk:			
Onderhanden werk IBD	0	550	
Gereed product en handelsgoederen	1	1	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	23.336		30.393
Vorderingen op openbare lichamen	11.638	7.311	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	0	11.000	
Overige vorderingen	11.697	12.082	
Liquide middelen	18		23
Kas	9	9	
Banken	9	14	
Overlopende activa	11.612		15.613
Van Europese of Nederlandse overheden nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	0	0	
Overige nog te ontvangen bedragen	10.889	9.313	
Vooruitbetaalde bedragen	723	6.300	
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	34.967		46.579
TOTAAL ACTIVA	36.928		56.596

Balans per 31 december 2022

(bedragen x € 1.000)

PASSIVA	2022	2021
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	145	2.121
Reserves:		
Algemene reserve	0	-90
Bestemmingsreserves	0	1.765
Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	145	446
Voorzieningen	593	2.101
Overige voorzieningen	593	2.101
TOTAAL VASTE PASSIVA	738	4.222
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	9.524	20.206
Kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	6.941	6.765
Overige schulden	2.584	13.441
Overlopende passiva	26.666	32.168
Van Europese of Nederlandse overheidslichamen ontvangen specifiek te besteden uitkeringen	0	681
Overige vooruit ontvangen bedragen	2.050	4.288
Overlopende verplichtingen	24.616	27.198
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	36.190	52.374
TOTAAL PASSIVA	36.928	56.596

4.1.2 WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Financiële analyse en begrotingsrechtmatigheid

Volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient de financiële analyse op de programma's plaats te vinden in het jaarrekening gedeelte van de jaarstukken. Echter is er, voor de leesbaarheid, gekozen om deze analyse op te nemen in het jaarverslag (hoofdstuk 2 'Programmaverantwoording') van de jaarstukken, per opgave onder het kopje 'wat heeft het gekost?'. Dit geldt ook voor de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de programmarekening. Dit overzicht is opgenomen in paragraaf 3.6 waar er wordt ingegaan op de begrotingsrechtmatigheid.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de voorschriften van het BBV in acht genomen. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegelden verlofaanspraken. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) of spaarverlof, zoals vanaf 2022 van toepassing is, dient wel een verplichting gevormd te worden.

Vergelijkende cijfers 2021

Als vergelijkende cijfers 2021 zijn opgenomen de cijfers volgens de jaarstukken 2021 van de GR Drechtsteden, hierin zijn alle dochters opgenomen, waaronder de SDD.

Vaste activa

Materiële vaste activa

De GRD beschikt uitsluitend over materiële vaste activa met een economisch nut. Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het eerstvolgende jaar van ingebruikneming annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Boekwinsten of -verliezen worden verwerkt als incidentele bate of last in de programmarekening. De drempel voor investeringen die geactiveerd dienen te worden bedraagt € 50.000. De afschrijvingstermijnen zijn niet aangepast. De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Soort investering	Afschrijvingstermijn
Verbouwing bedrijfsgebouw	15 jaar
Inrichting bedrijfsgebouw	15 jaar
Technische infrastructuur	10 jaar
Meubilair	15 jaar
Vervoersmiddelen	8 jaar
Hardware	3 – 5 jaar
Software	3 – 5 jaar

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats. Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde.

vlottende activa

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs of lagere marktwaarde. De als 'onderhanden werken' opgenomen producten zijn gewaardeerd tegen de kostprijs. Winst en/of verliesneming vindt plaats naar ratio van de kosten. Verlies wordt genomen wanneer dit bekend is.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening gevormd en in mindering gebracht.

De afwikkeling van de totale debiteuren vindt plaats via de balans. De voorziening wordt bepaald op basis van geschatte inningskansen. De herwaardering van de voorziening debiteuren is gebaseerd op het totale uitstaande saldo en de verwachting wat van dit saldo nog wordt ontvangen. Bij de herwaardering is in hoofdzaak de methodiek gehanteerd waarbij rekening is gehouden met de ouderdom van de debiteur.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste en vlottende passiva

Reserves, voorzieningen en lang- en kortlopende verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorziening frictiekosten omvat de volledig geschatte kosten voor de periode van boventalligheid een WW-uitkering. Er is bij de hoogte van de voorzieningen geen rekening gehouden met de uitstroom naar nieuw werk. Een groot deel van de betrokken personen is inmiddels al geruime tijd werkloos. Gezien de ervaringen uit de afgelopen periode en de persoonlijke omstandigheden, zoals leeftijd, wordt de kans op nieuw werk dan op nihil geschat. Om consequent te blijven is ook voor de personen die minder lang zonder werk zijn het volledige financiële risico in de voorzieningen opgenomen. Daarmee is er dus een mogelijkheid dat de feitelijke kosten lager blijken te zijn. Er zijn echter geen objectieve criteria voorhanden op basis waarvan op individueel niveau de mogelijkheid/kans op nieuw werk kan worden geschat.

Baten en lasten

In de rekening worden zowel de baten als de lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. De baten en de lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

4.1.3 TOELICHTING OP DE BALANS

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door het Algemeen Bestuur de uitgangspunten voor het financiële beleid en beheer en de financiële organisatie is vastgesteld.

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

In onderstaande tabel is het verloop van de waarde van de materiële vaste activa met economisch nut weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1-1-2022	Overdracht aan Dordrecht	(Des)inves- teringen	Af- schrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2022
Bedrijfsgebouwen	3.255	2.323	-	396	-	536
Machines, apparaten en installaties	111	111	-	-	-	-
Overige materiële vaste activa	4.501	4.189	-	137	-	175
Totaal	7.867	6.623	-	533	-	711

In verband met de ontvlechting van de GR Drechtsteden is een deel van de materiële vaste activa overgedragen aan de gemeente Dordrecht per 1 januari 2022, in het kader van de vorming van de service-organisatie bij die gemeente.

Onder de overige materiële vaste activa vallen inventaris met een boekwaarde van € 114.000 en de hard- en software met een boekwaarde van € 61.000 van de GRS.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1-1-2022	Overdracht aan Dordrecht	Investerings	Desinves- teringen	Aflossing	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverzekking aan deelnemingen	1.377	927	-	-	-	-	450
Leningen aan deelnemingen	755	-	245	-	200	-	800
Overige langlopende leningen	18	18	-	-	-	-	-
Totaal	2.150	945	245	-	200	-	1.250

In verband met de ontvlechting van de GR Drechtsteden is een deel van de financiële vaste activa overgedragen aan de gemeente Dordrecht per 1 januari 2022, in het kader van de vorming van de service-organisatie bij die gemeente.

De kapitaalverzekking aan deelnemingen betreft een deelname in Stroomlijn BV voor een bedrag van € 450.000.

De leningen aan deelnemingen betreffen verstrekkingen van (i) een lening u/g aan Baanbrekend Detacheren BV oorspronkelijk groot € 500.000 en (ii) een tweede lening u/g aan Stroomlijn BV ter grootte van maximaal € 500.000.

Baanbrekend Detacheren BV heeft in 2022 € 200.000 afgelost. De schuldrest per 31-12-2022 bedraagt € 300.000.

In 2020 is er een overeenkomst van geldlening getekend voor een tweede lening u/g aan Stroomlijn BV van maximaal € 500.000 (DR 14 januari 2020). Hiervan is € 255.000 in 2020 uitbetaald. In 2022 is de lening aan Stroomlijn BV met € 245.000 verhoogd tot een bedrag van € 500.000.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Onderhanden werk	-	549
Gereed product en handelsgoederen	1	1
Totaal	1	550

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	11.638	7.311
Rekening-courantverhouding met het Rijk	-	11.000
Overige vorderingen	11.697	12.082
Totaal	23.336	30.393

De vorderingen op openbare lichamen betreffen vorderingen op publiekrechtelijke lichamen. Het betreft hier met name vorderingen op Drechtstedengemeenten en GR-en waarvan de nota in de laatste periode van het jaar is verzonden.

In het kader van Schatkistbankieren is, conform artikel 52c BBV, voor het begrotingsjaar een drempelbedrag geldig van € 7.060.000. In onderstaande tabel is de benutting drempelbedragen inzichtelijk gemaakt. Zie ook paragraaf 3.4 Financiering.

(bedragen x € 1.000)

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Bedrag aan middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden	44	-	524	1.478

In de overige vorderingen is de voorziening dubieuze debiteuren opgenomen. Bij de GRS is deze voorziening gevormd voor de uitkeringsdebiteuren. De afwikkeling van de totale debiteuren vindt plaats via de balans. De actualisering van de voorziening debiteuren is gebaseerd op het totale uitstaande saldo en de verwachting wat van dit saldo nog wordt ontvangen.

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Debiteuren	19.702	21.218
Voorziening dubieuze debiteuren	-8.005	-9.136
Totaal	11.697	12.082

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Kassaldi	9	9
Banksaldi	9	14
Totaal	18	23

Overlopende activa

De post overlopende activa wordt als volgt onderscheiden:

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheden met een specifiek bestedingsdoel	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen	10.889	9.313
Vooruitbetaalde bedragen	723	6.300
Totaal	11.612	15.613

De post overige nog te ontvangen bedragen is als volgt onderverdeeld:

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
5.309 Nog te ontvangen bedragen in het kader van Wmo	5.309	4.076
Nog te ontvangen bedragen overige overheid	5.580	3.628
Nog te ontvangen bedragen GBD van Drechtstedengemeenten	-	919
Nog te ontvangen bedragen OCD van Drechtstedengemeenten	-	462
Overige nog te ontvangen bedragen	-	228
Totaal	10.889	9.313

De post vooruitbetaalde bedragen is als volgt onderverdeeld:

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Vooruitbetaalde bedragen WWB, zorgkosten e.d.	-	1.557
Vooruitbetaalde ICT-kosten (licenties en onderhoud)	-	2.087
Vooruitbetaalde kosten project transitie	-	2.128
Overige vooruitbetaalde bedragen	723	528
Totaal	723	6.300

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen op de balans van de GRS bestaat uit de volgende onderdelen:

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Algemene reserve	-	-90
Bestemmingsreserve	-	1.765
Resultaat na bestemming volgens saldo van de rekening	145	446
Totaal	145	2.121

In de volgende tabel is het verloop van de reserves weergegeven. Onder 'resultaatbestemming 2021' staan de toevoegingen en/of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar.

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 1-1-2022	Overdracht aan Dordrecht	Resultaat bestemming 2021	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve	-90	-	-	90	-	-
Reserve Uitvoeringskosten Tozo	-	-	446	-	446	-
Frictereserve SCD	1.765	1.765	-	-	-	-
Totaal	1.675	1.765	446	90	446	-

Toelichting:

In verband met de ontvlechting van de GR Drechtsteden is de Frictereserve SCD overgedragen aan de gemeente Dordrecht per 1 januari 2022, in het kader van de vorming van de service-organisatie bij die gemeente.

Algemene reserve

De algemene reserve is ultimo 2022 € 0. Conform het besluit van de Drechtraad van 14 juni 2016 is voor het invlechten van Hardinxveld-Giessendam € 700.000 ingezet vanuit de algemene reserve. Hardinxveld-Giessendam vult het bedrag aan via resultaatbestemming/ -bepaling. Bij deze jaarrekening wordt er door Hardinxveld-Giessendam nog € 90.000 toegevoegd aan de Algemene Reserve via resultaatbestemming/ -bepaling. Per 31 december 2022 is daarmee het bedrag volledig gecompenseerd.

Reserve Uitvoeringskosten Tozo

Bij de jaarstukken 2021 GRD is voorgesteld om een bestemmingsreserve te vormen voor de uitvoeringskosten van de Tozo met als doel het opvangen van kosten bij de uitvoering van en de controle op de Tozo-regelingen die doorlopen van 2021 naar 2022. Bij de 1e bestuursrapportage 2022 GRS heeft het AB besloten om dit bedrag in 2022 beschikbaar te stellen ter dekking van de kosten die in 2022 gemaakt worden voor de uitvoering en controle van de Tozo.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor op de balansdatum bestaande risico's voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. In onderstaande tabel is het verloop van de voorzieningen weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 1-1-2022	Overdracht aan Dordrecht	Toevoeging	Vrijval	Aanwendingen	Saldo 31-12-2022
Voorziening frictiekosten SDD	321	-	490	-	233	578
Voorziening spaarverlof	-	-	15	-	-	15
Voorziening frictiekosten SCD (trap af 1)	262	262	-	-	-	-
Voorziening frictiekosten SCD FZ	344	344	-	-	-	-
Voorziening frictiekosten SCD ICT	1.174	1.174	-	-	-	-
Totaal	2.101	1.780	505	-	233	593

Toelichting:

In verband met de ontvlechting van de GR Drechtsteden is een aantal voorzieningen overgedragen aan de gemeente Dordrecht per 1 januari 2022, in het kader van de vorming van de service-organisatie bij die gemeente.

Voorziening frictiekosten SDD

De voorziening frictiekosten is voor de dekking van kosten van bovenformatief personeel. Bij de jaarrekening is € 233.174 ten laste van de voorziening gebracht. Een nieuwe beoordeling van de toereikendheid van de voorziening heeft plaatsgevonden. De omvang van de voorziening is afgestemd op de te verwachten kosten voor WW, sociaal plan, outplacement en begeleiding minus te verwachten baten over de periode waarover deze verplichting bestaat. Op basis van de herberekening van de voorziening vindt een dotatie plaats van € 489.812.

Voorziening spaarverlof

Voor het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, moet voor de verplichting een voorziening worden opgenomen omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn wat betreft toevoegingen en opnamen van spaarverlof. In de opbouwjaren zal naar verwachting vooral sprake zijn van toevoegingen en groei van de omvang van het spaarsaldo.

In de voorziening is opgenomen het door de medewerkers daadwerkelijk gespaarde bovenwettelijke verlof. We hebben het risico onderzocht dat medewerkers in de toekomst het tot balansdatum opgebouwd wettelijk verlof alsnog sparen. Dit risico schatten wij laag in, dus vormt dit geen onderdeel van de voorziening spaarverlof.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Banksaldi	6.941	6.765
Overige schulden	2.583	13.441
Totaal	9.524	20.206

De overige schulden kunnen als volgt worden onderverdeeld:

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Crediteuren	2.580	13.439
Overige schulden	3	2
Totaal	2.583	13.441

Overlopende passiva

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Vooruitontvangen bedragen overige Nederlandse overheidslichamen	-	682
Overige vooruitontvangen bedragen	2.050	4.288
Overlopende verplichtingen	24.616	27.198
Totaal	26.666	32.168

Dit betreft posten welke ten laste van het dienstjaar 2022 zijn gebracht, maar waarvan de facturen in de loop van 2023 zijn ontvangen en betaalbaar zijn gesteld. De overlopende verplichtingen bevat onder andere het positieve resultaat wat op de Wmo en participatie is behaald. Conform de financiële afspraken vindt hierover resultaatbepaling plaats, wat betekent dat dit bedrag nog met de gemeenten verrekend moet worden. Ook is in deze post de nog te betalen maatwerkvoorzieningen Wmo aan diverse aanbieders en de vergoeding voor participatie plekken opgenomen.

In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van 'overige vooruitontvangen bedragen'.

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Vooruitontvangen bedragen SCD	-	127
Afdracht fiscus	2.063	4.111
Overige vooruitontvangen bedragen	-13	50
Totaal	2.050	4.288

In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van 'overlopende verplichtingen'.

(bedragen x € 1.000)

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Nog te betalen in het kader van Schuldhulpverlening	3.205	2.770
Nog te betalen in het kader van Wmo e.d.	8.724	7.075
Nog te betalen bedragen overige overheid	11.074	11.711
Nog te betalen bedragen belastingdienst	1.256	4.071
Overige overlopende verplichtingen	357	1.571
Totaal	24.616	27.198

4.1.4 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Niet uit de balans blijken de verplichtingen zijn verplichtingen die financiële consequenties hebben voor de toekomstige jaren, maar niet zijn opgenomen in een balanspost. Voor de GR Sociaal is voor het boekjaar 2022 geen sprake van borg- en/of garantstelling. De GR Sociaal is gebonden aan een aantal niet uit de balans blijken de financiële verplichtingen. Hiervan zijn de belangrijkste:

- Aanbestedingsverplichtingen in het kader van de Wmo:
  - Wmo Hulpmiddelen (Woonvoorzieningen en rolstoelen) € 6 miljoen;
  - Wmo Individueel vervoer (scootmobielen) € 3,1 miljoen;
  - Wmo Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (Drechthopper) € 7 miljoen;
  - Wmo Huishoudelijke Ondersteuning € 25,7 miljoen;
  - Wmo Begeleiding € 31,8 miljoen;
- Huur Spuiboulevard, totaalbedrag circa € 0,6 miljoen;
- In de jaarrekening zijn alleen de feitelijke jaarlasten opgenomen. De nog openstaande verlofdagen zijn niet als verplichting op de balans opgenomen met uitzondering van het opgespaarde spaarverlof (zie voorziening spaarverlof).

Besluit GR Drechtwerk & GR Sociaal één juridische entiteit per 1 januari 2023

In 2022 kreeg de integratie tussen GR Sociaal en GR Drechtwerk verder vorm. Per 1 januari 2023 voegt Drechtwerk zich bij de GR Sociaal en integreren daarmee beide GR'en tot één aangepaste GR Sociaal met daarin twee organisatieonderdelen, te weten Drechtwerk en Sociale Dienst Drechtsteden. Beide organisatieonderdelen behouden hierbij hun eigen identiteit. Vanaf 1 januari 2023 geldt er één gezamenlijk bestuur en één gezamenlijke leiding. In het eerste halfjaar 2022 hebben de Algemeen Besturen en de Drechtsteden colleges een principe besluit hiertoe genomen en is een aangepaste Gemeenschappelijke Regeling Sociaal in route gebracht naar de gemeenteraden. Inmiddels hebben alle gemeenten ingestemd met de gewijzigde GR tekst voor de GR Sociaal per 1 januari 2023.

4.2 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN EN DE TOELICHTING

Opgaven bedragen x € 1.000	Begroting 2022			Begroting na wijzigingen			Jaarrekening 2022			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestaanszekerheid versterken	136.275	149.051	12.776	166.805	182.119	15.314	161.309	176.623	15.314	-5.496	-5.496	0
Apparaat Bestaanszekerheid versterken	14.577	27.353	12.776	15.257	30.517	15.260	13.913	29.673	15.760	-1.344	-844	500
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	118	118	0	118	118	0	107	107		-10	-10	0
Inkomensondersteuning	109.422	109.422	0	114.247	114.301	54	110.613	110.167	-446	-3.635	-4.135	-500
Kinderopvangtoeslagaffaire	0	0	0	720	720	0	617	617		-103	-103	0
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G. Minimabeleid	2.250	2.250	0	2.100	2.100	0	2.069	2.069		-31	-31	0
	9.907	9.907	0	34.363	34.363	0	33.991	33.991		-372	-372	0
Ontwikkelen naar werk	45.391	51.819	6.428	45.660	52.230	6.570	41.502	48.072	6.570	-4.158	-4.158	0
Apparaat Ontwikkelen naar werk	9.340	8.507	-833	10.477	7.287	-3.190	8.660	5.469	-3.190	-1.818	-1.818	0
Inburgering	300	300	0	1.291	1.291	0	94	94		-1.197	-1.197	0
Participatie	8.782	15.763	6.981	5.355	14.835	9.480	4.212	13.692	9.480	-1.143	-1.143	0
Statushouders	406	686	280	406	686	280	406	686	280	0	0	0
WSW	26.563	26.563	0	28.132	28.132	0	28.132	28.132		0	0	0
Zorgen voor ondersteuning	78.305	78.989	684	76.010	75.245	-765	75.675	74.910	-765	-336	-336	0
Apparaat Zorgen voor ondersteuning	7.059	7.743	684	7.451	6.686	-765	7.353	6.588	-765	-98	-98	0
Begeleiding en kortdurend verblijf	29.155	29.155	0	29.155	29.155	0	29.736	29.736		581	581	0
Huishoudelijke ondersteuning	28.420	28.420	0	25.454	25.454	0	24.836	24.836		-618	-618	0
Hulpmiddelen	5.390	5.390	0	5.380	5.380	0	5.259	5.259		-121	-121	0
Vervoer	8.281	8.281	0	8.570	8.570	0	8.489	8.489		-81	-81	0
Overhead	19.888	0	-19.888	22.336	771	-21.565	24.142	2.812	-21.330	1.806	2.041	234
Apparaat Overhead	19.888	0	-19.888	22.336	771	-21.565	24.034	2.704	-21.330	1.698	1.933	234
Treasury	0	0	0	0	0	0	108	108		108	108	0
Programmareserves	0	0	0	0	446	446	90	446	357	90	0	-89
Mutaties reserves	0	0	0	0	446	446	90	446	357	90	0	-89
Totaal	279.859	279.859	0	310.812	310.812	0	302.718	302.863	145	-8.094	-7.949	145

Voor een toelichting op het overzicht van baten en lasten wordt verwezen naar de programmaverantwoording in hoofdstuk 2. Per opgave is bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' een toelichting opgenomen. Deze toelichting maakt onderdeel uit van de jaarrekening.

4.3 WET NORMERING TOPINKOMENS

Op 6 december 2011 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) door de Tweede Kamer aangenomen en is met ingang van 1 januari 2013 in werking getreden. Binnen een gemeenschappelijke regeling kunnen als topfunctionaris aangemerkt de leden van de hoogste uitvoerende en toezichhoudende organen. Voor de GR Sociaal betreft het hier het Algemeen Bestuur, het Dagelijks bestuur en de secretaris GR Sociaal. De WNT kent een openbaarmakingregime en een maximale bezoldigingsnorm. De maximale bezoldigingsnorm is van toepassing op topfunctionarissen die in dienstbetrekking werkzaam zijn en topfunctionarissen die niet in dienstbetrekking werkzaam zijn maar worden ingehuurd op overeenkomst van opdracht.

De WNT is van toepassing op de GR Sociaal. Het voor de GR Sociaal toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 en in 2022 € 216.000.

In onderstaande tabel zijn de leden van het Algemeen Bestuur opgenomen.

Naam	Gemeente	Periode	Bezoldiging
P.J. Heijkoop (voorzitter)	Dordrecht	1 januari - 31 december	Onbezoldigd
R. de Meij (plv. voorzitter)	Zwijndrecht	1 januari - 31 december	Onbezoldigd
C.W.M. Jongmans	Alblasserdam	1 januari - 29 juni	Onbezoldigd
M. de Deugd-Bos	Alblasserdam	30 juni - 31 december	Onbezoldigd
M.D. Burggraaf	Dordrecht	1 januari - 29 juni	Onbezoldigd
C.C. van Benschop	Dordrecht	30 juni - 31 december	Onbezoldigd
G.K.C. Baggerman	Hardinxveld-Giessendam	1 januari - 31 december	Onbezoldigd
S. van Die	Hendrik-Ido-Ambacht	1 januari - 31 december	Onbezoldigd
C.A. Verver	Papendrecht	1 januari - 29 juni	Onbezoldigd
J.L. van Erk	Papendrecht	30 juni - 31 december	Onbezoldigd
P. Vat	Sliedrecht	1 januari - 29 juni	Onbezoldigd
J.C. Paas	Sliedrecht	30 juni - 31 december	Onbezoldigd

In onderstaande tabel zijn de leden van het Dagelijks bestuur opgenomen.

Naam	Portefeuille	Periode	Bezoldiging
P.J. Heijkoop	Voorzitter/ Werk & Bestaanszekerheid	1 januari - 31 december	Onbezoldigd
R. de Meij	Plv. voorzitter/ Bedrijfsvoering	1 januari - 31 december	Onbezoldigd
C.W.M. Jongmans	Zorg/ Wmo	1 januari - 29 juni	Onbezoldigd
J.L. van Erk	Zorg/ Wmo	30 juni - 31 december	Onbezoldigd

Conform publicatieplicht worden in onderstaand overzicht de gegevens van de secretaris GR Sociaal gepresenteerd.

Gegevens 2022	
bedragen x € 1	D.J. van Maanen
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare	141.090

onkostenvergoedingen		
Beloningen betaalbaar op termijn		22.572
<i>Subtotaal</i>		<i>163.662</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€	-
Bezoldiging		163.662
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		N.v.t.
Gegevens 2021		
bedragen x € 1		D.J. van Maanen
Functiegegevens		N.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2021		N.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		N.v.t.
Dienstbetrekking?		N.v.t.
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn		N.v.t.
<i>Subtotaal</i>		<i>N.v.t.</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		N.v.t.
Bezoldiging		N.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

De GR Sociaal voldoet aan de publicatieplicht door de WNT-gegevens op te nemen:

vóór 2021: www.drechtraad.drechtsteden.nl
vanaf 2021: www.bestuur.grsociaal.nl

4.4 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Onze toezichthouder, de provincie Zuid-Holland, beoordeelt jaarlijks of er sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting. Een belangrijk criterium hierbij is dat sprake moet zijn van materieel evenwicht, wat inhoudt dat de structurele lasten ten minste worden gedekt door structurele baten.

Om te kunnen beoordelen of een begroting materieel in evenwicht is (structurele lasten worden door structurele baten afgedekt) moeten de incidentele baten en lasten inzichtelijk worden gemaakt. Dit geldt ook voor (het saldo van) de jaarrekening.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Incidentele lasten		Incidentele baten	
	Werkelijk	Geraamd	Werkelijk	Geraamd
Uitvoeringskosten Tozo	446	446	446	446
Totaal	446	446	446	446

Toelichting:

Uitvoeringskosten Tozo

Bij de 1e bestuursrapportage 2022 GRS is door het Algemeen Bestuur besloten om dit bedrag beschikbaar te stellen om de kosten met betrekking tot uitvoering en controle van de Tozo te kunnen opvangen (AB 13 oktober 2022).

4.5 SISA

SISA bilage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2023						
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C75B	Regiodeals 3 ^e tranche SISA tussen medeoverheden	<p>Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/01</p>	<p>Kenmerk/ beschikingsnummer</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/02</p>	<p>Betreft pijler</p> <p>Een pijler per regel</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/03</p>	<p>Besteding per pijler (jaar T)</p> <p>Aard controle R Indicator: C75B/04</p>
			<p>1 060505 Gemeente Dordrecht</p> <p>4 sept 2020 nr 2022-0000449034</p>	Human Capital	€ 248.657	€ 828.657
			<p>Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01. In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/06</p>	<p>Totale cumulatieve besteding per pijler (1m jaar T)</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/07</p>	<p>Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (1m jaar T)</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/08</p>	<p>Toelichting</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/09</p>
			<p>1 060505 Gemeente Dordrecht</p> <p>€ 852.039</p>	€ 1.432.039		
			<p>Totale cumulatieve uitvoeringskosten (1m jaar T)</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/10</p>	<p>Totale compensabele BTW (1m jaar T)</p> <p>Aard controle R Indicator: C75B/11</p>	<p>Eindverantwoording (Ja/Nee)</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/12</p>	
			€ 0	€ 159.225	Nee	

SZW	G2B	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet deel openbaar lichaam 2022	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ
		Openbaar lichaam o.g.v. Wgr (SISA tussen medeoverheden)	<p>Het openbaar lichaam verantwoordt hier per gemeente over het deel van de regeling dat in (jaar T) door het openbaar lichaam is uitgevoerd</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: G2B/01</p>	<p>Deel openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/02</p>	<p>Deel openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/03</p>	<p>Deel openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/04</p>	<p>Deel openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/05</p>	<p>Deel openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/06</p>
			<p>1 060482 Gemeente Alblasserdam</p> <p>€ 4.818.888</p>	€ 73.908	€ 277.497	€ 1.523	€ 17.380	
			<p>2 060505 Gemeente Dordrecht</p> <p>€ 52.018.242</p>	€ 1.070.392	€ 2.321.502	€ 3.527	€ 148.111	
			<p>3 060523 Gemeente Hardinveld-Giesseindam</p> <p>€ 2.343.621</p>	€ 72.634	€ 129.497	€ 9.771	€ 22.034	
			<p>4 060531 Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht</p> <p>€ 4.872.781</p>	€ 67.039	€ 136.838	€ 1.890	€ 47.372	
			<p>5 060590 Gemeente Papendrecht</p> <p>€ 7.056.848</p>	€ 315.675	€ 228.389	€ 0	€ 97.515	
			<p>6 060610 Gemeente Sliedrecht</p> <p>€ 6.998.552</p>	€ 101.260	€ 297.707	€ 10.422	€ 10.241	
			<p>7 060642 Gemeente Zwiindrecht</p> <p>€ 15.984.037</p>	€ 216.601	€ 928.744	€ 18.203	€ 62.746	
			<p>Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B/01</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: G2B/07</p>	<p>Besteding (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)</p> <p>Deel openbaar lichaam</p> <p>I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/08</p>	<p>Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud</p> <p>Deel openbaar lichaam</p> <p>I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (tevensonderhoud) (Bbz 2004)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/09</p>	<p>Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud</p> <p>Deel openbaar lichaam</p> <p>I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (tevensonderhoud) (Bbz 2004)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/10</p>	<p>Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)</p> <p>Deel openbaar lichaam</p> <p>I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/11</p>	
			<p>1 060482 Gemeente Alblasserdam</p> <p>€ 0</p>	€ 70.952	€ 2.294	€ 0	€ 0	
			<p>2 060505 Gemeente Dordrecht</p> <p>€ 0</p>	€ 509.959	€ 22.837	€ 0	€ 0	
			<p>3 060523 Gemeente Hardinveld-Giesseindam</p> <p>€ 0</p>	€ 14.528	€ 3.202	€ 0	€ 0	
			<p>4 060531 Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht</p> <p>€ 0</p>	€ 105.079	€ 3.704	€ 0	€ 0	
			<p>5 060590 Gemeente Papendrecht</p> <p>€ 0</p>	€ 142.166	€ 8.169	€ 0	€ 0	
			<p>6 060610 Gemeente Sliedrecht</p> <p>€ 0</p>	€ 71.334	€ 10.485	€ 0	€ 0	
			<p>7 060642 Gemeente Zwiindrecht</p> <p>€ 417</p>	€ 230.671	€ 20.904	€ 0	€ 0	
			<p>Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B/01</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: G2B/12</p>	<p>Besteding (jaar T) Loonkostenreductie o.g.v. art. 10d Participatiewet</p> <p>Deel openbaar lichaam</p> <p>I.7 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/13</p>	<p>Baten (jaar T) Loonkostenreductie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)</p> <p>Deel openbaar lichaam</p> <p>I.7 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/14</p>	<p>Gederfde baten die voortvloeien uit twijfelschulden gebundelde uitkering Participatiewet (in jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire</p> <p>Deel openbaar lichaam</p> <p>Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2B/15</p>	<p>Mutaties (dotaties en vrijaf) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van wijzigingen schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire</p> <p>Deel openbaar lichaam</p> <p>Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle D2 Indicator: G2B/16</p>	
			<p>1 060482 Gemeente Alblasserdam</p> <p>€ 362.279</p>	€ 8.667	€ 2.417	€ 0	€ 0	
			<p>2 060505 Gemeente Dordrecht</p> <p>€ 3.654.946</p>	€ 100.457	€ 26.274	€ 0	€ 0	
			<p>3 060523 Gemeente Hardinveld-Giesseindam</p> <p>€ 260.864</p>	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			<p>4 060531 Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht</p> <p>€ 356.535</p>	€ 17.915	€ 1.370	€ 0	€ 0	
			<p>5 060590 Gemeente Papendrecht</p> <p>€ 546.218</p>	€ 20.385	€ 0	€ 0	€ 0	
			<p>6 060610 Gemeente Sliedrecht</p> <p>€ 481.807</p>	€ 11.957	€ 3.950	€ 0	€ 0	
			<p>7 060642 Gemeente Zwiindrecht</p> <p>€ 943.900</p>	€ 30.398	€ 348	€ 0	€ 0	

SZW	G3B	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking), deel openbaar lichaam 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 (Openbaar lichaam o.g.v. Wgr (Sisa tussen medeoverheden) Het openbaar lichaam verantwoordt hier per gemeente over het deel van de regeling dat in (jaar T) door het openbaar lichaam is uitgevoerd.	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: G3B/01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Deel openbaar lichaam	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam	Besteding (jaar T) Bob Deel openbaar lichaam	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam	
									Aard controle R Indicator: G3B/02
				€ 0	€ 4.264	€ 825	€ 0	€ 0	
				€ 80.435	€ 33.833	€ 35.583	€ 0	€ 0	
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				€ 0	€ 978	€ 8.076	€ 0	€ 0	
				€ 0	€ 0	€ 4.850	€ 0	€ 0	
				€ 0	€ 11.582	€ 0	€ 0	€ 0	
				€ 0	€ 6.280	€ 25.994	€ 0	€ 0	
				Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Deel openbaar lichaam	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangbeslagaffaire Deel openbaar lichaam	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangbeslagaffaire Deel openbaar lichaam	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangbeslagaffaire Deel openbaar lichaam	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangbeslagaffaire Deel openbaar lichaam	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G3B/07	Aard controle R Indicator: G3B/08	Aard controle R Indicator: G3B/09	Aard controle R Indicator: G3B/10	Aard controle R Indicator: G3B/11	Aard controle R Indicator: G3B/12
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

SZW	G4B	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), deel openbaar lichaam 2022 Openbaar lichaam o.g.v. Wgr (Sisa tussen medeoverheden) Het openbaar lichaam verantwoordt hier per gemeente over het deel van de regeling dat in (jaar T) door het openbaar lichaam is uitgevoerd.	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: G4B/01	Welke regeling betreft het? Vul in Tozo 1, 2, 3, 4 of 5 Aard controle n.v.t. Indicator: G4B/02	Besteding (jaar T) levensonderhoud Deel openbaar lichaam	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Deel openbaar lichaam	Baten (jaar T) levensonderhoud Deel openbaar lichaam	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Deel openbaar lichaam
				€ 942	€ 0	€ 1.104	€ 2.420	
				€ 0	€ 0	€ 6.267	€ 1.234	
				€ 10.880	€ 0	€ 2.694	€ 5.108	
				€ 57.857	€ 0	€ 0	€ 0	
				€ 47.896	€ 0	€ 0	€ 0	
				€ 63.729	€ 0	€ 34.595	€ 50.897	
				€ 38.939	€ 0	€ 27.339	€ 15.329	
				€ 56.881	€ 0	€ 48.417	€ 27.304	
				€ 584.490	€ 0	€ 19.968	€ 2.946	
				€ 753.229	€ 0	€ 14.637	€ 0	
				€ 5.665	€ 0	€ 2.928	€ 11.534	
				€ 0	€ 0	€ 6.439	€ 855	
				€ 0	€ 0	€ 573	€ 0	
				€ 33.447	€ 0	€ 1.075	€ 0	
				€ 16.579	€ 0	€ 0	€ 0	
				€ 7.193	€ 0	€ 4.383	€ 3.650	
				€ 611	€ 0	€ 10.331	€ 6.036	
				€ 19.142	€ 0	€ 12.787	€ 5.858	
				€ 73.291	€ 0	€ 5.151	€ 0	
				€ 86.166	€ 0	€ 0	€ 0	
				€ 3.085	€ 0	€ 21.379	€ 13.071	
				€ 13.944	€ 0	€ 5.240	€ 547	
				€ 10.751	€ 0	€ 17.114	€ 4.512	
				€ 121.139	€ 0	€ 1.673	€ 700	
				€ 128.838	€ 0	€ 2.307	€ 2.574	
				€ 1.133	€ 0	€ 20.649	€ 4.164	
				€ 194	€ 0	€ 10.456	€ 0	
				€ 0	€ 0	€ 15.893	€ 10.652	
				€ 42.017	€ 0	€ 1.338	€ 0	
				€ 34.616	€ 0	€ 1.353	€ 0	
				€ 6.472	€ 0	€ 7.923	€ 32.757	
				€ 3.291	€ 0	€ 10.096	€ 3.295	
				€ 1.274	€ 0	€ 7.139	€ 15.929	
				€ 144.424	€ 0	€ 5.577	€ 1.990	
				€ 235.013	€ 0	€ 431	€ 0	

		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G4B/01	Hieronder verschijnt de keuze regeling (Tozo 1,2, 3, 4 of 5) conform de keuzes gemaakt bij G4B/02	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T)
		In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: G4B/08	Aard controle R Indicator: G4B/09	Aard controle R Indicator: G4B/10	Aard controle R Indicator: G4B/11
1	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo1	€ 161	0	0
2	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo2	€ 115	0	0
3	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo3	€ 330	0	0
4	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo4	€ 0	15	0
5	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo5	€ 0	13	0
6	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo4	€ 4.505	0	0
7	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo2	€ 1.698	0	0
8	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo3	€ 2.433	0	0
9	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo4	€ 374	204	0
10	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo5	€ 0	222	0
11	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo1	€ 0	0	0
12	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo2	€ 0	0	0
13	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo3	€ 0	0	0
14	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo4	€ 0	12	0
15	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo5	€ 0	5	0
16	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo1	€ 340	0	0
17	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo2	€ 799	0	0
18	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo3	€ 453	0	0
19	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo4	€ 0	29	0
20	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo5	€ 0	30	0
21	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo1	€ 198	0	0
22	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo2	€ 34	0	0
23	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo3	€ 350	0	0
24	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo4	€ 30	28	0
25	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo5	€ 160	21	0
26	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo1	€ 0	0	0
27	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo2	€ 0	0	0
28	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo3	€ 98	0	0
29	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo4	€ 0	10	0
30	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo5	€ 0	10	0
31	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo1	€ 583	0	0
32	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo2	€ 197	0	0
33	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo3	€ 779	0	0
34	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo4	€ 146	55	0
35	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo5	€ 0	69	0

		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G4B/01	Hieronder verschijnt de keuze regeling (Tozo 1,2, 3, 4 of 5) conform de keuzes gemaakt bij G4B/02	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire
		In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: G4B/13	Aard controle R Indicator: G4B/14	Aard controle D2 Indicator: G4B/15	Aard controle R Indicator: G4B/16
1	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo1		0	0
2	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo2		0	0
3	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo3		0	0
4	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo4		0	0
5	060482	Gemeente Alblassterdam	Tozo5		0	0
6	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo1		0	0
7	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo2		0	0
8	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo3		0	0
9	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo4		0	0
10	060505	Gemeente Dordrecht	Tozo5		0	0
11	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo1		0	0
12	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo2		0	0
13	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo3		0	0
14	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo4		0	0
15	060523	Gemeente Hardinveld-Giessendam	Tozo5		0	0
16	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo1		0	0
17	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo2		0	0
18	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo3		0	0
19	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo4		0	0
20	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tozo5		0	0
21	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo1		0	0
22	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo2		0	0
23	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo3		0	0
24	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo4		0	0
25	060590	Gemeente Papendrecht	Tozo5		0	0
26	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo1		0	0
27	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo2		0	0
28	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo3		0	0
29	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo4		0	0
30	060610	Gemeente Sliedrecht	Tozo5		0	0
31	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo1		0	0
32	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo2		0	0
33	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo3		0	0
34	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo4		0	0
35	060642	Gemeente Zwijndrecht	Tozo5		0	0

SZW	G12B	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire. Deel openbaar lichaam	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)
		Openbaar lichaam o.g.v. Wgr (SISa tussen medesoverheden). Het openbaar lichaam verantwoordt hier per gemeente over het deel van de regeling dat in (jaar T) door het openbaar lichaam is uitgevoerd.	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicator: G12B/01	Aard controle R Indicator: G12B/02	Aard controle R Indicator: G12B/03
1	060482	Gemeente Alblassterdam	€ 134	€ 0	
2	060505	Gemeente Dordrecht	€ 19.074	€ 0	
3	060531	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	€ 1.035	€ 0	

5 OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring

Vaststelling

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur heeft ingestemd met het jaarverslag en de jaarrekening 2022 op 5 juni 2023.

Het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal:

De secretaris,

De voorzitter,

drs. D.J. van Maanen

drs. P.J. Heijkoop

Algemeen Bestuur

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal op 29 juni 2023.

De secretaris,

De voorzitter,

drs. D.J. van Maanen

drs. P.J. Heijkoop

6 BIJLAGEN

Bijlage 1 Baten en lasten per taakveld

Taakveld bedragen x € 1.000	Primaire begroting			Actuele begroting			Jaarrekening		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.10 Mutaties reserves					446	446	90	446	357
0.4 Overhead	19.888		-19.888	22.336	771	-21.565	24.034	2.704	-21.330
0.5 Treasury							108	108	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	300	300		6.061	6.891	830	214	1.046	831
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				720	720		617	617	
6.3 Inkomensregelingen	132.032	138.767	6.735	156.980	164.353	7.373	156.701	164.074	7.373
6.4 WSW en beschut werk	27.106	27.879	773	28.743	29.466	723	27.780	28.503	723
6.5 Arbeidsparticipatie	18.169	23.927	5.758	15.664	20.797	5.134	13.796	18.928	5.132
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.769	6.013	244	5.763	5.998	235	5.644	5.879	235
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	75.827	82.226	6.399	73.518	80.315	6.797	72.700	79.497	6.797
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	767	747	-21	1.026	1.054	28	1.035	1.063	28
Totaal	279.859	279.859		310.812	310.812		302.718	302.863	145

Bijlage 2 Bijdragen gemeenten realisatie per Opgave en Taakveld/Opgave

In onderstaand overzicht zijn de bijdragen per gemeente aangegeven, per Opgave en binnen elke Opgave naar Product.

	Alblasserdam	Dordrecht	Hardinxveld-Giessendam	H.I. Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	Totaal
bedragen x € 1.000								
Totaal	15.288	160.052	7.676	15.384	23.614	22.524	47.400	291.939
Bestaanszekerheid versterken	8.601	97.637	3.639	7.978	12.879	11.810	28.469	171.013
Inkomensondersteuning	5.432	60.577	1.770	4.592	7.732	7.172	18.347	105.623
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	5	63	2	5	8	7	17	107
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	131	907	112	154	213	220	330	2.069
Minimabeleid	1.658	18.727	1.129	1.925	2.716	2.448	5.158	33.761
Kinderopvangtoeslagaffaire								
Apparaat Bestaanszekerheid versterken	1.375	17.362	626	1.302	2.210	1.963	4.617	29.453
Ontwikkelen naar werk	2.234	30.510	355	1.658	2.941	3.567	6.586	47.850

WSW	1.341	18.520		889	1.644	2.293	3.445	28.132
Statushouders	50	287	25	73	79	62	110	686
Participatie	573	8.561	192	414	781	825	2.170	13.516
Inburgering	85	529	81	138	144	116	197	1.291
Apparaat Ontwikkelen naar werk	185	2.613	57	143	294	271	664	4.226
Zorgen voor ondersteuning	4.344	30.853	3.610	5.616	7.619	7.000	12.035	71.076
Hulpmiddelen	331	1.969	281	461	479	450	1.101	5.071
Vervoer	393	3.339	339	647	899	819	1.316	7.753
Huishoudelijke ondersteuning	1.387	10.186	1.146	1.933	2.707	2.145	4.091	23.595
Begeleiding en kortdurend verblijf	1.907	12.756	1.594	2.213	3.010	3.065	4.650	29.195
Apparaat Zorgen voor ondersteuning	326	2.603	250	362	524	521	877	5.462
Overhead	109	1.053	72	133	175	147	311	2.000
Treasury	-4	-52	-2	-4	-7	-6	-14	-88
Apparaat Overhead	113	1.104	74	136	181	153	325	2.087
Programmareserves								
Mutaties reserves								

In onderstaand overzicht zijn de bijdragen per gemeente aangegeven, per BBV-Taakveld en binnen elk Taakveld naar Opgave en Product.

	Alblasserdam	Dordrecht	Hardinxveld-Giessendam	H.I. Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	Totaal
bedragen x € 1.000								
Totaal	15.288	160.052	7.676	15.384	23.614	22.524	47.400	291.939
0.10 Mutaties reserves								
Programmareserves								
Mutaties reserves								
0.4 Overhead	113	1.104	74	136	181	153	325	2.087
Overhead	113	1.104	74	136	181	153	325	2.087
Apparaat Overhead	113	1.104	74	136	181	153	325	2.087
0.5 Treasury	-4	-52	-2	-4	-7	-6	-14	-88
Overhead	-4	-52	-2	-4	-7	-6	-14	-88
Treasury	-4	-52	-2	-4	-7	-6	-14	-88
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	78	432	78	131	131	105	172	1.126
Bestaanszekerheid versterken								
Inkomensondersteuning								
Ontwikkelen naar werk	78	432	78	131	131	105	172	1.126

Inburgering	85	529	81	138	144	116	197	1.291
Apparaat Ontwikkelen naar werk	-8	-97	-3	-7	-12	-11	-26	-165
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen								
Bestaanszekerheid versterken								
Kinderopvangtoeslagaffaire								
6.3 Inkomensregelingen	8.056	90.745	3.391	7.462	12.002	11.031	26.636	159.323
Bestaanszekerheid versterken	8.056	90.745	3.391	7.462	12.002	11.031	26.636	159.323
Inkomensondersteuning	5.432	60.577	1.770	4.592	7.732	7.172	18.347	105.623
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	131	907	112	154	213	220	330	2.069
Minimabeleid	1.658	18.721	1.129	1.925	2.716	2.447	5.156	33.753
Apparaat Bestaanszekerheid versterken	834	10.539	380	790	1.342	1.191	2.802	17.879
6.4 WSW en beschut werk	1.357	18.731		905	1.671	2.317	3.501	28.482
Ontwikkelen naar werk	1.357	18.731		905	1.671	2.317	3.501	28.482
WSW	1.341	18.520		889	1.644	2.293	3.445	28.132
Apparaat Ontwikkelen naar werk	17	211		16	27	24	56	350
6.5 Arbeidsparticipatie	812	11.513	283	634	1.160	1.164	2.957	18.523
Bestaanszekerheid versterken	13	166	6	12	21	19	44	281
Minimabeleid		5				1	2	8
Apparaat Bestaanszekerheid versterken	13	161	6	12	20	18	43	272
Ontwikkelen naar werk	799	11.347	277	622	1.139	1.145	2.913	18.242
Statushouders	50	287	25	73	79	62	110	686
Participatie	573	8.561	192	414	781	825	2.170	13.516
Apparaat Ontwikkelen naar werk	176	2.499	60	135	280	258	633	4.040
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	359	2.330	294	488	525	490	1.196	5.683
Zorgen voor ondersteuning	359	2.330	294	488	525	490	1.196	5.683
Hulpmiddelen	331	1.969	281	461	479	450	1.101	5.071
Apparaat Zorgen voor ondersteuning	29	361	13	27	46	41	96	612
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.517	35.249	3.558	5.632	7.950	7.270	12.627	76.803
Bestaanszekerheid versterken	533	6.726	242	504	856	760	1.788	11.409
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	5	63	2	5	8	7	17	107
Apparaat Bestaanszekerheid versterken	528	6.662	240	499	848	753	1.772	11.302
Zorgen voor ondersteuning	3.984	28.523	3.316	5.128	7.094	6.510	10.838	65.393
Vervoer	393	3.339	339	647	899	819	1.316	7.753
Huishoudelijke ondersteuning	1.387	10.186	1.146	1.933	2.707	2.145	4.091	23.595
Begeleiding en kortdurend verblijf	1.907	12.756	1.594	2.213	3.010	3.065	4.650	29.195
Apparaat Zorgen voor ondersteuning	298	2.242	237	334	478	480	781	4.850
6.81 Geëscaleerde zorg 18+								
Zorgen voor ondersteuning								
Apparaat Zorgen voor ondersteuning								

Bijlage 3 Bijdragen gemeenten realisatie per Taakveld

In onderstaande tabellen zijn de bijdragen van gemeenten opgenomen. Het betreft de bijdrage liquiditeit (overgedragen regelingen) plus de DVO's, alleen de liquiditeit, en alleen de DVO's. En dat naar Begroot, realisatie en verschil.

Liquiditeit plus DVO's

3.1a Totale bijdrage gemeenten (liquiditeit en DVO's) - Begroot 2022

Bijdrage per taakveld per gemeente

bedragen x € 1.000		ALB	DOR	HAG	HIA	PAP	SLI	ZWIJ	TOT
Totaal		15.928	163.491	8.633	16.152	24.364	23.590	48.412	300.571
0.4	Overhead	49	286	44	75	77	61	107	699
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	370	3.648	322	408	589	530	1.024	6.891
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	35	417	4	27	90	54	92	720
6.3	Inkomensregelingen	8.347	88.889	4.065	8.003	12.119	11.543	26.301	159.267
6.4	WSW en beschut werk	1.357	18.731		905	1.671	2.317	3.501	28.482
6.5	Arbeidsparticipatie	872	12.401	308	687	1.252	1.250	3.198	19.969
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	339	2.313	272	454	513	508	1.398	5.796
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.560	35.752	3.618	5.593	8.053	7.328	12.791	77.694
6.81	Geëscaleerde zorg 18+		1.053						1.053

3.1b Totale bijdrage gemeenten (liquiditeit en DVO's) - Jaarrekening 2022

Bijdrage per taakveld per gemeente

bedragen x € 1.000		ALB	DOR	HAG	HIA	PAP	SLI	ZWIJ	TOT
Totaal		15.396	161.915	7.746	15.517	23.799	22.676	47.657	294.706
0.4	Overhead	113	1.104	74	136	181	153	325	2.087
0.5	Treasury	-4	-52	-2	-4	-7	-6	-14	-88
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	154	929	144	233	242	202	338	2.243
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	31	312	3	30	75	55	91	598
6.3	Inkomensregelingen	8.056	90.745	3.391	7.462	12.002	11.031	26.636	159.323
6.4	WSW en beschut werk	1.357	18.731		905	1.671	2.317	3.501	28.482
6.5	Arbeidsparticipatie	812	11.513	283	634	1.160	1.164	2.957	18.523
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	359	2.330	294	488	525	490	1.196	5.683
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.517	35.249	3.558	5.632	7.950	7.270	12.627	76.803
6.81	Geëscaleerde zorg 18+		1.053						1.053

3.1c Totale bijdrage gemeenten (liquiditeit en DVO's) - Aanvullende bijdrage 2022

Bijdrage per taakveld per gemeente

bedragen x € 1.000		ALB	DOR	HAG	HIA	PAP	SLI	ZWIJ	TOT
Totaal		-532	-1.577	-887	-635	-565	-914	-755	-5.865
0.4	Overhead	65	818	29	61	104	92	218	1.388
0.5	Treasury	-4	-52	-2	-4	-7	-6	-14	-88
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-216	-2.720	-178	-175	-347	-328	-685	-4.648
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-3	-105		3	-15		-2	-122
6.3	Inkomensregelingen	-291	1.856	-674	-541	-117	-512	335	56
6.4	WSW en beschut werk								
6.5	Arbeidsparticipatie	-61	-888	-25	-53	-92	-86	-241	-1.445
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	21	17	22	34	12	-17	-201	-113
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-43	-503	-59	39	-104	-58	-165	-892
6.81	Geëscaleerde zorg 18+								

Liquiditeit

3.2a Totale bijdrage gemeenten Liquiditeit - Begroot 2022

Bijdrage per taakveld per gemeente

bedragen x € 1.000		ALB	DOR	HAG	HIA	PAP	SLI	ZWIJ	TOT
Totaal		15.609	158.901	8.389	15.855	23.829	23.122	47.494	293.198
0.4	Overhead	49	286	44	75	77	61	107	699
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	85	529	81	138	144	116	197	1.291
6.3	Inkomensregelingen	8.347	88.889	4.065	8.003	12.119	11.543	26.301	159.267
6.4	WSW en beschut werk	1.357	18.731		905	1.671	2.317	3.501	28.482
6.5	Arbeidsparticipatie	872	12.401	308	687	1.252	1.250	3.198	19.969
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	339	2.313	272	454	513	508	1.398	5.796
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.560	35.752	3.618	5.593	8.053	7.328	12.791	77.694

3.2b Totale bijdrage gemeenten Liquiditeit - Jaarrekening 2022

Bijdrage per taakveld per gemeente

bedragen x € 1.000		ALB	DOR	HAG	HIA	PAP	SLI	ZWIJ	TOT
Totaal		15.288	160.052	7.676	15.384	23.614	22.524	47.400	291.939
0.4	Overhead	113	1.104	74	136	181	153	325	2.087
0.5	Treasury	-4	-52	-2	-4	-7	-6	-14	-88
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	78	432	78	131	131	105	172	1.126
6.3	Inkomensregelingen	8.056	90.745	3.391	7.462	12.002	11.031	26.636	159.323
6.4	WSW en beschut werk	1.357	18.731		905	1.671	2.317	3.501	28.482
6.5	Arbeidsparticipatie	812	11.513	283	634	1.160	1.164	2.957	18.523
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	359	2.330	294	488	525	490	1.196	5.683
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.517	35.249	3.558	5.632	7.950	7.270	12.627	76.803

3.2c Totale bijdrage gemeenten Liquiditeit - Aanvullende bijdrage 2022

Bijdrage per taakveld per gemeente

bedragen x € 1.000		ALB	DOR	HAG	HIA	PAP	SLI	ZWIJ	TOT
Totaal		-321	1.151	-712	-470	-215	-597	-94	-1.259
0.4	Overhead	65	818	29	61	104	92	218	1.388
0.5	Treasury	-4	-52	-2	-4	-7	-6	-14	-88
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-8	-97	-3	-7	-12	-11	-26	-165
6.3	Inkomensregelingen	-291	1.856	-674	-541	-117	-512	335	56
6.4	WSW en beschut werk								
6.5	Arbeidsparticipatie	-61	-888	-25	-53	-92	-86	-241	-1.445
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	21	17	22	34	12	-17	-201	-113
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-43	-503	-59	39	-104	-58	-165	-892

DVO's

In 2022 kenden wij de volgende DVO's:

	Begroot	Werkelijk	Afrekening
			g
Beschermd wonen	1.053	1.053	-
Inburgering	994	994	-
Leefgeld	4.606	122*	4.484
Toeslagenaffaire	<u>720</u>	<u>598</u>	<u>122</u>

Totaal **7.374** **2.767** **4.606**

*) *Leefgeld opvang Oekraïners*

In de realisatiecijfers van de jaarstukken zijn de lasten en baten (circa € 2,9 mln.) van het betaalde Leefgeld opvang Oekraïners niet opgenomen. De uitvoeringskosten (circa € 0,1 mln.) zijn wel in de jaarcijfers opgenomen. Via DVO is er in totaal circa € 3,0 mln. in rekening gebracht bij gemeenten. In de begroting is Leefgeld opvang Oekraïners opgenomen voor een bedrag van € 4,6 mln. hetgeen de reden is voor lagere baten en lasten.

3.3a Bijdrage DVO's Begroting 2022 (na wijzigingen)

Bijdrage per taakveld per gemeente

bedragen x € 1.000		ALB	DOR	HAG	HIA	PAP	SLI	ZWIJ	TOT
Totaal		319	4.590	244	297	535	469	919	7.374
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	285	3.120	241	270	445	414	826	5.600
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	35	417	4	27	90	54	92	720
6.81	Geëscaleerde zorg 18+		1.053						1.053

3.3b Bijdrage DVO's Jaarrekening 2022

Bijdrage per taakveld per gemeente

bedragen x € 1.000		ALB	DOR	HAG	HIA	PAP	SLI	ZWIJ	TOT
Totaal		108	1.863	70	132	186	152	257	2.767
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	76	497	66	102	110	97	167	1.117
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	31	312	3	30	75	55	91	598
6.81	Geëscaleerde zorg 18+		1.053						1.053

3.3c Bijdrage DVO's Aanvullende bijdrage

Bijdrage per taakveld per gemeente

bedragen x € 1.000		ALB	DOR	HAG	HIA	PAP	SLI	ZWIJ	TOT
Totaal		-211	-2.727	-175	-165	-350	-317	-661	-4.606
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-208	-2.623	-174	-167	-335	-317	-660	-4.484
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-3	-105		3	-15		-2	-122
6.81	Geëscaleerde zorg 18+								

Bijlage 4 Verdeelsleutels 2022

Opgaven	Verdeelsleutel begroting en jaarrekening 2022
Bestaanszekerheid versterken	
Inkomensondersteuning	BUIG aantallen 5 jaars gemiddelde
Minimabeleid	BUIG aantallen 5 jaars gemiddelde
Maatwerkvoorz.Inkomenssteun CGZ	Verhouding iu SD WMO (sept circ. 20)
Budgetadv. & schuldbem. apparaat	BUIG aantallen 5 jaars gemiddelde BUIG aantallen 5 jaars gemiddelde
Ontwikkelen naar werk	
Participatie	Solidariteit obv ingelegde budgetten participatie (sept circ 2020)
Statushouders	Meerkosten tlv Participatiebudget
WSW	Werkelijke kosten per gemeente
apparaat	BUIG aantallen 5 jaars gemiddelde
Zorg voor ondersteuning	
Huishoudelijke onderst.	Werkelijke kosten per gemeente
Hulpmiddelen	Werkelijke kosten per gemeente
Vervoer	Werkelijke kosten per gemeente
Begeleiding, kortd. verblijf en pers.verz. apparaat	Verhouding iu SD WMO (sept circ. 20) BUIG aantallen 5 jaars gemiddelde
Overhead	
Overhead	BUIG aantallen 5 jaars gemiddelde

Bijlage 5 Voortgang investeringen

In dit onderdeel wordt de stand van zaken over 2022 en prognose van de beschikbaar gestelde kredieten opgenomen. Tevens wordt aangegeven of het krediet kan worden afgesloten. De activeringsgrens van investeringen is € 50.000. De stand van zaken van de investeringen is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Kredieten	AB d.d.	Oorspronkelijk krediet 2022	Beschikbaar 2022	Uitgegeven / verplicht 2022	Restant	Voortgang t.o.v. planning
Huisvesting SDD	jul-2017/ jul-2018	380	380	-	380	Aanpassingen aan het werkplein en de aangrenzende ruimte.
IT SDD	jul-2018	150	150	-	150	Vervanging van bestaande mobile devices én investering in mobiel device management.
ICT SDD	jul-2020	250	250	-	250	Beschikbaar gesteld voor reguliere ICT-investeringen
Totaal		780	780	-	780	

Toelichting:

ICT Beweegt

Het beheer van de apparaten gaat over naar KPN. Voor laptops betekent dit dat deze opnieuw ingespoeld moeten worden. Dit kan alleen met 'moderne' laptops. Chromebooks worden niet in beheer genomen door KPN. Deze 'moeten' in 2023 worden vervangen door laptops. De uitnutting van de ICT kredieten zal naar verwachting (deels) in 2023 plaatsvinden. Met de kapitaallasten is in de meerjarenbegroting rekening gehouden.